

YENİ ÇAĞ

- B. Ponomaröf: SBKP XXIV. Kongresi'nin sonuçları
- E. Georgief: Sosyalizm ve halk
- x x: Grev savaşı cephelerinde
- A. Petersen: «Ortak Pazar»a karşı savaş
- A. Rivera: Burjuvazinin toprak politikası
- A. Somer: Marksist olmayan sosyalizm akımları
- A. Dansoko: Asya ve Afrika'da sosyalizm görüşleri
- Y. Prajki: Sosyalizmde toplum ve insan

Özel sayfalar

ASBP VIII. Kongresinde TKP MK Birinci

Sekreterinin konuşması

MDHP XVI. Kongresine mesaj

Bu ayın olayları

6 (84)

Haziran

1971

BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ

Bu sayıdaki imzalardan bazılarının kimlikleri:

Boris Nikolaeviç Ponomaröf

Sovyetler Birliğı Komünist Partisi

Merkez Komitesi Sekreterlerinden

Arne Petersen

Norveç Komünist Partisi Merkez Komitesi **Sekreterlik üyesi**

Arturo Rivera

Kolumbiya **Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi**

TÜSTAN

Marksizm-Leninizmin ve proleter enternasyonalizminin bayrağı altında

Sovyetler Birliği Komünist Partisi XXIV. Kongresinin sonuçları

BORIS PONOMAR'OF

Sovyetler Birliği Komünist Partisi XXIV. Kongresi'nin sonuçları, dünya kamuoyu tarafından ilgiyle incelenmeye devam ediyor. Bütün insanlığın dikkati Kongre'nin çalışmaları üzerine toplanmıştı, dersek en küçük bir abartmaya sapsamış olmayız. Hatta burjuva çevreleri dahi, XXIV. Kongre'nin kararlarını ve ilkesel politik sorunlara ilişkin yargılarını sükûtle geçiştirmediler. Kapitalist ülkelerde, Kongre'nin çeşitli sorunlar üzerinde yaptığı değerlendirmeler çetin ideolojik mücadelelere yol açtı.

Kardeş partilerin çoğu, SBKP XXIV. Kongre'siyle ilgili bildiriler yayınladılar veya onun belge ve kararlarını başka biçimler altında tasvip ettiler. Sosyalist ülkelerde Kongre'nin belgelerini öğrenme kampanyaları açıldı. Fransa ve İtalya, Hindistan ve Arap Birleşik Cumhuriyeti, İngiltere ve Uruguay, Şili ve Batı Almanya gibi memleketlerde Kongre kararları emekçiler arasında geniş yankılar uyandırdı, Kongre belgeleri büyük tirajlarla yayımlandı. Birçok ülkede SBKP Kongresi'nin kararlarıyla ilgili yığinsel miting ve toplantılar yapıldı.

XXIV. Kongre'nin dünya kamuoyunda uyandırdığı eşi görülmedik ölçülerdeki yankı, SBKP'nin Sovyet halkının gayretlerine yön veren doğrultusunun ve Kongre'nin çizdiği ilk sosyalizm ülkesinin gittikçe artan ekonomik ve politik gücünden yararlanma yollarının yalnız SSCB'nin iç işlerini ilgilendirmediğini, aynı zamanda, genel uluslararası önemi bulunduğu ortaya koymakta ve bu gerçeğin kabul edildiğini göstermektedir.

Kongre, büyük olaylarla yüklü, dinamik bir dönemin muhasebesini yapmıştır. Bu, sosyalizmle emperyalizm arasında çetin bir mücadelenin yürütüldüğü, bu mücadele sırasında uluslararası sosyalizmin mevzilerinin

güçlendiği, olanaklarının arttığı bir dönemdi. Zamanımızın diğer devrimci güçleri (kapitalist ülkelerdeki işçi hareketi ve ulusal kurtuluş hareketi) de bu dönemde yeni mevzilere geçmiş bulunuyordu. Komünist hareketinin saflarında birliğin kuvvetlendiği, bu hareketin öncülük rolünün arttığı, sağcı ve «solcu» oportünizme, anti-leninist akımlara karşı mücadelenin güçlendiği bir dönemdi bu. Bütün dünyada Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 50'inci, V. İ. Lenin'in doğumunun 100'üncü yıldönümlerinin kutlanması, tüm devrimci güçlere, en başta komünistlere, geçtikleri yolu etraflıca gözden geçirmek, çağımız gerçekliğinin yığıldığı deneylerin ışığı altında sonuçlar çıkarmak, bu suretle Marksizm-Leninizm teorisine yaratıcı katkılarda bulunmak olandığını sağladı. Bu iki yıldönümü dolayısıyla yapılan ve yüz milyonlarca insanı kapsamı içine alan kampanyalar, bütün çağsal devrimci hareketin Marksist-Leninist ve proleter enternasyonalizmi mevzilerinin güçlenmesine yardım etti.

Bu dönem, iç plânda Sovyet komünistleri için, halk ekonomisi yönetimini yetkinleştirme ve bilimsel komunizm teorisini daha fazla zenginleştirme koşullarına uygun ekonomi politikasını hazırlama dönemiydi. Ekonomiye plânlama ve üretimi teşvik işlerinin plânlanması alanında uygulanan yeni metotların doğru oldukları pratikte görüldü. Parti, köy ekonomisi alanında geniş tedbirler aldı, köy ekonomisi ürünlerini artırmayı teşvik eden tutarlı ekonomik koşulların yaratılması üzerinde önemle durdu. Bunlar sayesinde biz, köy ekonomisi üretimini artırma ve köy emekçilerinin yaşayış düzeylerini yükseltme işlerinde büyük başarılarla ulaştık.

Parti, Sovyet sanayiinin alabildiğine artırılmasına ve bilimsel-tekniksel devrimin yaygınlaştırılmasına bağlı ilkesel olarak yeni birçok sorunun çözümüne cesaretle girişti. Aynı zamanda, parti ve devlet yönetim yöntemi hazırlandı ve denemelerden geçirildi. Bu yöntem, bir çok yenilikler getirmekte, politikada tutarlığı güçlendirmekte, parti ile halk arasındaki ve sovyet toplumundaki manevi-politik birliğin daha da kuvvetlenmesine, yapıcılık ve güvenliğin kökleşmesine yardım etmektedir. Kısacası, arkamızda kalan dönemin sonuçları, Sovyetler Birliği'nde, seçilen yolda güçlü adımlarla ilerlemek için gerekli olan reel ve sürekli koşulların yaratılmış bulunduğu gerçeğini bütün dünyanın gözleri önüne serdi.

L. İ. Brejnef yoldaş tarafından okunan SBKP MK çalışma raporunda, uluslararası durumun esaslı bir Marksist-Leninist değerlendirilmesi yapıldı, büyümekte ve güçlenmekte olan sosyalizm, SSCB'nde komünist toplum kuruculuğu, son sömürücü sistemin çerçevesi içinde sınıf çatışmalarının artışı tablo tablo ortaya kondu.

Gerek SSCB'nin iç gelişmesinde, gerekse bütün dünyadaki gelişmede elde edilen büyük devrimci kazanımlar (ki bunlarda SBKP'nin de büyük rolü olmuştur), XXIV. Kongre'nin tarihsel yerini, uluslararası etkisinin derece ve karakterini belirledi.

Daha Sovyet egemenliğinin ilk günlerinde Lenin tarafından ortaya konan şu tezin doğruluğu, tarihsel deneylerle tamamiyle anlaşılmıştır: «Şimdi biz, uluslararası devrim üzerinde başlıca etkimizi ekonomi politikamızla gerçekleştiriyoruz (...) Artık mücadele olmaktadır» (Toplu eserleri, c. 43, c. 341). Sosyalist devrimin yaratıcı olanaklarının keşfedilmesi, son on yıl içinde dünyada meydana gelen büyük değişimlerde sonuç belirleyici bir rol oynamıştır.

Fakat, sosyalist topluluğun ekonomik gücünün büyümesiyle yanyana istekler de artmaktadır. Bunlar, hem yurt içinden, hem de uluslararası alandan gelen isteklerdir. Emperyalizmle şimdiki aşamanın devrimci güçleri arasında yapılmakta olan mücadelenin karakteri ve boyutu bu istekleri belirlemektedir.

Sosyalizmin üstünlüklerinin her yönden ortaya konmasında, saldırı ve harp güçlerini engelleyici ve uluslararası sosyalist topluluğu daha fazla geliştirici ve mevzilerini kuvvetlendirici maddi araçların gerekli düzeyde tutulmasında, bağımsızlık ve sosyal ilerleme yolunda yürümekte olan halklara güçlü yardımlar yapılmasında, ve nihayet, dünya gelişmesinin en önemli etkenlerinden biri olan uluslararası ideoloji mücadelesi yüzünden, sosyalist devletlerin ekonomi kuruculuğu ve ekonomi politik sorunlarının birinci derecede rolü vardır.

SBKP XXIV. Kongresi, komünist toplum kuruculuğunda büyük bir aşama açmıştır. Sosyalist üretimin yüksek gelişim tempolarına dayanılarak emekçilerin refah düzeyini önemli derecede yükseltmek, bu üretimin ve bilimsel-tekniksel ilerlemenin etkinliğini artırmak ve emek veriminin artışı hızlandırmak, beşyıllığın başlıca görevlerindendir. Dokuzuncu beşyıllık plânın bellibaşlı ayırtedici nitelikleri bunlardır.

Parti, kendi ekonomi politikasının birinci amacı olan, emekçilerin maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılama ödevini, memleketimizin bütün aşamalarında, hatta en güç gelişme aşamalarında gerçekleştirmek için bütün olanaklardan yararlanmıştır. Ağır sanayii ve onun savunma dallarını geliştirme yolundaki çabaları azaltmadan, ekonomik gelişmeyi, doğrudan doğruya ve tamamiyle halkın yaşayışını her yönden iyileştirme ödevlerine tâbi kılmak, artık ekonomik bakımdan olanaklı hale gelmiştir.

Yığınların maddi refahı

temeller üzerinde yenileştirilmesiyle ilgili uzun vâdeli komple programın ardıcıl olarak gerçekleştirilmesi, tüketim maddeleri üreten sanayi dallarının artışının hızlandırılması ve hizmetler alanının daha fazla geliştirilmesiyle yükselmektedir. Bütün devlet çapındaki bu ödevlerin çözümü için, ağır sanayi ve bu arada onun savunma işleriyle ilgili dallarının da kendi işletmelerinde halka ait tüketim malları üretimini genişletmesi gerekmektedir.

Emekçilerin parasal gelirlerini önemli derecede artırmaktan başka, sağlık hizmetleriyle öğretimin gelişmesini, çok çocuklu ve düşük maaşlı ailelerin, çalışan kadınların, emekliler ve öğrencilerin yaşayış koşullarını iyileştirici çeşitli ve büyük sosyal tedbirler de öngörülüyor. Beş yıllık plân gereğince, konut yapımı genişletilecek, kamu hizmetleri ve şehirlerin imarı işleri geliştirilecek, sağlam yaşayış ve kültürlü dinlenme koşulları yaratılacaktır.

Marksist-Leninistler, emekçilere maddi refah sağlamanın devrimin gelişmesi ve komünizmin zaferi için gereksiz, hatta zararlı olduğunu iddia edenlere karşı amansız bir savaş yürütmektedirler. Aynı zamanda, mide refahının «ideal» haline getirilmesine ve politik pasifliğe de şiddetle karşıdrlar.

Sosyalist düzen, yüksek tüketim düzeyi sayesinde emekçilerde, sözün gerçek anlamıyla gerçekten insancıl ihtiyaçlar ve yüksek sosyalistçe düşünme yeteneği, kültür sevgisi ve yeni ahlâki değerler yaratmaktadır. SBKP MK'nin çalışma raporunda halk refahı sorunlarının şimdiki yeni durumunun ilkesel anlamı belirtilmiş, Sovyet insanların yeteneklerini ve yaratıcı eylemlerini her yönden geliştirmeye elverişli koşulları hazırlama yolları gösterilmiştir. Bu suretle, sosyalist düzenin özü, her zamandan daha somut ve inandırıcı bir biçimde ortaya konmuştur.

Sosyalizmle burjuva «tüketim toplumu» arasındaki kesin fark da işte buradadır. Kapitalist sömürüyü ebedileştirmek, insanı köleleştirmek ve büyük kapitalin çıkarlarına boyun eğdirmek, bu «tüketim toplumu»nun sınıfsal amacıdır.

Zaman ilerledikçe, hayatın muhtevası ve toplumsal anlamı, günümüzde iki dünya arasında yürütülmekte olan mücadelenin en çetin sorunları haline gelmektedir. Bu gerçek, G. Hol'ün SBKP XXIV. Kongresinde yaptığı konuşmada açık seçik ifade edilmiştir. G. Hol şöyle demiştir: «Kapitalist dünyadaki milyonlarca insanın bilincinde yeni yeni ölçümler belirlemekte ve onlar, iki dünya sistemini bu ölçümlerle karşılaştırmaktadırlar . . . Kapitalizmin çürümekte oluşu ve insanların ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinin gitgide daha fazla azalmasıyla yanyana, yaşamsal değerleri de dağılmaktadır. Sosyalizmin insanların ihtiyaçlarını gittikçe daha iyi karşılama yeteneğinin artışıyla birlikte hayat da daha güzelleşmektedir.»

Yalnız ve yalnız sosyalist toplum düzeninin gerçekleştirmeye yetenekli olduğu perspektif şudur: «Bilimsel prensipleri kılavuz edinen toplumsal hayat; emekçilerin maddi ve kültürel ihtiyaçlarının aralıksız olarak daha iyi karşılanması; yaratıcı, manevi olanakların hızla gelişmesi. SBKP XXIV. Kongresi, bu yolun önemli bir jelonu (1) olarak tarihe geçecektir.

(1) Petrol vb. aramada kullanılan ve bir ucunda petrol emme kapağı bulunan uzun boru. (Red.)

Halkın refahını tutarlı bir biçimde ve aralıksız olarak yükseltmek, aynı zamanda, ülkenin ekonomik büyümesini ve savunma gücünü devam ettirmek, sadece kaynakları yenibaştan bölüştürmekle sağlanamaz. Kongre, bunların gerekli ölçülerde artırılması sorununu, tam bir kavrayış ve birçok bakımlardan yeni bir tutumla ele almıştır. Bilimsel-tekniksel ilerleme ve ekonomi yönetiminin sistem ve metotlarını yetkinleştirme temeli üzerinde toplumsal üretimin etkinliğini yükseltmek, bu ödevin çözümünü sağlayan bir anahtardır.

XXIV. Kongre, bilimsel-tekniksel devrimin ulaşımlarını sosyalizmin üstünlükleriyle organik biçimde birleştirmeyi tarihsel önemde bir ödev olarak öne koymuştur. Sovyetler Birliği'nin ekonomisi öyle bir aşamaya ulaşmıştır ki, üretim ve refahın artırılması ile ilgili yüksek ve tutarlı tempolar, ancak, bilimin doğrudan üretimle birleştirilmesi, ana fonların artırılması, işletmelerin nicel göstergeleriyle çalışmaların ekonomik yönünün ön plâna alınması temeli üzerinde entanzif gelişme metotlarının uygulanması koşulları içinde sağlanabilir. Gelişkin sosyalist toplumun objektif ihtiyaçları işte bunlardır.

Halk ekonomisi yönetim sistemini yetkinleştirmenin hayati bir önem taşıdığını belirten XXIV. Kongre, bunu, sadece tekniksel, sadece örgütsel bir sorun olarak değil, büyük bir politik-ekonomik problem olarak öne koymuştur. L. İ. Brejnev yoldaşın Kongre'de belirttiği gibi, burada söz konusu olan meselenin özü şudur: Ekonomik ve sosyal gelişmeyi hızlandırmak, mevcut olanaklardan en tam şekilde yararlanmak, yüzbinlerce kollektifin, milyonlarca emekçinin parti politikasının başlıca amaçları etrafında birleşmelerini sağlamak için toplumun çalışmaları daha iyi biçimde nasıl örgütlenmelidir?

Yönetimin yetkinleştirilmesi alanında en başta gelen yönelim, sosyalist ekonominin merkezi halkası olan halk ekonomisini plânlama işinin teori ve pratiğini geliştirmektir. İşletmelerin merkezi plânla yönetimi sosyalizmin en büyük kazanımlarından biridir. Plânlı çalışma ile bütün halkın girişimlerinin birleşmesi, sosyalist işletmeciliğinin ilkesel üstünlüğünün özünü teşkil etmektedir. Emekçilerin çıkarlarına uygun belirli bilimsel amaçlara ulaşılmasını sağlayacak kaynakların doğru olarak bölüştürülmesi ve bunlardan âzami yarar elde edilmesi, ancak, tek halk ekonomisi plânının çerçevesi içinde mümkündür.

Artık bütün dünyada bilinen, SSCB'nin ekonomik gelişmesine ilişkin Dokuzuncu beş yıllık plânın ana göstergelerinde, ulusal gelirin, sanayi üretiminin ve emekçilerin reel gelirlerinin önemli derecede artırılması öngörülmüştür. Bütün bu göstergeler, reel olanaklara dayanılarak hazırlanmış ve titizlikle dengeleştirilmiştir.

Sovyetler Birliği ekonomik potansiyelini daha fazla artırma işlerinin nitel yenileştirilmesi, tüm ekonomisinin daha iyi işler hale getirilmesi ve

düzenli mekanizma sadece memleket içi değil, aynı zamanda uluslararası bir önem taşımaktadır. Çünkü:

Entanzif bilimsel-tekniksel gelişmenin sosyalist entegrasyonla birleştirilmesi, gelecekteki dünya özgür halklar topluluğunun ilk örneği olan sosyalist topluluğa üye devletlerden herbirinin gelişmesi için daha elverişli koşullar sağlayacaktır;

sosyalizmin dünya ekonomisi arenasındaki atılımları, daha etkin uluslararası işbölümü, bağımsızlık ve sosyal ilerleme yolun koyulmuş olan devletlerle daha geniş işbirliği için daha geniş perspektifler açacaktır;

genel barışın korunmasını sağlayan ve saldırgan emperyalist çevrelerin entrikalarına set çeken kuvvetler oranının daha fazla değişmesi için olanaklar artacaktır.

Bütün bunlar, sosyalizmin kapitalizmden üstünlüğünü daha fazla gün ışığına çıkaracak, sosyalist toplum düzeninin dünya gelişmesi üzerindeki etkilerini güçlendirecek, çağımızdaki tüm ilerici ve özgürlükten yana insanlığı onun tarafına çeken etkenleri kuvvetlendirecektir.

XXIV. Kongre tarafından hazırlanan doğrultunun son derecede önemli niteliklerinden biri de şudur: Partinin ekonomik programı, Sovyet toplumunun bugünkü aşamadaki sosyal-politik gelişmesi ve bu toplumu meydana getiren sınıf, ulus ve sosyal grupların işçi sınıfının yönetimi altında daha fazla yakınlaşmaları ödevlerine organik bağlarla bağlıdır. Emekçilerin aktifliklerini ortaya koyabilmeleri ve öz halk devletinin eylemlerine gittikçe daha geniş ölçüde katılmaları için sahip oldukları büyük olanakları, kişinin manevi ilgileriyle toplumun ilgileri arasında sıkı bir birlik içinde yeteneklerini geliştirmesi için insanın önünde sonsuz ufukları açmış olan sosyalizm, emekçiler için artık öyle koşullar meydana getirmiştir ki, bunların kapitalist ülkelerde gerçekleştirilmesi akıldan bile geçirilemez.

Sovyet toplumunun tüm politik örgütünü daha fazla yetkinleştirmek ve sosyalist demokrasiyi durmadan geliştirmek için SBKP XXIV. Kongresi tarafından öne sürülen ödevler, gerek ülkemizde komünizm kuruculuğunun perspektifleri açısından, gerekse uluslararası açıdan ilkesel bir önem taşımaktadırlar.

Parti, işçi kolektiflerinin, parti, sendika, komsomol taban örgütleri, üretim danışma kurulları ve emekçi toplantıları aracılığı ile işletmelerin yönetimine katılmalarını her bakımdan teşvik etmektedir. Bununla birlikte o, işçi sınıfının yönetici rolünün ayrı ayrı üretim özeklerinin çerçevesi içinde sınırlanamıyacağı kanısındadır. Bu yüzden, işçilerin işletme düzeyinde gerçekleştirmekte oldukları sahiplik hakkının çeşitli biçimlerini geliştirmek suretiyle, XXIV. Kongre, bütün emekçi yığınlarını, parti ve devlet politikasının hazırlanmasına, tüm Sovyetler Birliği çapındaki plân

ve tasarıların incelenmesine ve kararların yürütümünün kontrolüne katılmalarını güçlendirmeye yöneltmektedir. Parti, sosyalist demokrasinin başlıca muhtevasını işte bunlarda görmektedir.

Sovyetlerin rolünü daha fazla yükseltmek, halk vekillerinin otoritelerini güçlendirmek ve yetkilerini genişletmek, halk kontrol organlarını aktifleştirmek ve devlet cihazının bütün çalışmalarını Sovyet halkının ihtiyaçlarını karşılamaya daha uygun hale getirmek hedefini güden Kongre'nin öngördüğü tedbirler yukarıdaki ödevlere bağlıdır.

Toplumumuzda işçi sınıfının ve bütün ilerici güçlerin en yüksek düşünsel-politik örgütü Komünist Partisi'dir. SBKP XXIV. Kongresi komünist toplum kuruculuğu ile ilgili yeni ödevleri öne sürerken, Partinin sovyet toplumundaki yönetici rolünün daha fazla yükseltilmesi gerektiğini belirtti. Bu meselenin özü, partinin yığınlarla bağlarının daha da genişletilmesinde toplanmaktadır. Komünist Partisi, yığınların deneylerini biriktirmekte ve tüm emekçilerin en yüksek çıkarlarını gözönüne bulundurarak, onları, bilime dayalı politik doğrultusu ile eğitmektedir. Yönetici rolün özü, yığınların ilgi ve kanılarını daha derinden tanımakta, emekçileri, komünist toplum kuruculuğu pratiğine sıkı sıkıya bağlı olan Marksizm-Leninizm ideolojisiyle silâhlandırarak, onların politik bilincini zamanımızın istekleri düzeyine çıkarmakta toplanmaktadır.

Sosyalist toplum sosyal bakımdan gitgide daha fazla tekins bir topluma dönüşmekte, aynı zamanda, yapısı bakımından gittikçe daha çok çeşitli olmaktadır. Sosyalist toplumun çözmekte olduğu ödevler daha güçleşmekte, ekonomik, sosyal-politik ve kültürel hayatın bütün alanlarında karşılıklı bağımlılık artmaktadır. Otoritelî ve tecrübeli bir yönetici güç olan partinin rolü de, bu koşullar içinde büyümekte, sorumluluğu artmaktadır.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin ve kardeş partilerin bu alanda biriktirdikleri muazzam deneyleri genelleştiren XXIV. Kongre, Komünizm kuruculuğunun yeni aşamasında partinin yönetici rolünü yükseltmek için gerekli koşulları belirledi. Bu koşulların en önemlileri şunlardır: Komünistlerin ideolojik inanç ve birlikleri, burjuva etkisine, gerici görüş ve alışkanlıklara karşı amansızca tutumları, komünist dünya görüşüne yapılacak her türlü saldırılara karşı mücadelede aktiflik. L. İ. Brejnev yoldaş Kongre'de şöyle dedi: «Biz Marksizm-Leninizmin ana prensiplerine bağlıyız ve bağlı kalmakta devam ediyoruz. Fikri sorunlarda hiçbir gerilemeye hiçbir zaman razı olmayacağız.» Bu yüzdendir ki partimiz, Sovyet halkının tarihsel kazanımlarının partisel ve sınıfsal olmıyan mevzilerden değerlendirilmesi denemelerini reddettiği gibi, Sovyet toplumunun hayatında son yıllarda meydana gelen muazzam olumlu değişimleri küçümseyen dogmatik tasarımları da reddediyor. Kişiliği putlaştırmanın doğurduğu sonuçların ve aynı zamanda sübjektif yanlışların ortadan kaldırılması mem-

leketin genel-politik ve her şeyden önce ideolojik durumu üzerine olumlu şekilde yansımıştır. Kongrede bu gerçek belirtilmiş bulunmaktadır.

Parti'nin bütün toplumu yönetme görevlerini başarıyla yerine getirebilmesi için, parti-içi demokrasinin daha fazla yaygınlaştırılması ve parti hayatında Leninizm normlarına sıkı sıkıya riayet edilmesi gerekir. Kongre, partiyi, eleştiri ve özeleştiriye geliştirmeye, parti yönetimiyle bütün parti örgütleri arasında en etkili ve en verimli ilişkiler meydana getirmeye yönelmiştir. SBKP MK'nin çalışma raporunda belirtildiği gibi, «parti için, hem demokrasi olarak gösterilen anarşik başıboşluk ve hem de komünistlerin girişim ve aktifliklerinin gelişmesini yavaşlatan bürokratik santralizm aynı derecede zararlıdır.»

Kongre, parti saflarının sosyal-sınıfsal ve manevi-politik durumunun nitel durumuna gittikçe artan bir titizlik gösterilmesini istemiştir. Parti, her komünistin fikri ve ahlâki nitelikleri ne derecede artarsa, partinin manevi otoritesinin de o derecede yükseleceğini çok iyi bilmektedir. Bu yüzden o, saflarının arılığı için gereken titizliği ileride de göstermeye devam edecektir.

Partinin otoritesi ve dolayısıyla yönetici çalışmalarının etkinliği, bir çok bakımlardan parti kadrolarının bilgili çalışmalarına bağlıdır. Bugünkü parti işçisi, yüksek politik olgunlukla kendi işindeki geniş bilgisini kaynaştırmalıdır. En yeni yönetim metotlarını öğrenip benimsemeli, gelişmenin genel perspektifini daima görebilmelidir.

Kongre tarafından öne konan, parti kuruculuğu alanındaki pratik tedbirler programı, partinin yönetici rolü öğretisinin şimdiki aşamadaki gelişmesinde önemli bir yeni adımdır. Bunun ilkesel bir anlamı vardır. Biz Sovyet komünistlerinden başka, bütün dostlarımız SBKP'nin yönetici rolünün bundan sonra da yükseltilmesine, Kongre tarafından öne sürülen ödevlerin başarı ile çözümü, SSCB'nde komünizmin zafere ulaştırılması ve Sovyet halkının, dünya arenasında kendine düşen enternasyonal-devrimci görevi gerçekleştirmesi için sağlam bir garanti gözü ile bakabilirler.

Kongre, partinin, öncü rolünü gerçekleştirirken kendisinin şaşmaz kılavuzu olan ilerici-devrimci teorinin sonuç belirleyici önemini belirtmiştir. Daima canlı, daima gelişen bir öğreti olarak Leninizm ileride de partinin fikri hayatının özü olarak, onun yenileştirici-devrimci eylemlerinin temeli olarak kalmakta devam edecektir. Partimiz, teoriye gerçek bir yaratıcı tutumla yanaşılması için mücadele etmektedir. SBKP MK'nin çalışma raporunda bu konuda şöyle deniliyor: «Eski formülleri tekrarlayıp durmak, yeni sorunlara yeni görüşle yaklaşımı becerememek veya istememek, Marksizm-Leninizm üzerindeki revizyonist kalpazanlıkları yaymak için yeni olanaklar yaratır. Bizim teori ve pratiğimize burjuva ve revizyonistler tarafından yapılan saldırılara karşı eleştirilerin inandırıcılığı, bu

eleştiriler toplumsal bilimlerin ve Marksist-Leninist teorinin aktif ve yaratıcı geliştirilmesine dayandığı zaman büyük ölçüde artmaktadır.»

Merkez Komitesi'nin çalışma raporunda belirtildiği gibi, SBKP, kardeş partilerle birlikte, birçok önemli teorik sorunların işlenmesi alanında bir hayli başarılar kaydetmiştir. Komünist toplum kuruculuğu sorunları, sosyalist toplumda yürürlükte olan genel kanunların şimdiki aşamadaki nitelikleri, sosyalist ekonomik entegrasyon prensiplerinin işlenmesi, dünya sosyalizminin dünyanın sosyalist olmayan kesiminin gelişmesi üzerindeki etkilerinin yolları ve biçimlerinin hazırlanması, çağsal kapitalizmin gelişmesindeki yeni olguların tahlili, kapitalist ekonominin yeni süreçlerinin incelenmesi ve benzeri sorunlar bunlar arasındadır. Bu problemler, MK plenumlarının kararlarında, Büyük Oktobur Sosyalist Devrimi'nin 50'inci yıldönümü ve V. İ. Lenin'in 100'üncü doğum yılı dolayısıyla SBKP MK'nin hazırladığı belgelerde ele alınmıştır. 1969 yılında yapılan Uluslararası Danışma Toplantısında ve Karl Marks'la Fridrih Engels'in 150'inci doğum yıldönümleri ve Paris Komün'ünün 100'üncü yılı gibi büyük olayların kutlanması dolayısıyla partimiz, teori alanında kayda değer çalışmalarda bulunmuştur.

SBKP XXIV. Kongresi, birçok ilkesel teorik problemleri işleme alanında ileri atılmış bir adımdır. Bu çalışmalarda, her zaman olduğu gibi, SSCB'nin komünizm kuruculuğunda elde ettiği son derecede zengin deneylerden başka, kardeş partilerin deneyleri ve tüm dünya gelişmesinin sonuçları gözönünde bulundurulmuştur.

XXIV. Kongre, partiyi, Marksizm-Leninizm teorisinin sorunları, bu teorinin benimsenmesi, yaratıcı olarak geliştirilmesi ve her türlü yozlaştırmalardan korunması üzerindeki dikkatini artırmaya yöneltmiştir. Kongre'nin belirttiği gibi, «teorik çalışmalar, genel devrimci görevimizin önemli bir kesimidir».

XXIV. Kongre'nin kararları, bütün Sovyet halkı tarafından tamamiyle desteklenmektedir. Emekçi kolektiflerinden, Sovyet vatandaşlarından Kongre'ye ve Parti Merkez Komitesi'ne gelen binlerce kutlama mektubu bunu açıkça göstermektedir. Bütün yurttaki parti aktivistlerinin ve emekçilerin yaptıkları toplantılar bunu açıkça göstermektedir. Sovyet halkı, Kongre'nin kararlarını sadece tasvip etmekle kalmamakta, aynı zamanda, bu kararları emekleriyle hayata geçirmektedirler. 1971 yılının ilk üç ayına ait plân, sanayi alanında süresinden önce gerçekleştirilmiştir. Sovyet halkının emeği, SBKP tarafından öne konan plânın gerçekleşmesinin garantisidir.

II

SBKP XXIV. Kongresi'nde hazır bulunmuş olan delegasyonlardan çoğu, Kongre'yi «uluslararası devrim forumu» olarak adlandırdılar.

Şimdiye kadar, komünist partileri kongrelerinden hiçbirinde dış ülkelerden bu derecede çok misafir hazır bulunmadı. Komünist, ulusal-demokratik ve sol-sosyalist partilerden gelen 100'den fazla heyet, dünyanın birçok bölgesini ve çağsal anti-emperyalist, kurtuluş hareketinin bütün çeşitliliğini temsil etti. Kongre kürsüsünden, dünya devrimci hareketinin tüm ana müfrezelerinin sesleri yükseldi. Dünyanın çeşitli bölgelerindeki kardeş partilerin temsilcileri, yalnız anti-emperyalist savaşın genel ödevlerini anlatmakla yetinmediler, aynı zamanda, kendi özgül sorunlarını ve karşılaştıkları güçlükleri ortaya koydular. Böyle içten konuşmalar, ancak, gerçek ve eylemli enternasyonalizm havasının hüküm sürdüğü yerlerde, ortak savaş arkadaşlarının kendi deneylerini paylaştıkları yerde mümkündür.

Çalışma raporu ve Kongre'nin diğer belgeleri ile, yurtdışından gelen misafirlerin konuşmalarıyla dünya devrim sürecinin geniş ve tam bir tablosu çizilmiş oldu. Kongre, çalışmaları ve belgeleriyle, dünya devrim hareketinin bütün bellibaşlı kollarında önemli süreçlerin meydana gelmekte olduğu, emperyalizme karşı yeni atılım olanaklarının ortaya çıktığı zamanımızın şu çok sorumlu döneminde devrimci güçlerin yakınlaşmalarına yardım etmektedir.

Partimiz XXIV. Kongresi'nin, emperyalizme karşı olan bütün güçler arasında eylem birliğini kuvvetlendirme doğrultusu, 1969 Danışma Toplantısında Marksist-Leninist partiler tarafından kollektifçe hazırlanan politik doğrultuya dayanmaktadır. Kongre'nin doğrultusu, kurtuluş hareketinin şimdiki aşamadaki köklü ihtiyaçlarını dile getirmekte ve dünyada birikmiş olan muazzam devrimci potansiyeli âzami ölçüde gerçekleştirmek hedefini gütmektedir.

SBKP XXIV. Kongresi, komünist hareketini birleştirmek ve anti-emperyalist savaşta rolünü yükseltmek için aralıksız çalışmayı partinin başlıca ödevlerinden biri olarak öne koydu. Ve komünist partileri saflarının birliği uğrunda mücadelelenin birbirine sıkı sıkıya bağlı iki yanı bulunduğunu belirtti. Bunlardan biri, hareketimizin sağlam politik birliğidir, diğeri de Marksist-Leninist fikir birliğidir.

Partimiz, diğer kardeş Marksist-Leninist partiler gibi, politik birliği ileri doğru kuvvetlendirmenin, komünist ve işçi partilerinin eylem birliği yolu ile, 1969 Danışma Toplantısının hazırladığı emperyalizmle savaş programını birlikte gerçekleştirmek suretiyle mümkün olacağına inanmaktadır. Bu savaşta çabaları koordine edebilmek için, bütün partilerin eylem koşullarını karşılıklı olarak incelemeleri, deney değiş tokuşunda bulunmaları, uluslararası ilişkileri güçlendirmeleri gereklidir. Kongrenin belirttiği gibi, bu amaçla, kardeş partiler arasında gerektiği zaman uluslararası danışma toplantıları yapmak yararlı olur.

SBKP'nin kanısınca — ki bu kanı Kongre belgelerine yansımıştır —, uluslararası komünist hareketi, şimdi, birliğimiz için, hareketimizin anti-empyralist savaşının pratik ödevlerini başarıyla çözmek için Marksizm-Leninizm prensiplerinin temizliğini koruma mücadelesinin gittikçe daha büyük bir hayati önem kazanmakta olduğu bir dönemde bulunmaktadır. Bu sonuç, 1969 Danışma Toplantısının ulaştığı şu sonuca tamamiyle uygundur: Ortak eylemlerin etkinliği, Marksizm-Leninizme ve proletarya enternasyonalizmine sadakate, yani komünist partilerinin fikri birliğine bağlıdır.

Hayat, komünistlerin önüne birçok yeni problem çıkarmaktadır. Bunlar, ancak, Marksizm-Leninizm teorisi mevzilerinden, onun temel prensiplerine bağlılık mevzilerinden doğru olarak anlaşılabilir. Deneyler göstermiştir ki, teorik sorunlarda sağcı ve «solcu» revizyonist ve nasyonalist yolda yürüyen kişiler ve gruplar, hem kendi partilerinin politik eylemlerine, hem de anti-empyralist eylem birliğine zarar vermekte, bütün hareketin birliğini zayıflatmaktadır.

Dünyanın çeşitli bölgelerindeki kardeş partilerin temsilcileri, Kongremizde yaptıkları konuşmalarda, yalnız Sovyetler Birliği'ne değil, bütün devrimci güçlere, onların birliğine yöneltilmiş olan anti-sovyetizmin gerici özünü ortaya koydular. J. Marşe yoldaş şöyle dedi: «Tüm kurtuluş hareketi, sosyal kurtuluş, ulusal bağımsızlık ve barış uğrunda bütün çarpışmalar, dünya sosyalist sisteminden ve en başta Sovyetler Birliği'nden gerçek bir destek görmektedirler. Bu yüzden, anti-sovyetizm, hangi biçimde olursa olsun ve nereden gelirse gelsin, işçi sınıfının ve halkların çıkarlarına karşı işlenmiş bir suçtur.»

SBKP XXIV. Kongresi, komünist hareketinin birliğinde son yıllarda meydana gelen olumlu değişimleri belirtti. Öte yandan, bu yoldaki ciddi engelleri de gösterdi. Çin Komünist Partisi önderlerinin tutumu, bu engellerin başındadır. L. İ. Brejnef, Kongre'de şöyle dedi: «Çin yöneticileri, bilindiği üzere, uluslararası hayatın ve dünya komünist hareketinin başlıca sorunları üzerinde, Leninizmle bağdaşmayan fikri-politik bir plâtfomla ortaya çıktılar; bizden, XX. Kongre'nin doğrultusundan ve SBKP Programından vazgeçmemizi istediler. Partimize ve memleketimize karşı yoğun bir düşmanca propagandayı yayıp durdular, Sovyetler Birliği'nden toprak isteğinde bulundular ve hatta işi, 1969 yılı baharında silâhlı hudut tecavüzlerine kadar götürdüler.»

Parti ve Sovyet hükümeti, Çin Halk Cumhuriyeti ile ilişkileri normalleştirmek için ellerinden gelen her şeyi yaptılar. XXIV. Kongre, ileride de bu yönde çalışmalara devam kararımızı tasvip etti. Aramızdaki ilişkilerin normalleşmesi için yalnız bir tarafın yapıcı tutumu yeterli değildir elbette. SBKP, Marksizm-Leninizmi yozlaştıran ve komünist hareketini parçalamaya çalışan herkese karşı azimle mücadele edegelmıştır ve edecektir. Kongre'de bu da belirtilmiştir.

SBKP'nin XXIII. — XXIV. kongreler arası dönemde izlediği politika, dünya sosyalizmiyle çok önemli bir anti-emperyalist güç olan ulusal kurtuluş hareketi arasındaki savaş ittifakının güçlenmesine büyük yardımlarda bulunmuştur. Kongre, bu politikamızın temeli olan geniş yavaşımın doğruluğunu tasvip etti. Biz, ulusal kurtuluş bölgelerinde anti-emperyalist mevzilerde savdaşan bütün hükümetler ve politik güçlerle aktif işbirliği yapmakta, onların kendi ülkelerinin bağımsızlığını güçlendirme, ulusal ekonomilerini geliştirme alanındaki çabalarını desteklemekteyiz. SBKP, bizim, emperyalizme ve kapitalist düzenini kurtulan ülkelere zorla kabul ettirmeye çalışan neo-kolonyalizmin bu çabalarına karşı yürüttüğümüz savaşta arkadaşlarımız olan devrimci-demokratik partilerle dostluk ilişkilerini ileride de geliştirip derinleştirecektir.

Ulusal-demokratik partiler temsilcilerinin XXIV. Kongre çalışmalarına katılmaları, bu partilerle bağlarımızın genişlemesine yardım etti. Son yıllarda SBKP'nin ulusal kurtuluş hareketi güçleriyle ittifakını geliştirmesinin karakteristik yönelimlerinden bir de budur. Hâlen birçok kardeş parti tarafından geliştirilen bu biçim bağlar, dünya komünist hareketiyle ulusal kurtuluş güçleri arasındaki dayanışmanın ilkesel yeni biçiminin özünü teşkil etmektedir.

SBKP ümit eder ki, devrimci-demokratların SBKP Kongresi çalışmalarına katılmaları, onların, partimiz ve uluslararası komünist hareketiyle işbirliğinin daha fazla gelişmesine katkıda bulunduktan başta, kendi ülkelerindeki komünistlerle ittifak ilişkileri kurmalarına da yardım edecektir.

SBKP Kongresi'nin kararlarına uygun olarak sol-sosyalist partilerle ilişkiler genişliyecektir. Bu, emekçilerin ve her şeyden önce işçi sınıfının birleşmesi, anti-emperyalist cephenin biçimlendirilmesi yönünde atılmış ileri bir adım olacaktır. Sol-sosyalist partileri temsilcilerinin Kongre çalışmalarına katılmaları ve yaptıkları konuşmalar da gösteriyor ki, çağsal anti-monopolist ve anti-emperyalist savaşta proletarya birliği için geniş bir temel bulunmaktadır. İşçi hareketi içindeki çeşitli güçlerin işbirliğini genişletmeye yönelik objektif eğilimler bu alana yansımış bulunmaktadır.

Kongrece doğrulandığı gibi, komünistler, devrimci prensiplerinden tâvizde bulunmadan, 1969 Uluslararası Danışma Toplantısının doğrultusu gereğince, gerek barış ve demokrasi, gerekse sosyalizm uğrunda mücadelede sosyal-demokratlarla işbirliği yapmaya hazırdırlar. SBKP ve diğer kardeş partiler, bu doğrultunun, sağcı sosyal-demokrasi liderlerinin çetin muhalefetiyle karşılaşacağını elbette gözönünde bulunduruyorlar. Bu yüzden, eylem birliği politikası, sosyal-demokratizmin anti-komünizm ideolojisine ve sağcı sosyal-demokrasi liderlerinin politikasına karşı ardıcıl direnişle, emperyalizme ve tekellerin mutlak egemenliğine karşı, barış ve halkların güvenliği uğrunda mücadelelenin çıkarları adına pratik işbirliğine hazır olmanın organik bir şekilde birleşmesini gerektirmektedir.

Komünist, ulusal-demokratik ve sol-sosyalist partiler temsilcilerinin SBKP Kongresi kürsüsünde yaptıkları konuşmalarda belirttikleri tutum ve görüşler, partimize, kendi eylem ve mücadelesinin ana yönelimlerini zamanımızdaki dünya devrim hareketinin genel doğrultusu ile bir daha karşılaştırmak imkânını verdi. L. İ. Brejnev, Kongreyi kapayış nutkunda bu konuda şu sözleri söyledi: «Yurtdışından gelen dost ve kardeşlerin konuşmalarını dinlerken, biz, dünyayı yenileştirmekle görevli yüce enternasyonal hareketin bölünmez bir bileşik kısmı olduğumuzu yeniden ve kuvvetle hissettik.»

Partimizin, komünizm için ve uluslararası arenadaki aktüel ödevlerin çözümü için yürüttüğü mücadele ile kardeş komünist partilerinin ve dünyanın çeşitli bölgelerinde eylemde bulunan diğer devrimci partilerin ve hareketlerin yürüttükleri mücadelenin pratikte birbiriyle birleştiklerini, Kongre, açık-seçik gözler önüne serdi. Bu birleşme, bu kaynaşma şöyle olmaktadır:

SBKP Kongresince hazırlanan komünizm kuruculuğunun bundan sonraki aşamasıyla ilgili program, tüm devrimci müfrezelerin temsilcileri tarafından, yalnız Sovyet halkının bir dâvası olarak değil, aynı zamanda, bütün dünya emekçilerinin en köklü çıkarlarına uygun bir dâva olarak tasvip edilip benimsendi;

bütün partiler temsilcilerinin Kongre kürsüsünden yaptıkları konuşmalardan da anlaşıldığı gibi, bu partiler, emperyalizm tarafından yürütülen ve bütün halkları tehdit eden saldırı ve harp politikasına karşı savaşta aynı mevzilerde birleşmektedirler;

iktidarda bulunan komünist partileri temsilcilerinin uluslararası sosyalizmin mevzilerini güçlendirmenin bir zorunluk olduğu hakkındaki görüş ve tutumları, anlayış ve destekle karşılandı; Zira uluslararası sosyalizm, anti-emperyalist savaşta sonuç belirleyici bir güç olarak eylemde bulunmakta ve sosyalist enternasyonalizm fikirlerini eylem alanında gerçekleştirmektedir;

emperyalist sistemin başlıca merkezlerinde sosyalizm savaşının sonuç belirleyici gücü olan, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının sesi, kardeş delegelerin konuşmalarında önemle ve olanca otoritesiyle yükseldi; bu gücün aktif mücadelesi olmadan emperyalist sistemi kesin yenilgiye uğratmak imkânsızdır;

Kongre'de, Amerikan saldırısına karşı savaşan Viyetnam halkıyla, Çin-hindindeki diğer halklarla enternasyonal dayanışma, Amerikan emperyalizminin himayesi altındaki İsrail soyguncularına karşı haklı bir savaş yürüten Arap halklarıyla dayanışma en coşkun ifadesiyle dile geldi. Bu halkları koruma azmi, XXIV. Kongre'nin bütün çalışmalarına organik bir biçimde kaynaşmış bulunuyordu;

Kongre, koloniyalizm ve neo-koloniyalizme karşı savaşılan halklara yapılan savaşçı enternasyonalist yardımın parlak gösterilerine sahne oldu. Koloniyal rejimlere karşı silâhlı savaş yürüten kurtuluş hareketinin ünlü temsilcilerinin konuşmalarından açıkça anlaşıldı ki, onlar, uluslararası komünist hareketini, sosyalist ülkeleri ve Sovyetler Birliği'ni kendilerinin sağlam dayanağı ve güçlü müttefikleri olarak görmekte ve bu görüşlerinde aldanmamaktadırlar.

XXIV. Kongre, ideoloji mücadelesinin, iki sosyal sistem arasındaki, dünyadanın temel devrimci güçleriyle temel gerici güçler arasındaki savaşın sonuç belirleyici cephelerinden biri haline geldiği bir dönemde toplandı. 102 komünist, ulusal-demokratik ve sol-sosyalist partiler temsilcilerinin yaptıkları konuşmalarda ortaya koydukları tutum ve görüşler, bu koşullar içinde, zamanımızda, anti-emperyalist ve devrimci hareketin temel güçleri arasındaki fikri ve politik yakınlaşmanın kuvvetlenmekte olduğunu, aynı zamanda, emperyalizme karşı savaşılan güçlerin saflarına nifak tohumları saçan eğilimlerin çürük temele dayandıklarını ve gittikçe daha fazla yalnızlığa gömüldüklerini gösteren bir önem kazandı.

Şurasını sevinçle belirtmek gerekir ki, çeşitli devrimci partilerin temsilcileri arasındaki enternasyonal görüşmeler pratiği gittikçe yaygın bir hal almaktadır. Kongreler, bu görüşme biçimlerinden biridir. Marksist-Leninist partilerin ve bu arada onların anti-emperyalist mücadeledeki savaş arkadaşlarının, aralarındaki ilişkileri genişletme alanında kardeş partilerin kongrelerinden yararlanmaları, şüphesiz, dünyayı devrim yolu ile yenileştirmek için savaşılan bütün güçlerin birliğini sağlama çalışmalarında önemi gittikçe artan bir biçim halini alacaktır.

Barış, özgürlük ve ilerilik güçleriyle uluslararası emperyalizm sisteminin omurgası olan baskıcı, gerici ve saldırgan güçler arasındaki savaş üzerinde, SBKP'nin enternasyonalist Leninci politikası derin etkiler yapmaktadır.

XXIV. Kongre, temelleri Lenin tarafından atılmış olan Sovyet dış politikasının değişmezliğini doğruladı. Kongre SBKP MK'nin geçen dönemdeki dış politikasını onayladı ve önümüzdeki yıllar için bütünsel bir dış politika programı ortaya koydu.

Bu Sovyet barış programı, insanlığın önünde duran başlıca problemlerin çözümü uğrunda mücadelelenin perspektif ödevlerine ait ilkesel hükümleri ve gündemde bulunan sorunların düzenlenmesiyle ilgili yapıcı yaklaşımı da kapsamaktadır. Kongre, dış politika sorunları üzerindeki önerileri bir bütün halinde birleştirdi ve SBKP ile Sovyet devletinin, emperyalizmin saldırganlık politikasına karşı, dünya harbini önlemek için, barış ve halkların güvenliği uğrunda mücadelelerinin başlıca yönelimlerini bu temel üzerinde belirledi.

XXIV. Kongre'nin dış politika doğrultusu, savaşçı ve atılımlı karakterdedir, çağsal uluslararası gelişmenin aktüel problemlerinin çözümüne

sınıfsal açıdan yavaşır. SBKP, uluslararası arenada hiçbir zaman pasif davranmamış, savunma mevzilerine çekilmemiştir. Partimiz, Marksist-Leninist doğrultuyu azimle gütmüştür ve azimle gütmektedir; emperyalizme karşı ardıcıl bir savaş yürütmüştür ve yürütmektedir. Sovyet komünistlerine bu dersi veren Lenin, yarım yüzyıldan fazla bir zaman önce, 1920 yılında şöyle demiştir: «Biz, barış istediğimizi, bize barışın gerekli olduğunu defalarca söyledik . . . Fakat, kendimizi barış adına boğdurmaya da müsaade edecek değiliz» (c. 40, s. 152).

Hayat ve harpten sonraki yılların deneyleri, SBKP dış politikasının doğruluk ve etkinliğini ispat etmiştir. XXIV. Kongre'nin belirttiği gibi, barış içinde yanyana yaşama prensibinin zamanımızda uluslararası gelişmenin reel bir gücü haline gelmesinde bu politikanın büyük bir rolü olmuştur.

Sovyet komünistlerinin, bütün Sovyet insanların köklü çıkarlarını, Sovyetler Birliği'nin ulusal ve devletsel çıkarlarını dile getiren SBKP dış politika doğrultusu alabildiğine ulusaldır. Sovyet ülkesinin kudretinden, bütün olanaklarından, yalnız Sovyet halkına komünist toplum kuruculuğu için gerekli dış koşulların sağlanması için yararlanılmamaktadır; bunlar, aynı zamanda, genel barışın korunmasına, emperyalizmin saldırı plânlarının açıklanması ve suya düşürülmesine, dünya güçleri oranında devrimci güçlere daha elverişli değişimler yapılmasına hizmet etmektedir.

Uluslararası politikada, memleketlerimizin dünya arenasındaki eylemlerinin aralıksız olarak koordine edilmesi yolunda sosyalist ülkeler arasındaki işbirliğini bütün yönleriyle genişletmek için partimizin izlediği doğru Kongre tarafından tamamiyle onaylandı. **Kongre, SBKP'nin**, Viyetnam, Laos, Kamboçya ve Arap halklarını azimle ve kayıtsız-şartsız destekleme doğrultusunu, bütün ulusal ve sosyal kurtuluş savaşçılarıyla dayanışma doğrultusunu, sosyalist yönelimli genç devletlerle işbirliğini genişletme doğrultusunu tasvip etti. Kongre'nin kararları gereğince SBKP, dünya anti-komünist mücadelesinin daha fazla aktifleşmesine, bu mücadeleye katılan güçlerin savaşçı birliğinin daha fazla kuvvetlenmesine yardım eden uluslararası politik doğrultusunu uygulamaya bundan böyle de devam edecektir.

Kongre'nin ortaya koyduğu barış plânı, incelemeleri için devletler ve hükûmetlere sunulmuştur. Bütün ülkelerin emekçilerine, emperyalizme karşı, barış, demokrasi, ulusal ve sosyal kurtuluş uğrunda savaşanlara da açıklanmıştır. SBKP, bunda, hâlen dünya kurtuluş hareketinin karşı karşıya bulunduğu objektif istemleri dile getirmiştir. Bu arada, 1969 Uluslararası Danışma Toplantısında kolektif olarak elde edilen sonuçlara ve aynı toplantının hazırladığı anti-emperyalist eylem birliği plâtformuna dayanmıştır.

Dostlarımız ve müttefiklerimiz, Kongre'nin sunduğu barış ve uluslararası işbirliği, halkların özgürlük ve bağımsızlığı programına yüksek bir değer biçmişlerdir. R. Arismendi yoldaşın belirttiği gibi, SBKP Kongresi'nin dış politika sorunlarıyla ilgili hükmü, çeşitli sosyal tabakalarla politik güçlerin anti-emperyalist savaşla güttükleri amacı tarihsel bir uygunlukla yansıtmaktadır. Sovyet komünistleri, bütün Sovyet halkı, SBKP dış politika doğrultusu hakkındaki bu değerlendirmenin, E. Berlinguer yoldaşın deyişiyle «dünya barışını koruma dâvasına, emperyalizmden, açlık ve harpten kurtulmuş bir toplum yaratma dâvasına Sovyet halkının yaptığı» sonuç belirleyici katkının kabul edilmesi anılamına geldiği kanısındadır. Onlar, bu değerlendirmeye, aynı zamanda, SBKP dış politikası programıyla dayanışmanın bir belirtisi gözü ile bakmaktadırlar.

Kardeş partiler, XXIV. Kongre tarafından sunulan barış plânının başlıca ayırtedici özelliğinin, somutluk ve realizm olduğunu, uluslararası arenada güçler arasında mevcut oranı gözönünde bulundurduğunu belirtmektedirler.

Şimdi, bu programın, dünyanın birçok ülkesindeki çeşitli toplumsal ve politik tabakalar tarafından geniş ölçüde onaylanmakta olduğu söylenebilir. Fakat, halklararası barışı güçlendirme isteğinin geniş yığınsal eylemlere dönüşmesi, bütün barışsever güçlerin birleşik ve atımlı eylemlerde bulunması çok önemlidir. Bunun için de yığınlar arasında büyük ve ısrarlı politik ve ideolojik çalışmalar gereklidir. Yığınların baskısı, hiç kuşkusuz, hükümetlerin tutumlarını da etkileyecektir. Sosyalist ülkelerin, halkların çıkarlarına uygun dış politikalarıyla bütün ülkelerdeki en geniş halk yığınları aktifliğinin birleşmesi sayesinde bütün uluslararası durumda daha iyiye doğru köklü bir değişme sağlanabilecektir.

V. İ. Lenin, komünistlerin, eylemlerini, daima dünya devrim hareketinin enternasyonal ödevlerine göre âyarlamaları gerektiğini belirtiyordu. Partimiz, SBKP XXIV. Kongresi'nin önemini bu ışık altında değerlendirmektedir.

Kongre'nin uluslararası önemi zamanla daha iyi anlaşılacaktır. Fakat, Kongre'nin başlıca kararlarını, SSCB dokuzuncu beş yıllık plânının ödevlerini gerçekleştirmenin uluslararası alanda ne gibi sonuçlar doğurabileceği konusunda daha şimdiden şunları söylemek tamamiyle mümkündür:

Birinci, yeni toplum, komünizm toplumu kuruculuğunun teorisi ve pratiği alanında: Kongre, komünizm kuruculuğu yeni aşamasının muhtevasını ve başlıca ödevlerini belirlemiştir. Böyle ödevler, insanlık tarihinde ilk defa çözümleniyor. Partimiz, yepyeni bir yol açarak ilerliyor. Marks, Engels ve Lenin tarafından işlenmiş genel grensiplere, Parti Programına, bizde ve diğer sosyalist ülkelerde biriken deneylere dayanan SBKP Kongresi, Komünist toplum kuruculuğunun ana yönlerinin işlenmesine katkılarda bulunmuştur. Bu ana yönler şunlardır: Komünizmin maddi-tekniğin yaratılması; Sovyet halkının birliğini kuvvetlendirmek ve

sosyalist demokrasiyi daha da genişletmek suretiyle ve bu temeller üzerinde sosyal ilişkileri geliştirmek; Komünist bilinci biçimlendirmek ve insanı yenileştirmek. XXIV. Kongre, bu karmaşık problemlerin çözümü için gerekli olanakları ve memleketimizin koşullarında bunların hangi metot ve araçlarla gerçekleştirileceğini somut olarak göstermiştir.

İkinci, dünya arenasındaki güçler arasındaki oranın sosyalizm yararına değiştirilmesi alanında: SBKP XXIV. Kongresi kararlarının yerine getirilmesi, Sovyetler Birliği'nin ekonomik ve savunma kudretinin daha fazla güçlenmesini, SSCB'nin dünya sosyalist sisteminin gelişmesine katkısının katkı artmasını, sosyalizmin dünya ekonomisindeki mevzilerinin daha da kuvvetlenmesini, Ulusal bağımsızlık ve sosyal ilerleme yolunda yürüyen halklara yardım ve desteğinin artmasını sağlayacaktır. Kongre tarafından onaylanıp geliştirilen SBKP dış politika doğrultusunun ardıcıl ve aktif olarak uygulanması, SSCB'nin ve bütün sosyalist topluluğun ekonomik kudretlerinin büyümesi, sosyalizmin uluslararası alandaki politik önemini artıracak, anti-empyralist mücadele bazının, barış ve halklararası güvenlik ve barış içinde yanyana yaşama prensibini tüm uluslararası ilişkiler sisteminde sağlamlaştırma mücadelesi bazının kuvvetlenmesine yol açacaktır.

Üçüncü, dünya arenasındaki ideolojik savaş alanında: SBKP XXIV. Kongresi kararlarının gerçekleştirilmesi, anti-komünizme son derecede şiddetli bir darbe olacaktır. Daha şimdiden, — kapitalizmin gittikçe derinleşmekte olan genel bunalımının, şiddetli ekonomik sarsıntıların, durmadan artan enflasyon ve işsizliğin, empyralist devletler arasında keskinleşmekte olan çelişkiler ve militarizmin büyümesinin fonu üzerinde — Kongre'nin sonuçlama ve kararları, fikirlerarası mücadelede önemli bir etken olarak belirmekte, kapitalist düzenin içyüzünün gözler önüne serilmesine yardım etmektedir. Bir yandan, kapitalizmin gittikçe artan tutarsızlığı ile tekeller tarafından sömürülen yığınların durumu arasındaki korkunç tezat, öte yandan, sosyalizmde halkın hayatını aralıksız olarak iyileştirme doğrultusu, kapitalist ülkelerde yaşayan milyonlarca insan tarafından gün geçtikçe daha açık olarak görülmektedir. XXIV. Kongre plânlarının gerçekleştirilmesi, sosyalizmin çekici gücünü daha da artıracaktır.

Bizim komünizm kuruculuğu plânlarımız, bilimselliği ve derin düşünülmüş realizmiyle, en geniş yığınların günlük ihtiyaçlarına cevap vermektedirler, aynı zamanda, uluslararası işçi sınıfının nihai devrimci amaçlarının gerçekleştirilmesine yönelmiş bulunmaktadır. Bunlar, Leninizm yolundan zafere ulaşmış devrimi doğru yolundan saptıran «kışla sosyalizmi»nin, emekçi sınıfları kapitalist düzenle barıştırmaya çabalayan sağcı sosyal-demokratlarla türlü türlü revizyonistler reformizminin yalanlarını açığa vuran canlı gerçeklerdir.

Dördünca, bütün anti-emperyalist güçlerin enternasyonal birliğini güçlendirme alanında: SBKP ile diğer kardeş partilerin ve bütün devrim hareketi müfrezelerinin eylemleri arasındaki karşılıklı sağlam ve kopmaz bağlar, Kongre'de, bütün dünyanın gözleri önüne serilmiştir. Zamanımızın başlıca üç devrim kolu arasındaki dayanışmanın gittikçe kuvvetlendiği, Kongre'de açık-seçik görülmüştür. Sosyalist ülkelerin, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının ve emekçilerin temsilcileri olan dostlarımız, komünistler, aynı zamanda, ulusal kurtuluş hareketinin temsilcileri, Kongre'de, SBKP'nin, Sovyet halkının çalışmalarının uluslararası önemini dile getirmişlerdir. Kongre çalışmalarını izleyen her emek insanı, Kongre'nin dikkat merkezinde olan problemlerin çözümlendiği gelecekle kendi hayatları, kendi gelecekleri arasında kopmaz bağların bulunduğunu coşku ile hissetmiştir.

SBKP XXIV. Kongresi'nin atmosferi ve kardeş partilerin Kongre'de belirttikleri tutumları, 1969 Danışma Toplantısının öne koyduğu hedefe —, komünist hareketinin birliğini çağımızın istemlerine uygun daha yüksek bir düzeye yükseltme amacına — doğru ilerleme sürecini parlak bir şekilde yansıtmıştır. Ümit ediyoruz ki, Kongre kararlarının gerçekleştirilmesi, bu sürecin ileri doğru gelişmesine, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temeli üzerinde, barış, ulusal bağımsızlık, sosyal ilerilik ve sosyalizm uğrunda savaşı temeli üzerinde komünist saflarında daha sıkı bir birlik yaratılmasına yardım edecektir.

Sosyalizm ve halk

Sovyetler Birliği Bakanlar Kuruluna bağlı İstatistik Genel Müdürlüğü, bütün memlekette 1970 yılının Ocak ayında yapılmış olan nüfus sayımının ilk aşamasına ait çalışmaların sonuçlarını ilân etti. Bu verilerde, ülkemizde yaşayan 241 milyon 720 bin 134 nüfusun, geçim kaynakları, öğrenim, milliyet, dil, cinsiyet, yaş ve evlilik durumları hakkında bilgi veriliyor (Sırası gelmişken şunu belirtmemiz gerekiyor: SSCB nüfusunun yurt çapındaki, aynı zamanda şehir ve köylere göre bölümlenmiş durumu hakkında geçen yıl yayınlanan sayımın ilk sonuçları, demograflar, ekonomistler ve sosyologlar tarafından geniş ölçüde yorumlanmıştı.)

Sayım sonuçları, SSCB'indeki sosyal ve kültürel ilerlemeye tanıklık ediyor. Bu yazıda, sosyalist toplumda halkın gelişme eğilimlerini ortaya koyan bazı verilere dikkati çekmek istiyorum.

Bilindiği üzere, sosyalizmde bütün halkın çalışması prensibi yürürlüktedir. SSCB halkının geçim kaynaklarına göre bölümlenmesine ilişkin verilerde bu prensip açık seçik görülüyor:

Başlıca geçim kaynakları	İnsan sayısı (milyon kişi)	
	1959	1970
Halk ekonomisi işletmelerinde çalışanlar	99,1	115,5
Emekliler	12,4	33,1
Burslular	1,7	3,5
Kişisel işletmelerinde çalışan kişiler ve aile fertleri	95,3	89,1
Geçim koynaklarını belirtmemiş kişiler	0,3	0,5
Toplam	208,8	241,7

Karşımızda, gelirlerinin karakteri bakımından tipik bir sosyalist halk var. Sovyet vatandaşlarının yüzde 47,9'i geçimini halk işletmelerinde emeği ile sağlıyor. Bundan başka, halkın daha % 15,2'sinin geçimi, başlıca, sosyal tüketim fonlarından sağlanmıştır. Bunlar, emekçilerle

burslulardır. Halkın yüzde 36,8'inin (çocukların, yalnız ev işleriyle ve çocuk bakımıyla meşgul olan yaşlıların ve benzeri kişilerin) geçimi ayrı kişilerin üzerindedir. Kolhozcu, işçi ve memur ailelerinde kişisel yardımcı köy işletmelerinde çalışanlar da bunlara dahildir. Fakat, «geçimleri ayrı kişilerin üzerinde olan kimseler» kategorisine girenler hakkında şu açıklamayı yapmak gerekiyor: Bunların geçim masraflarının önemli bir kısmı devlet tarafından karşılanıyor. Çünkü devlet, çocuk yuvaları, çocuk bahçeleri meydana getiriyor, parasız öğrenim, tıbbi yardım vb. sağlıyor.

Fakat geçimleri başkalarının üzerinde olanların nüfusun genel sayısı içindeki payları gittikçe azalıyor. Zira devlet, yaşlanan emek insanlarının, sakatların, ihtiyaçların ve öğrenim çağındaki gençlerin geçim masraflarını karşılıyor. Çalışmayan ve çalışan bütün emeklilerin genel sayısı, bundan önceki sayımın yapıldığı 1959'da 20 milyon kadarken, 1970 yılında 40 milyon 100 bini bulmuştur. Bursluların sayısı, 1959'daki 1 milyon 700 binden 1970'te 3,5 milyona yükselmiştir. SSCB halk ekonomisinin geliştirilmesine ilişkin dokuzuncu beş yıllık plân direktiflerinde sosyal tüketim fonlarının daha da artırılması öngörülmektedir. Özellikle çok çocuklu ve az gelirli ailelere yardımın ve emeklilik maaşlarıyla bursların artırılacağı belirtilmektedir.

SSCB'nin karakteristik bir yanı da, istihdam ve kullanılacak emek rezervleri nispetinin çok yüksek oluşudur. Çalışma yeteneği çağında (bu çağ, Sovyet kanunları gereğince, erkeklerde 16—59, kadınlarda 16—54 yaşları arasındır) olan 130,5 milyon kişiden halk ekonomisinde çalışanlar (öğrencilerle birlikte) 120 milyon 600 bin kişiyi, yani çalışma yeteneğine sahip olanların % 94'ünü bulmaktadır. 1959 yılında bu oran % 82 idi. Şu veriler de ilginçtir: 1959'da ev işleriyle ve kişisel yardımcı işletmelerde meşgul olan çalışma yeteneğine sahip kişilerin sayısı (öğrenciler hariç) 17 milyon 900 bin kişi idi, 1970'de ise 5 milyon 900 bine düştü. Bu azalma, halkın ev işleri emeğini kolaylaştırıp hafifletmek ve sovyet vatandaşlarının özel yaşayış koşullarını iyileştirmek amacıyla sosyal hizmet biçimlerini geliştiren Sovyet devletinin izlediği sosyal politikanın bir ürünüdür. Açıkça görülüyor ki, SSCB'nin halk ekonomisi, ileride, her şeyden önce maddi üretim alanında çalışanların sayısını artırarak değil, emek kaynaklarından daha etkin şekilde yararlanmak ve halk ekonomisinde karmaşık kalifiye emeği yaygınlaştırmak suretiyle gelişecektir. Ekonomik gelişmenin entanzif etkenlerinden geniş ölçüde faydalanma doğrultusu, SBKP'nin politikasında önemli bir yer almaktadır.

Sosyalizmin gelişmesi, toplumun başlıca üretim gücü olan insan emeğinin yetkinleştirilmesine sıkı bağlarla bağlıdır. Bu durum, Sovyet vatandaşlarının öğrenimlerinin aralıksız olarak yükselmesinde ve Sovyet halkının yapısal kuruluşunda meydana gelen ilerici değişimde açık seçik görülmektedir.

Çalışanların öğrenim dereceleri	Bütün çalışanlar için- deki oranları (yüzde)	
	1959	1970
İlk okul öğrenimi olmiyanlar	24	10
İlk okulu bitirenler, 7 ve 8 yıllık		
İlk okulu bitirmeden ayrılanlar	33	25
Orta okuldan ayrılmış olanlar (1)	26	31
Orta okulu (ve muadillerini) bitirenler	13	26
Yüksek öğrenim (bitirenler ve bitirememiş olanlar)	4	8
	100	100

Bu verileri tahlil ederken SSCB'nde bundan önce yapılmış olan sayımla ilgili yorumlar aklımızdan geçiyor. O zamanlar, öğrenim alanında, okur-yazar olmiyanların sayısı ve payı ilerlemenin ölçüsü olarak gösteriliyordu. Şimdi ise, orta ve yüksek öğrenimli insanların oranındaki artış ve okur-yazar olmiyanlarla 8 yıllık öğrenimlerini tamamlamamış olanların oranındaki iniş, bu ilerlemenin göstergesidir. Bu da, herkesin okuryazar olduğu ve 8 yıllık genel öğretimin mecburi bulunduğu bir ülke için doğal bir şeydir. Hâlen, 8 yıllık mecburi öğrenimi bitiren öğrencilerin yüzde 80'i orta öğrenimi tamamlamaktadır. SBKP XXIV. Kongresi'nin Parti MK'nin çalışma raporuna dayanan kararında: «Yeni beş yıllık plân döneminde gençliğin genel orta öğrenime tamamiyle geçmesi sağlanmalıdır» denilmektedir.

Sovyet toplumunun, sosyalizmin gelişme ihtiyaçlarına ve bilimsel-tekniksel ilerlemenin ihtiyaçlarına uygun öğrenime yönelmiş olması, orta ve yüksek öğrenimin çeşitli sosyal yönlerindeki dinamiğini etkilemektedir.

	1000 kişi içinde yüksek ve orta (tamamlanmış ve tamamlan- mamış) öğrenimli olanlar	
	1959	1970
İşçiler arasında	433	653
Bu arada: erkek işçiler arasında	434	654
Kadın işçiler arasında	431	651
Bu arada		
Şehirlerde	564	748
Köylerde	316	499

(1) Bizdeki lise ve muadili okullar (red.)

Burada sosyalizmde öğrenimin gelişmesindeki şu karakteristik eğilim açıkça görülüyor: Orta ve yüksek öğrenimli olan çalışan erkek ve kadınların oranı aynıdır ve 10 yıldan beri aynı oranda artmaktadır. Şunu da önemle belirtmeliyiz ki, memlekette öğrenim derecesi, yalnız aydın sayısının çoğalmasıyla değil, aynı zamanda işçi sınıfının ve kolhozcu köylülerin öğrenim düzeylerinin artışıyla birlikte yükselmektedir. 1959 yılında her bin işçiden 386'sı yüksel ve orta öğrenimliydi, şimdi ise 550. Köylüler de öğrenim düzeylerini büyük ölçüde yükselttiler. 1970 yılının sonlarına doğru orta ve yüksek öğrenimli şehirli, çalışan şehirli dörtte üçünü, köylüler ise çalışan köylülerin yarısını teşkil ediyordu. Sayım sonuçlarından da anlaşıldığı üzere, Sovyetler Birliğini meydana getiren Birlik cumhuriyetleriyle otonom cumhuriyetlerinde öğrenim düzeyi yükselmekte ve aradaki farklar ortadan kalkmakta, düzey birliğine varılmaktadır. Bu da doğaldır. Çünkü, Sovyetler Birliği'nde sosyal farklar giderek azalmakta ve bu durum, halkın çeşitli gruplarının öğrenim düzeylerinde açık seçik görülmektedir.

Sovyetler Birliği halkını meydana getiren milletlerle ilgili veriler, özellikle, kendilerini Sovyet sorunları «uzmanı» olarak tanıtan burjuva yorumcularının dikkatini çekmiştir. Çünkü, emperyalist propaganda, son zamanlarda, Sovyet halklarının birliğine karşı hücumlarını artırmıştır. Hatta, memlekette «milli anlaşmazlık»ların olgunlaşmakta olduğu kehanetinde bulunanlara da raslanmaktadır. Sayımın sonuçları şunu açıkça gösteriyor: SSCB'nde, çok uluslu Sovyet halkının enternasyonal temeller üzerinde birleşmesi süreci devam ediyor, bütün milliyetlerin özgür gelişmeleri ve Sovyet uluslarının yakınlaşmaları objektif bir süreç içinde gerçekleşiyor. İşte bir kaç delil:

Biri hariç, diğer bütün milliyetlere mensup insanların sayısı artmıştır. Hâlen SSCB'inde 1 milyondan fazla nüfuslu 22 milliyet vardır. Bunların en kalabalık olanları sırayla şunlardır: Ruslar 129 milyon, Ukraynalılar 40 milyon 700 bin, Özbekler 9 milyon 200 bin, Beyaz Ruslar 9 milyon, Tatarlar 5 milyon 900 bin, Kazaklar 5 milyon 200 bin, Azerbaycanlılar 4,5 milyon, Ermeniler 3,5 milyon, Gürcüler 3 milyon 200 bin. Nüfusları 100 binle 1 milyon arasında 28 milliyet, 50 ile 10 bin arasında da 10 milliyet vardır. Bunlardan başka daha birçok milliyet ve diğer topluluklar *mevcuttur*. Birlik cumhuriyetlerinin hepsinde, her cumhuriyete adını veren milliyete mensup olanlardan başka, aynı cumhuriyetlerde yaşayan diğer milliyetlere mensup kişiler de sayıca artmaktadır. Çeşitli milliyetlerin karışık olduğu bölgeler genişlemektedir.

Çeşitli milliyetlere mensup ahalinin sayıca artış tempoları değişik olduğu için, SSCB halkının ulusal yapısında belirli bir değişme meydana geliyor. Bir ulusun oranı artıyor, ötekini azalıyor. Özbek, Tacik ve Türkmen halkları arasındaki nüfus artışı en yüksektir. Fakat sosyalizm koşullarındaki bu demografik süreçler hiçbir politik veya sosyal zorluklar

doğurmuyor. Tersine, sosyalizmin, her milliyette, kendi özelliklerine göre özgür demografik hareket koşulları yarattığını ıspat ediyor.

Ulusal dillerin gelişmesine ilişkin veriler de ilginçtir. Genellikle kendi ulusunun dilini konuşan kişilerin oranı yüksektir: yüzde 80—99 arasındadır. Aynı zamanda, verilerin gösterdiği gibi, SSCB milliyet ve halkları, uluslararası anlaşma aracı olarak, kendi istekleriyle Rus dilini benimsemişlerdir. Bu duruma, aşağıdaki çizelgede açıkça görülüyor:

Ruşça iyi bilenler (milyon kişi)	183,7
Buların arasında:	
Ruslar	128,9
SSCB'nin diğer halkları	54,8

Demek ki, SSCB'nin bütün nüfusunun yüzde 76'sı Rusçadan serbestçe faydalanıyor. Bunların hemen hemen yarısı Rus'tur. Rusçanın Sovyet halklarının hayatındaki rolünü aşağıdaki verilerden anlamak mümkündür: Sayımda anadillerinin Rusça olduğunu söyleyen 141 milyon 800 bin kişiden (1959 sayımında bunların sayısı 124 milyon 100 bindi) 128 milyon 800 bini Rus, 13 milyonu da diğer milliyetlerdendir (1959 sayımında ise bunlar 10 milyon 200 bin kişi idi). Önemli sayıda Sovyet vatandaşı (nüfusun % 4,2'si), SSCB'ndeki diğer dilleri bilenler, bunları ikinci dil olarak göstermişlerdir.

Sovyetler Birliği halkının yaş, cinsiyet ve evlilik durumlarıyla ilgili veriler incelenirken bazı olumsuz yönler, özellikle harbin demografik yansıması üzerinde durmamak imkânsızdır. Harbin doğurduğu sonuçlar yüzünden kadınların sayısı daha fazladır: nüfusun yüzde 53,9'u kadın, yüzde 46,1'i erkektir (1970'de her bin erkekten 722'si, her bin kadın da 570'i evli idi). Harp içinde memlekette doğum alanında kesin bir azalma olmuştu. Şimdi, en elverişli doğurma yaşlarındaki genç kadınların az oluşunun nedeni budur. Son yıllarda doğumların nispeten az oluşunun sebeplerinden birini yine harbin yarattığı sonuçlarda aramak gerekir. Sovyet devletin demografik politikası, doğumu artırmaya yöneliktir. SBKP Kongresi direktiflerinde, çocuklu ailelere yapılmakta olan maddi yardımın artırılması, çalışan emzikli kadınlara daha fazla olanaklar sağlanması öngörülmektedir.

Harbin getirdiği zararlar büyük olmakla beraber SSCB halkının doğal yapısı gittikçe iyileşiyor, erkeklerle kadınlar arasındaki fark giderek azalıyor. 1970'de 40 yaşına kadarki erkek ve kadınların sayısı eşit duruma gelmiştir. 1959'dan 1970'e kadar genel nüfusta yüzde 15,8 bir artış olmuş, 19 yaşından başlayan bütün yaş grupları arasında evlilik oranı yüzde

23,8 artmış, evli kadınların sayısı fazlalaşmış, 15 yaşına kadarki çocukların sayısında 1959 dakine kıyasla 11 milyon 200 bin kişilik bir artış meydana gelmiştir. Memleket nüfusunun yarıdan fazlası 30 yaşından genç insanlardan müteşekkildir. Çalışmaya yetenekli yaşta olanlar 1970'de bütün nüfusun yüzde 54'ü idiler.

Hâlen Sovyetler Birliği'nde 70 yıl olan ortalama yaşın artmasıyla birlikte geçkin yaşta bulunan kişilerin sayısı da fazlalaşıyor. Bütün bunlar, Sovyet devletinin, vatandaşların sağlık durumuna gösterdiği candan ilgiyi açık seçik gözler önüne sermektedir.

Sayım, sadece SSCB halkının bugün içinde bulunduğu gerçek durumu yansıtmakla kalmamış, aynı zamanda, sosyalist ekonomiyi ve sosyalist kültürü ileri doğru geliştirme problemlerinin bilimsel olarak çözümünde SBKP'ne ve Sovyet devletine yardım edecek son derecede bol malzeme sağlamıştır. *E. Georgief*

Merkez Komitesi, emekçilerin refahını önemli derecede yükseltme ödevini Dokuzuncu beşyıllık plânın başlıca ödevi olarak öne koyarken şunu gözönünde bulundurmuştur: Bu doğrultu, yalnız önümüzdeki beş yıllık çalışmalarımıza değil, aynı zamanda, memleketin daha uzun süreli perspektiflerdeki ekonomik gelişmesine de yön verecektir. Parti, bu doğrultuyu hazırlarken, her şeyden önce, insanların maddi ve kültürel ihtiyaçlarını tamamiyle karşılamayı kılavuz edinmiştir. Sosyalizmde toplumsal üretimin en yüksek amacı da budur.

(SBKP XXIV. Kongresinde okunan SBKP MK çalışma raporundan)

Grev savaşı cephelerinde

Emekçiler aralıksız ve saldırgan bir savaş yürütüyorlar. Bu, 1970 sonu ile 1971 başlarındaki yığınsal işçi hareketinin en karakteristik olaylarından biridir. Burjuvaziye, sözün tam anlamıyla soluk aldırılmıyor. Grev savaşları hemen hemen aralıksız devam ediyor. Çünkü işçi sınıfı kendi örgütü içinde kenetlenmiştir, grev savaşı biçimlerini duruma göre hızla değiştirme hünerine sahip olmuştur ve bunların sonucu olarak, kendi gücüne inanmıştır. Grev savaşı, bir fabrikadan ötekine atlayıp sürüyor. Bir semtte, bir şehirde başlayan bir savaş, çabucak ulusal çapta genişliyor. İtalya, Fransa, Japonya ve İngiltere’de, Lâtin Amerika’nın çeşitli ülkelerinde bu savaşlar, tekelleri ve devletleri plânlı bir baskı altına alarak birbirini izliyor. Sovyetler Birliği Komünist Partisi XXIV. Kongresi’nde söz alan misafir komünist ve işçi partilerinin temsilcileri, tekelci kapitalin politikasına karşı emekçilerin yürütmekte oldukları sınıf savaşının geniş ölçüler aldığını, son derecede çetinleştiğini, sosyal-ekonomik ve politik hayatta işçi sınıfının ve örgütlerinin rollerinin arttığını örneklerle anlattılar.

Okuyucular, bu yazının altında verilen sınıf savaşı ile ilgili haberleri okuduktan sonra, zamanımızdaki grev savaşının başlıca niteliklerinin (yığınsallık, isteklerin genişlemesi, geniş halk tabakalarının sınıf savaşına katılması, sosyal-ekonomik isteklerle politik istekler arasında daha sıkı bağlar kurulması vb.) işçi sınıfının son zamanlardaki eylemlerinde daha fazla gelişmiş olduğunu anlıyacaklardır. Sınıf çatışmalarını kusursuz bir tahlilden geçireceğimizi iddia edecek değiliz; bu çatışmaların sadece bazı özel yanlarını açıklamaya çalışacağız.

İşçi sınıfının politik girişimleri ve yalnız, tellerle devlete karşı haklarını savunma veya teker teker haklar koparma yeteneği değil, aynı zamanda geniş cepheler boyunca atılışlar yapma gücü, kapitalist dünyasındaki birçok memlekette sonuç belirleyici etkenler halini almıştır. Büyük grevlerden, miting ve protesto gösterilerinden çoğu politik sloganlar altında geçmiştir. İşçi sınıfı, gericielerin plânlarını defalarca suya düşürmüş ve bu suretle de gücünün durmadan büyümekte olduğunu göstermiştir.

Bolivia işçi sınıfı bunun örneklerinden biridir. 1970 yılı güzünde, Amerikan taraftarı subay çevrelerinin tertipledikleri devlet darbesi, Bolivia işçi merkezi tarafından ilân edilen ulusal çaptaki grevle önlenmiştir. İşçi sınıfının, köylülerin, üniversite gençliğinin ve aydınların desteği sayesinde, general Tores’in anti-emperyalist hükümeti iktidara gelmiştir. Şili komünistlerinin gazetesi «Siglo» halk yığınlarının bu olaylarda sonuç belirleyici bir rolü olduğunu belirterek şöyle demiştir: «Bolivia’da ilerici, demokratik güçler zafer kazandı. Ve bu sayede Amerikan emperyalizmi, Şili Halk Birliği’nin 4 Eylül seçimlerinde elde ettiği zaferden sonra, kıtada en büyük yenilgiye Bolivia’da uğramış bulunuyor. Gericici subayların yeni

avantürleri sırasında işçiler, «faşizme ölüm» sloganı ile sokaklara fırladılar. Ve darbe de böylece önlerdi.» SBKP XXIV. Kongresinde yaptığı konuşmada Bolivya Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri Horhe Kole şöyle dedi: «Deneyler göstermiştir ki, halkın birliği, yığınların doğrudan yürüttükleri mücadele ve genel politik grev, gericilerin komplolarını suya düşürdükten başka, örgütlenmede ve devrim eylemlerinde en yüksek metotları kullanma savaşı sürecine geçme olanakları açmaktadır (...)

Bolivya Komünist Partisi'nin anti-emperyalist halk hükümeti kurma politikası, çalışmalarını, işçi sınıfının ve devrimci politik güçlerin hegemonyası altında geniş bir halk birliği meydana getirme alanına yoğunlaştırmış bulunmaktadır.»

İtalya'da faşist grupların, örgütlü terör ve provokasyon eylemleri, başta işçi sınıfı olmak üzere bütün ilerici güçlerin direnişiyle karşılaşılıyor. İspanya ve Portekiz'de koşulların zorluklarla dolu olmasına ve teröre rağmen, emekçilerin eylemlerinden çoğu faşist diktatörlüğüne yöneliktir.

Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Şubat 1971'de yapılan XV. Plenumunun kararında şöyle deniliyor: «Yunanistan'daki durumun karakteristik özellikleri şunlardır: Cuntanın bütün çabalarına ve Amerikan emperyalistlerinin bunları açıkça desteklemelerine rağmen, halktan ve bütün politik partilerden tecridi süreci devam etmektedir. Aynı zamanda, cuntaya karşı eylemler artmakta, emperyalizme ve Amerikalılara karşı nefret şiddetlenmekte, halkın diktatörlüğe karşı savaşı birliği güçlenmektedir.»

İtalya'da, Fransa'da ve diğer bazı ülkelerde, hükümetlerin sosyal-ekonomik politikalarında ve dış politikada köklü değişiklikler yapılması istenmekte ve bu istekler grev hareketlerinde ağır basmaktadır. Radikal demokratik reformlar yapılması ve bilimsel-tekniksel devrimin ortaya çıkardığı en karmaşık problemlerin çözümü ile ilgili istekler, işçi sınıfı savaşının saldırgan taktik ve stratejisinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

1970 yılındaki ve 1971 yılının ilk aylarındaki grevler, önceki yılların grevlerine kıyasla, kapitalist dünyanın en büyük ülkesi olan Amerika Birleşik Devletleri'nin yeni bir ekonomik bunalıma gömüldüğü, Batı Avrupa'daki diğer devletler grubunda da konjktür zorluklarının arttığı koşullar içinde yürütüldü. İşsizlik tehlikeli bir şekilde arttı ve artmaya devam ediyor. Gelişmiş kapitalist ülkelerde işsizlerin sayısı hâlen 8 milyon kadardır. Gittikçe artan enflasyon, bütün kapitalist dünyasının en çetin sorunu haline gelmiş bulunuyor. Bu yüzden, işçi maaşları ve iş bulma sorunları, emekçilerin ekonomik mücadelelerinin en başta gelen sorunlarından biri olmakta devam ediyor.

Yakına gelinceye kadar pasif durumdu bulunan bir kısım işçiler de artık sınıf savaşı yürüngesinde yerlerini almaktadırlar. Grev hareketi, en büyük

tekellerin fabrikalarına da yayılıyor artık. Bunlarda, kurnazca «sınıflarası işbirliği» politikası ve paternatizmin çeşitli biçimlerinden ustaca faydalanmalar yüzünden uzun yıllar iş anlaşmazlıkları ortaya çıkmamıştı. Sert sınıf çatışmaları salgını, başka başka ülkeleri ve bu arada, yakına gelinceye kadar «sınıfsal işbirliği vitrini» sayılan kuzey Avrupa memleketlerine de yayılmaktadır.

Batı basını, 1971 yılı başlangıcında, İsveç devlet memurlarından 47 bin kişinin ve üç Fransız uçak kumpanyası personalinin grevi karşısında öfkeden kuduruyordu. İsveç memurlarının grevi sonucunda devlet demiryolları trafiği felce uğramış, okul ve üniversiteler tatil edilmiş, birçok devlet dairelerinde ve mahkemelerde işler durmuştu. Hatta, Devlet Memurları Ulusal Federasyonuna dahil subaylar da grev ilân etmişlerdi. Basın, radyo ve televizyon, bu mücadeleyi, «Lüks grev», «zenginler grevi» gibi adlar takarak lânetliyordu. Bu saldırılarla güdülen amaç, sosyal protestonun her türlüşünün genel grev akıntısı içine katılmasını önlemektir.

Son on yıl içindeki grevlerde ilerleme ve çekilme (gelgit) görülmektedir. Fakat, genel olarak, özellikle 1970'de ve 1971 başlangıcında emekçilerin savaşları, en geniş halk tabakalarını, bütün kapitalist dünyasını kapsayan daimi kudretli bir harekete dönüştü.

İşçi sınıfı, işçi aleyhtarı politikada her zaman iki eğilimle çarpışmak zorunda kalmıştır. Bunlardan biri, işçilerin savaşını ezmek için uygulanan diktatörlük metotları (yani askerlerin ve polisin işçiye karşı kullanılması), ikincisi de, burjuva reformizminin ustaca metotlarıdır; bu metotlarla işçi örgütlerinin devlet-tekel kapitalizmi sistemiyle bütünleştirilmesine çalışılır. Son zamanlarda, tekelle burjuvazi, işçi aleyhtarı politikasında en aşırı, otoriter tedbirlere sık sık başvuruyor, devlet baskısının bütün kanun ve yürütüm mekanizmasından bu yolda geniş ölçüde yararlanıyor. İngiltere'de son zamanda hazırlanan «sanayide ilişkiler» kanunu, Birleşik Amerika'da, «soğuk harp» sırasında ve 1940 yıllarının sonlarındaki komünist düşmanlığı isterisi zamanında kabul edilen sendika düşmanı «Taft-Hartli» kanununu dahi gölgede bırakmaktadır. İngiliz komünistlerinin belirttikleri üzere, İspanya ve Yunanistan gibi faşist devletler hariç, dünyanın hiçbir kapitalist ülkesinde böyle bir şey görülmüş değildir. Bu kanun tasarısında, dayanışma grevleri, Viyetnam harbine karşı mücadeleler, ve aynı zamanda, «ulusal çıkarları tehdit edebilecek» her türlü istek uğrundaki mücadeleler kanun dışına itilmektedir. Martta açıklanan bir diğer tasarı, grevçilere sosyal yardımın son derecede azaltılmasını öngörmektedir. Sendikal hakları kısıtlama olanında Muhafazakârlar Partisi'nden hiç de aşağı kalmamış olan Leybar (İşçi) Partisi yöneticileri bile bu tasarıları «en aşağılık tedbirler» olarak nitelemektedirler.

Son zamanlarda Batı Almanya'daki en büyük tekeller de işçi aleyhtarı eylemlerini artırmışlardır. «Alman İşverenler Birliği'nin 1970 yılı çalış-

malarına ait raporunda, hükümet, sendikalara karşı «yeteri kadar azimli» davranmamakla suçlanmaktadır. Fransa'da işçi aleyhtarlığı eğiliminin artışı, işten çıkarılan sendika aktivistleri sayısının artışı, kollektif sözleşmelerin imzalanması sorununda işverenlerin gösterdiği direnişte ve lokavtların sıklaşmasında görülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri Kongresi'ne, grev haklarının kısıtlanmasını öngören 70'den fazla kanun tasarısı sunulmuştur. Tekelci kapital, işçilere karşı bir yumruk olarak kullandığı aşırı sağcı ve profaşist örgütleri aktifleştirmiştir. İtalyan Genel İş Konfederasyonu Genel Sekreteri Lūçano Lama şunları söylemiştir: «1970 yılında ve özellikle aynı yılın güz aylarında İtalyan emekçilerinin elde ettikleri ekonomik ve politik kazanımlar karşısında şimdi şöyle tepkiler gösterilmektedir: İşçilerin işletmeler ölçüsünde elde ettikleri bu kazanımlar geri alınmak istenmekte ve reformlara karşı gelinmektedir. Ayrıca (ki en tehlikelisi de budur) Recco di Kalabriya'da olduğu gibi, halkı ayaklandırma provokasyonları yapılmakta, sağcı ve faşist unsurlar zorbalık ve cinayetlere teşvik edilmektedir.»

Grev hareketinin, «alttan yapılan baskının» görülmemiş ölçülerde genişlemesi, reformist sendika hareketinin en sağcı unsurlarını tekelci kapitale daha fazla yakınlaştırmaktadır. Bu tip sendika örgütleri yöneticilerinin bir kısmı da tekellere karşı çetin bir savaş yürüten ve solcu sendika örgütleri arasında eylem birliği sağlamak için çalışanların safalarına geçerek onlarla birlikte savaşmaktadır. Çünkü onlar, «siz politikayla uğraşmazsanız, politika sizinle uğraşacaktır» sözünün doğruluğunu günlük hayattan öğrenmektedirler. Sendika hareketinde sol güçlerin etkisi artmaktadır. Ve bu etki, yalnız, komünist partilerinin güçlü olduğu ve yığınların çetin savaşlar yürüttükleri ülkelerde değil, aynı zamanda, reformist, treidünyonist ideolojilerin üstün durumda bulunduğu memleketlerde de görülmektedir.

İşçi hareketi, artık hem ulusal, hem de uluslararası çaptaki dayanışmasında yeni bir güçlenme aşamasına girmiştir. İtalya'da bu, memleketteki sendika konfederasyonlarının örgütsel birleşme aşamasıdır. Üç büyük konfederasyonun (İtalyan Genel İş Konfederasyonu, İtalyan Emekçi Sendikaları Konfederasyonu ve İtalyan İş Birliği) genel konseylerinin Ekim 1970'teki ortak toplantıları, bu yolda atılmış önemli bir adımdır. Bu birliklerin sekreterleri, emekçilerin enternasyonal dayanışma günü olan 1 Mayıs Bayramının beraber kutlanmasını kararlaştırmışlardır. Birleşik Amerika'da Sendika Demokrasisi Ulusal Koordinasyon Komitesi etrafında yoğunlaşan hareket, sendikaları birleştirme amacını gütmektedir. Komiteye bağlı 17 sendika örgütü, birçok sanayi kollarındaki işçileri birlikte eylemlere sevk etmektedir.

İşçi sınıfının uluslararası eylem birliği sorunu tartışma alanından pratik alana geçmektedir.

Dünyanın bütün kıtalarına kanser uru gibi yayılmış olan uluslararası tekeller emperyalizmin ekonomi ve politikasında büyük bir rol oynamaya başlamışlardır. Yığınsal işçi hareketine karşı mücadelelerinde, bunlar, iş pazarındaki rekabeti artırma çaresine başvuruyorlar. Engels, bu taktiği, «burjuvasinin proletaryaya karşı en güçlü silâhı» olarak nitelendirmişti. Zamanımızda, Batı Avrupa'da büyük kârlar sağlayan Amerikan tekelleri, kendi işletmelerinde çalıştırdıkları işçilere, mahalli işletmelerde çalışan işçilerin ücretlerine kıyasla daha fazla ücret verebilirler. Bunların dış ülkelerdeki şubeleri, bir grev tehlikesi belirttiği zaman, işçilerin ücret artışıyla ilgili isteklerini bazan derhal yerine getirmekte, bu suretle kendi işçilerine imtiyazlı bir durum yaratmaktadırlar. «FIAT-sitroen», «Ceneral Elektrik», «Feniks-Vorks», «Mişlen», «Filips», «Sen Goben», «Pejo» vb. gibi bazı uluslararası tekellerin işletmelerindeki işçi örgütleri arasında şu veya bu biçimde eylem koordinasyonu ve işbirliği yapılıyor. Çeşitli ülkelerdeki sendikaların veya fabrika işçilerinin temsilcileri arasında yapılan görüşmeler de uluslararası dayanışmanın birer belirtileridir. «Ford» otomobil tekelinin İngiltere, Batı Almanya ve Belçika'daki fabrikalarında çalışan işçilerin temsilcileri arasında Aralık 1970'de ikinci Avrupa konferansı yapılmıştır. Konferansta, iş koşulları, işçi ücretlerinin düzeyi ve işçi mücadelelerinin Avrupa çerçevesinde koordine edilmesi sorunları incelenmiştir. Otomobil sanayii işçileri sendikalarının Mart 1971'de Londra'da yapılan uluslararası konferansında İngiltere'deki «Ford» fabrikalarında grev yapan işçilerin desteklenmesine karar verilmiştir. Batı Almanya'daki Madencilik Sendikası, İngiliz otomobil işçilerine malî yardım yapılması teklifinde bulunmuştur. Uluslararası Matbaa İşçileri Federasyonu, Eylül 1970'de, Ortak Pazar ülkelerindeki sendikaların eylemlerini koordine etmekle görevli özel bir komisyon kurmuştur.

Görünüşe göre sosyal cephede fırtınalar bu yıl da devam edecektir. 1971'nin ilk aylarındaki grevler ve iş anlaşmazlıkları hakkındaki öngörüler bunun böyle olacağını gösteriyor. «Y. S. nüz end vord riport» adlı Amerikan dergisinde yayınlanan ve tekellerin güçleriyle işçi sınıfının güçleri arasındaki oranı tahlil eden bir makalede, «1971 yılında nerede ve ne zaman grevler olabilir» başlığı altında uzun bir çizelge verilmektedir.

İşçi sınıfının savaşlarıyla, geniş ölçüler alan (barış taraftarları, emekçi köylüler, millî azınlıklar, üniversite öğrencileri vb.)nin genel demokratik hareketi arasındaki eylem birliğinin güçlenmesiyle kapital dünyasındaki sosyal gerginlik daha da artmaktadır. Bu harekete katılanlar, proletaryanın savaş biçimlerinden ve her şeyden önce grevlerden geniş ölçüde yararlanmaktadırlar. Ortak Pazar ülkelerinden 100 binden fazla köylünün 26 Martta Brüksel'de yaptıkları yığınsal gösteri, bu «köylü başkaldırması», bu alandaki örneklerden sadece biridir.

Şu gerçek durumu da görmemezlikten gelemeyiz: İşçi sınıfı ve tüm emekçiler, güçlü ve tecrübeli bir düşmanla, devlet cihazının olanca

gücüyle desteklediği tekelci kapitalle karşı karşıydılar. Fakat derhal ilâve edelim ki, tekellerin işçi hareketini felce uğratmak ve bu hareketin öncüsü olan komünist partilerinin etkilerini yok etmek için hazırladıkları plânlar genellikle suya düşürülmüştür. Sınıf savaşı cephelerinde geçen yıl ve bu yılın ilk aylarında meydana gelen olaylar bunu doğrulamaktadır. Emperyalist ülkelerdeki işçi sınıfının reel devrimci olanakları, sözde-devrimci «aşırı sol» teorisyenlerinin iddia ettiği gibi azalmamıştır, tam tersine, artmaktadır. 1969 yılında yapılan Dünya Komünist ve İşçi Partileri Danışma Toplantısı ana belgesinde şöyle deniliyor: «Zamanımız döneminin karakteristik özelliği şudur: işçi sınıfının, geniş emekçi yığınlarının, yalnız ekonomik durumlarını iyileştirmek için değil, aynı zamanda politik isteklerini gerçekleştirmek için yürüttükleri savaş güçleniyor. Birçok kapitalist ülkedeki işçi sınıfının büyük çarpışmaları, tekeller egemenliğinin temelini sarsıyor, kapitalist toplumun tutarsızlık ve çelişmelerini artırıyor.»

Rakamlar, kanıtlar

Amerika Birleşik Devletleri'nde

Grevlere katılanların sayısı bakımından (3 milyon 300 bin kişi) 1970 yılı son 18 yılın rekor yılı oldu. 1970 yılının en büyük iş anlaşmazlığı, Aralık ayında demiryolu işçilerinin ulusal çapta yaptıkları grevdi. Memleketin 150 demiryolunda yürütülen «raylar muharebesi»ne 500 bin işçi ve memur katıldı. Bunlar, iş ücretlerinin artırılmasını, kimsenin işten atılmamasını (zira harpten sonraki yıllarda demiryollarında istihdam yüzde 47 azalmıştı) istediler. Batı Virjinya'daki kömür oçaklarında 18 bin işçinin grevi yüzünden işler durdu. Yine 1970 yılının Aralık ayında liman işçilerinin grevi yüzünden Newyork limanı hareketsiz kaldı. Birçok Amerikan şehirde memurlar grevi ilân ettiler. «Nüyzvik» dergesinde bu grev dolayısıyla yayınlanan bir yazıda şöyle deniliyordu: «Hoşumuza gitsin veya gitmesin, mahalli ve merkezi organlardan, aynı zamanda eyalet organlarından 12 milyon 200 bin işçinin kontrol altına alınamayan ve gittikçe genişleyen aktif eylemleriyle karşı karşıya bulunuyoruz.»

1971 yılı, çeşitli şehirlerdeki petrol işçilerinin, Ohayo eyaletindeki etfaieyeciler ve polislerin grevleriyle başladı. Newyork'taki telefon kumpanyalarından 15.000 işçi grev ilân etti. Pitsburg'da öğretmenler, matbaa işçileri, yük kamyonu şoförleri mahalli sendikalarının üyeleri, işçiler ve memurlar işlerine gitmediler. Şikago'da kolle j öğretim üyeleri grev yaptılar; öğretmenlerin grevi bir aydan fazla sürdü. Nisan ayında, Birleşik Amerika'nın dördüncü büyük şehri Filâdelfiya'da bütün şehir trafiği felce uğradı.

Kanada'da

«Cenaral Motors» kumpanyasının fabrikalarında 23 bin işçinin grevi 93 gün sürdü. İşçiler, ücretlerinin, Birleşik Amerika'daki otomobil işçilerinin ücretleri derecesine çıkarılmasını istediler. «Ford motor kampani of Kenada»nın beş fabrikasında 14.000 işçinin Ocak ayı grevi başarıyle sonuçlandı.

İngiltere'de

1970 yılında yapılan 3888 greve 1 milyon 784 bin kişi katıldı, grevlerde 11 milyon işgünü kaybı oldu. Muhafazakârlar hükümetinin hazırladığı işçi aleyhtarı kanun tasarısının kanunlaştırılmasına engel olmak için ilân edilen 24 saatlik ulusal greve 600 bin kişi katıldı. 128 bin elektrik enerjisi işçisi, «yöntemlere uygun çalışma» adı verilen bir grev biçimi uyguladı.

12 Ocak 1971'de ikinci bir ulusal protesto hareketi örgütlendi. Ve bütün ülkede hükümet aleyhtarı yığinsal grevler, mitingler, gösteriler yapıldı. Bunlara 5 milyondan fazla insan katıldı. Şubat ayında başlayan postacılar genel grevi 6 hafta sürdü. «Ford» kumpanyasının 21 fabrikasında 50 bin işçi grev ilân etti. Bu yılın yalnız iki ayı içinde 418 grev yapıldı ve 7 milyon işgünü kaybı oldu (Hemen hemen 1969 yılındaki kadar). Mart ayında «kahrolsun işçi aleyhtarı kanun tasarısı» şiarı altında daha iki ulusal grev yapıldı. Bu eylemler, genişliği ve katılanlarının sayısı bakımından yalnız 1926 genel greviyle mukayese edilebilir.

Belçika'da

Geçen yılın güz aylarında yürütülen mücadelelerde, «Vestinhavz» adlı Amerikan tekelinin yönetimi altındaki ASEK kombinası fabrikalarından 7 bin işçinin zaferiyle sonuçlandı. Başka iş yerlerine nakledilen işçiler için teminatlı ücret sağlandı. Maas vâdisindeki metal fabrikalarında grevler yapıldı. Öğretmenler ve bankamemurları grev ilân ettiler. 1971 yılında, Balen çinko fabrikası işçileri 75.yıldan beri ilk defa olmak üzere iki ay süren bir grev yaptılar.

Yunanistan'da

«Kara albaylar»ın iktidara gelişlerinden beri ilk grevi inşaat işçileri yaptılar. 1970 yılı son baharında Herakliyon şehrindeki işçiler, Levadiya şehrindeki kadın işçiler grev ilân ettiler. Orhomenos şehrindeki sebze konservesi fabrikasında işçiler birçok defa işlerini durdurdular.

İspanya'da

1970 yılında memlekette grevsiz fabrika yoktu. Resmi basının da itiraf etmek zorunda kaldığı gibi, Ocak ayından Kasım ayına kadar 500 grev

patlak verdi. Yeni yeni emekçi müfrezeleri (köy ekonomisi, inşaat, matbaa, taşıt işçileri ve banka memurları) mücadeye katıldı. Bütün ülkede, Basklı 6 yurtsevere ölüm cezası verilmesi tehlikesine karşı grevler ve mitingler örgütlendi. Basklı yurtseverlerin serbest bırakılmasını istiyen Bilbaolu 50 kadın, bir kilisede 23 saatlik oturma grevi yaptı. Emekçilerin genel grevi birkaç gün sürdü. Profesörler ve diğer öğretim üyeleri tarafından da desteklenen üniversite gençliği protesto hareketi de aktif bir rol oynadı. Grev dalgası, İspanya'daki bütün üniversiteleri sardı. Tam olmayan verilere göre, protesto hareketine 1 milyona yakın insan katıldı. 1971'de Madrid Üniversitesi öğretim üyeleri iki defa grev ilân ettiler.

İtalya'da

Enerji sisteminde çalışan 120 bin işçinin 1970 Aralık ayındaki grevi memleketin büyük bir kesiminde hayatı felce uğrattı. Sanayi, ticaret, bankalar sistemi, ulaştırma ve taşıt işçilerinin Aralık ortasında yaptıkları grev bütün Orta İtalya'yı kapladı. Bir buçuk milyon İtalyan inşaat işçisi, Ocak 1971'de 24 saatlik bir grev ilân etti. Bunlar, şehir kuruculuklarında reform yapılmasını, Güney bölgelerinin geliştirilmesini, iş koşullarının iyileştirilmesini istediler. İspanya yurtseverleriyle dayanışma gösterisine Milâno polisinin ateş açması, «demokrasiyi ve reformları koruyalım!» şiarı altında geçen birçok grev, miting ve gösterinin yapılmasına yolaçtı; İtalya'nın 20 eyaletinden 14'ünü kapsamı içine olan genel grevler yapıldı. Profaşist elemanların baltalayıcı ve törürcü eylemleri karşısında bütün İtalya grev, miting ve protesto yürüyüşleriyle sarsıldı. Solcu parti ve örgütler ortak bir ulusal anti-faşist komite kurmaya karar verdiler. Eyalet, vilâyet ve şehirlerde bu komitelerden yüzlercesi kuruldu. Derhal sosyal-ekonomik reformlar ve demokratik dönüşümler yapılmasıyle ilgili istekleri desteklemek üzere 7 Nisan'da 24 saatlik genel grev yapıldı. Buna 11 milyon insan katıldı.

Hollanda'da

İkinci Dünya Harbi'nden sonraki ilk genel grev, üç sendika merkezinin çağırısı üzerine Aralık 1970'da yapıldı. Grevle güdülen amaç, hükûmetin, işçi ücretlerini artırılmasını sınırlandırma çabalarını sonuçsuz bıraktırmaktı.

Portekiz'de

Ekonomik istekleri karşılamak için savaşıyan işçi sınıfının cephesi genişlemiştir. Demiryolu, gemi inşaat ve tıp işçileri 1970 yılında eşi görülmedik ölçülerde grev savaşları yürütmüşlerdir. Birçok metalurji, kimya ve otomobil işletmelerinde uzun ve kısa süreli grevler, aynı zamanda, çalışma temposunu yavaşlatma grevleri yapılmıştır. Matezinüş şehrinde gemiler işgal edilmiştir.

Batı Almanya'da

Eylül 1970'de yalnız 150 bin metal işçisinin grevi sonucunda 532 bin işgünü kaybolmuştur. Frankfurt am Main şehrindeki Marksist İncelemeler Enstitüsü'nün verilerine göre, Batı Almanya'da 1970'te yapılan grevlere 700 bin kişi katılmıştır. «Opel» kumpanyasının Rüsselheim'daki fabrikalarında çalışan bütün işçiler, 18 yıldır ilk defa grev yapmaktadırlar. «Daimler-Bentz» firmasının fabrikalarında çalışan 25 bin işçi greve girmişlerdir. Devlet memurları, mühendisler, hatta polisler grev ilân etmişlerdir. «Lüfthanza» uçak kumpanyasında 45 yıldan beri ilk defa grev olmuş ve kumpanyanın 15 bin memuru 1971 Ocak ayında grev yapmışlardır.

Fransa'da

İş ücretlerinin yükseltilmesi, herkese iş sağlanması, vergi sisteminde reform yapılması, sosyal sigortanın iyileştirilmesi ve sendika haklarının korunması için yürütülmekte olan savaş, 1970 yılında ve 1971'in ilk aylarında da devam etmiştir. Şubat 1971'de 36 bin posta memurunun genel grevi patlak vermiştir. Metalurji sanayiinde kısa süreli grevler olmuştur. Güney Fransa'da 50 bin bağcı yolları abluka altına almış, demiryolu geçitlerini işgal etmişlerdir. Paris öğretmenleri Mart ayında sınıflara girmemişlerdir. Memleketin bellibaşlı limanlarında geçen yılın Kasım ayında başlamış olan liman işçileri grevi devam etmiştir.

Finlandiya'da

Metal işleme, metalurji ve maden işleme sanayilerinden 70 bin işçinin 1971 yılının ilk aylarında yaptıkları grev, Finlandiya proletaryasının son 15 yıldaki eylemlerinin en büyüğüdür.

İsveç'te

İş ücretlerinin artırılmasını ve iş koşullarının iyileştirilmesini isteyen 2,5 milyona yakın işçi Ocak 1971'de başşehirde büyük bir gösteri yaptı. 47 bin devlet memurunun katıldığı grev 1945'ten beri bu alanda yapılanların en büyüğü idi. Stokholm'de ve diğer şehirlerde 10 bin elektrik işçisi, yeni ücret tarifelerini protesto için greve gittiler.

İsrail'de

1970 yılında 120 bin kişinin katıldığı 168 grev yapıldı. İsrail emekçileri, İsrail sendikaları tarafından ilân edilen ve gerçekte iş ücretlerinin azaltılmasına, fiyat ve vergilerin yükselmesine yolaçan politikaya karşı savaş yürütüyorlar. Öğretmenler iki defa greve gittiler. 1971 Şubatının başlangıcında Kudüs'te, İsrail işgal kuvvetlerinin Gazze bölgesindeki yerli Arap halkına karşı işledikleri cinayetleri protesto etmek için bir gösteri

yapıldı. Gösteriye işçiler, üniversite öğrencileri ve aydınların temsilcileri katıldı. Kudüs yahudileri, yahudi olmayan vatandaşlara yapılan ayırıcı muameleyi protesto etmek üzere Mart ayında bir gösteri düzenlediler.

Hindistan'da

Madya Pradeş eyaletinde 3 bin dokumacının Aralık 1970'de yaptıkları 26 günlük grev zaferle sonuçlandı. Kuzey Hindistan'daki Utar Pradeş eyaletinde 60 bin orta okul öğretmeni Ocak 1971'de grev yaptı. Öğretmenlerin istekleri şunlardı: Öğretim sisteminin millileştirilmesi, maaşların yükseltilmesi, demokratik hak ve özgürlüklere dokunulmaması. Kerala eyaletindeki memurlar da greve gittiler.

Kıbrıs'ta

Memlekette, maaşların yükseltilmesini ve çalışma koşullarının iyileştirilmesini hedef tutan grev mücadelesi son iki yıldır güclenmektedir. Merkez Bankası memurları, Kıbrıs Radyosu mensupları, Lefkoşe belediye işçileri 1971 yılının başlangıcında grev yaptılar. En büyük petrol rafinerisi inşaatçıların da grevi oldu. İngiliz askeri üssünde çalışan Kıbrıslı işçiler, 24 saatlik bir grev örgütlediler.

Pakistan'da

Karaçi'de 20 bin taksi şoförünün grevi, Ocak 1971'de taşıt zorlukları yarattı. Aynı ay içinde Pakistan uluslararası Uçak Kumpanyasının 10 bin hizmetlisi ve başşehirde liman işçilerinden 1500'ü grev ilân ettiler.

Türkiye'de

Dokuma İşçileri Sendikasının çağrısı üzerine, Ocak 1971'de 22 dokuma fabrikasında grev ilân edildi. «Şel», «Britiş Petroleom» ve «Mobil Oyl» kumpanyalarının işletmelerinde, Şubat ayında, Türk işçilere yapılan kötü muameleyi protesto etmek amacıyla grev yapıldı.

Güney Kore'de

Seul Üniversitesi öğrencilerinin, mecburi askerlik hizmetine karşı Nisan 1971'de yaptıkları yığınsal gösteri kana boyandı.

Japonya'da

Emekçilerin 1970 son baharındaki atılımları, önceki yıllarda olduğu gibi, geniş ölçüde yayıldı. Ekim ayında, «Amerikan emperyalizminin Çin-Hindindeki saldırılarının durdurulması ve Amerika tarafından askeri üs olarak kullanılan Okinava adasının Japonya'ya geri verilmesi» şiarı altında miting ve gösteriler yapıldı. Bu harp aleyhtarı eylemlere bir buçuk milyona

yakın insan katıldı. 1971 yılındaki bahar atılımları, Çin-Hindi harbine karşı bütün yurttte örgütlenen miting ve protesto gösterileriyle başladı. Mart ayında yapılan ve 30 dakika ile 24 saat arasında çeşitli sürekliliği olan grevlere 20 sanayi kolu sendika federasyonu katıldı. 15 Nisanda kapitale karşı girişilen şiddetli saldırılara 1 milyon 200 bin kadar insan katıldı.

Gana'da

«Afrikan Timbar end pleyut» kumpanyası işçileri, Mart 1971'de grev yaptılar. Kumpanya idarecilerinin keyfi davranışlarına karşı tertiplenen protesto gösterisinde polisle çatışmalar oldu.

Kenya'da

1970 yılında 84 grev yapıldı, bunlara 19 bin kişi katıldı. Otomobil lâstığı fabrikası işçileri, Mart 1971'de, işten çıkarılan 55 arkadaşlarının geri alınması için grev ilân ettiler.

Lübnan'da

Lübnan Üniversitesi öğrencilerinin, mezunlara iş sağlanması için 1971 yılında başladıkları grev hareketi yaygın bir hal aldı.

Fas'ta

Çalışma koşullarının iyileştirilmesini ve sendikalarına işyerlerinde haklar verilmesini isteyen 2 bin madenci, 1970 yılı sonunda grev ilân etti. Dokuma ve kimya sanayilerinde, aynı zamanda, demiryolları idaresinde işçiler, grev yapan madencilerle dayanışma grevleri örgütlediler.

Tunus'ta

Demiryola işçilerinin Ekim 1970'te başladıkları grev 6 gün sürdü.

Uganda'da

Dokuma ve dikim sanayilerinde 1971 yılının ilk ayında sürekli grevler yapıldı.

Arjantin'de

1970 yılının Kasım ayında, hükûmetin ekonomik ve sosyal politikasına karşı 36 saatlik genel grev yapıldı; greve 6 milyon kişi katıldı. Öğretim sisteminin demokratikleştirilmesini isteyen öğretmenlerin savaşı önemli olaylar arasındaydı. «FIAT» kumpanyasının Kordova eyaletindeki fabrikasından bir kısım işçilerin işten çıkarılması üzerine, işçiler, Ocak 1971'de grev ilân ederek fabrikayı işgalleri altında aldılar. Aynı eyaletteki otomobil sanayiinden 20 bine yakın emekçi dayanışma grevi yaptılar. Basım sanayiindeki grev sırasında işçiler basımevlerini işgal ettiler. Et

konserve ve metalurji sanayileri işçileri de işyerlerini işgalleri altına aldılar. Banka memurları, Üniversite memurları grev yaptılar. Boenos Ayres'teki 18 hastanenin doktorları 24 saatlik grevleri ile, sağlık hizmetleri sisteminde radikal değişiklik yapılmasını ve maaşların yükseltilmesini istediler. Kordova'da 1971 yılının ilk üç ayı içinde 5 büyük grev yürütüldü.

Bolivya'da

1970 yılının Ekim ayında yapılan genel grev sayesinde, dış kapitalden mali yardım gören gerici subayların komplosu suya düşürüldü.

Başşehir emekçileri, devlet darbesi yapmak isteyen gericilerin bu çabaları karşısında Tores hükümetini desteklememek amacıyla 1971 yılının Ocak ayında büyük gösteriler yaptılar.

Venezüellâ'da

Muz üreticilerinden 10 bin kişi, Ocak 1971'de grev yaparak, muzun iç piyasadaki satışını ve ihracatını kontrolleri altında bulunduran tekелci grubun fiyat politikasının protesto etti. Şubat ayında Suliya eyaletindeki taşıt işçileri genel grev yaptılar.

Kolumbiya'da

1970'de yapılan 63 greve 143 bin 400 kişi katıldı. 1971 yılının Ocak ve Şubat aylarında 7 eyalette 73 bin öğretmen grev yaptı. Ticaret filosundan 1300 deniz adamı genel greve girdi. Hükümetin birçok şehirde Anayasal hakları kaldırmasına ve sıkı yönetim ilân etmesine rağmen, 8 Martta genel grev yapıldı. Emekçiler, ücretlerin artırılmasını ve teröre son verilmesini istediler.

Peru'da

Uluslararası ayakkabı tröstüne dahil «Batya» ayakkabı fabrikası işçileri 1971 yılı başlangıcında grev yaptılar.

Urugvay'da

Ekonomik isteklerin karşılanması için 1970'de yapılan grevler, demokratik özgürlükler ve ülkenin egemenliğini koruma uğrunda yürütülen savaşıla kaynaştı. 14 Aralıkla yapılan genel grev, Urugvay tarihinde emekçilerin en büyük eylemiydi. Nisan'da 24 saatlik genel grev ilân edildi.

Avustralya'da

Eylül 1970'de 200 bin kişi, memleketin Viyetnam harbine sürüklenmesine karşı protesto gösterileri yaptı. Birçok öğrenci ve öğretmen de onlara katıldı. Aralık 1970'de Kamberra'daki otobüs şoförleriyle demiryolu işçilerinin grevi oldu. Sidney posta memur ve hizmetlileri de aynı günlerde greve gittiler. Devlet hava yollar kumpanyasının hava meydanı hizmetlileri Ocak 1971'de grev yaptılar.

Uluslararası kapitale ve «Ortak Pazar»a karşı savaş

ARNE PETERSEN

Uluslararası emperyalist güçler ve bu arada *Amerikan kapitaliyle Avrupa kapitali* arasındaki rekabet şiddetlenmiştir. Ve bu, zamanımızda kapitalist gelişmenin karakteristik niteliklerinden biridir.

Amerikan tekel kapitali, hâlen, uluslararası tekellerin beşte dördünü kontrolü altında bulundurmakta ve bu suretle kapitalist dünyasındaki diğer ülkelere meydan okumaktadır. Yalnız Avrupadaki büyük *tekelleri* birleştirmek yolu ile değil, aynı zamanda, ulusal *devletleri* bütünleştirmek yolu ile kapitalist Avrupa'yı birleştirmek için sarfedilen çabaların nedeni de budur.

Gerek Avrupa'daki, gerekse Amerika'daki uluslararası kapital, ortak çıkarlarını savunurken sosyalizme karşı ortak bir mücadele yürütmeye çalışmaktadırlar. Fakat emperyalistler, aynı zamanda, nüfuz bölgelerini genişletmek ve Batı Avrupa halklarını etkileri altına almak için kendi aralarında da mücadele etmektedirler. Bir yandan emperyalistlerarası, öte yandan, emperyalist güçlerle demokratik güçler arasındaki mücadeleye sahne olan Batı Avrupa, açıkça görüldüğü gibi, dünya çapındaki savaşta gittikçe artan bir önem kazanmaktadır.

Birçok nedenler, özellikle enformasyon yetersizliği ve komünist partileri arasındaki bağların gerekli yeterlikte olmaması, önümüzdeki ortak ödevlerin çözümünü güçleştiriyor. Halbuki, yığınsal haberleşme araçlarına, geniş bir örgüt şebekesine ve ücretli ajanlara sahip olan emperyalizm, halkların karşı karşıya bulundukları problemlerin yozlaştırılması ve çözümlerinin engellenmesi alanında bunlardan yararlanıyor. Bu suretle de belirli sonuçlar elde ediyor.

Zamanımızda, bilimsel-tekniksel devrimin gelişmesiyle ve bu devrimin gerek Avrupa ülkeleriarası, gerekse uluslararası ilişkilerin bugünkü ve yarını üzerindeki etkileriyle bağlı sorunlar kompleksi ortaya çıkıyor. Ve daha birçok teorik problem de henüz yeteri kadar incelenmemiştir; ortak araştırmalarla çözümleri ortak davamızın yararınadır. Fakat, komünist partilerinin bugün en başta gelen ödevi, emekçi yığınlarının, yani işçi, memur, köylü, balıkçı, aydın ve diğer halk tabakalarının günlük ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamak için birleşik güçler halinde savaşmaktır.

Kapitalist Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde faaliyette bulunan ortak ve bazan açık düşmanımız uluslararası *tekeller* eylemlerine hız vermişlerdir. Bu durum, çağşal emperyalizm hakkındaki somut-teorik yargıları uygulamamızı gerektirmektedir. Bu tekellerin durumlarını ve her ülkede izledikleri politikayı çok iyi bilmeliyiz. Norveç Komünist Partisi (NKP), bu sorun-

lara dair geniş somut bilgiye sahip değildir. NKP üyesi bilginler bu alanda çalışmaktadırlar. Örneğin NKP MK Sekreterliği üyelerinden ve Oslo Üniversitesi ekonomi profesörlerinden L. Yohansen yoldaş «Norveç ve yabancı kapital» adlı bir broşürle «Norveç ve ,Ortak Pazar'» adlı bir kitap yazmıştır, bu suretle bu alandaki çalışmalara önemli katkıda bulunmuştur.

Uluslararası tekellerin ve çeşitli ülkelerdeki şubelerinin faaliyetleri hakkında yazılacak kısa açıklamalar emekçilere faydalar sağlayacaktır. Örneğin, şu veya bu memleketteki herhangi bir maden ocağında ya da fabrikada grev başladığı zaman, grevcilerin, «kendi» tekellerinin başka ülkelerdeki fabrikalarının durumu hakkında bilgi edinmeleri ve aynı zamanda o fabrikalardaki işçilere grevin gidişatı hakkında bilgi verilmesi iyi olur. Bunlar, proletaryanın enternasyonalist dayanışmasını kuvvetlendirme yollarındandır.

Şu veya bu uluslararası tekelin çeşitli fabrikalarında çalışan işçiler arasında sıkı bağlar kurmak, ertelenmez, somut ödevlerden biridir. Yalnız sendika federasyonları arasındaki bağlantılarla yetinilmemelidir. Çünkü sendika hareketindeki parçalanmalar yüzünden bu bağlar birhayli karmaşıktır. Uluslararası kapitale karşı savaşıyan işçilerin çıkarlarını savunma amacını güden bu ödevi ancak komünist partileri ardıcıl olarak gerçekleştirebilir. Avrupa'nın kapitalist ülkelerinin bir kısmında sendikalar, sosyal demokrat partileri önderlerinin kontrolü altındadırlar. Halbuki bu önderler kapitalistlerle «sınıfsal işbirliği»ne taraftar kimselerdir, çoğunun fabrikaları vardır. Bu fabrikaların ulusal olmalarının veya uluslararası kumpanyaya bağlı bulunmalarının hiçbir kıymeti yoktur. İşte bu çeşit sosyal demokrasi önderleri, «Roma antlaşması temeli üzerinde Avrupa birliği» kurulmasına ilişkin sosyal demokrasi görüşünü yaymaktadırlar.

Kanımızca, şu veya bu uluslararası kumpanyanın çeşitli ülkelerdeki fabrikalarında çalışan işçiler arasında, haberleşmeyi sağlamak, işçi heyetleri ve sendika örgütleri arasında görüşmeler örgütlemek için daimi işçi temsilciliği organları kurulması yararlı sonuçlar verecektir.

Komünist partilerinin faaliyetlerini, en uygun örgüt biçimi içinde koordine etmek için, ilgili partiler arasında, uluslararası komünist hareketinin belgelerinde gösterilen demokratik prensiplerin temeli üzerinde derhal anlaşmalar yapılrışa, komünist partileri arasında daha sıkı işbirliği kurulması sağlanacaktır.

Norveç'in «Ortak Pazar'a sokulmasını önlemek için girişilen ve geniş bir harekete dönüşen mücadele sırasında yabancı kapital yatırımları ve uluslararası tekeller sorunu ön plâna çıkmıştır.

Norveçlilerin, yabancı kapital yatırımlarına neden bu derecede karşı oldukları sorusu üzerinde araştırmalar yapan Amerikalı profesörlerden

A. Stoynehil, «Norveçte yabancı kapital yatırımı» adlı eserinde, prof. L. Yohansen'in ve Nobel armağanı alan prof. R. Friş'in görüşlerine de dayanarak şu sonuca varmıştır: Norveç ekonomisine yapılan dış müdahaleler, «bu memleketin politik bağımsızlığı ve toprak bütünlüğü» için her zaman tehlike teşkil etmiştir.

«Norveç'in «Ortak Pazar»a Katılmasına Karşı Halk Hareketi»nin programında ulusal egemenliğin korunması ön plânda geliyor. Norveç muhafazakârlarının «Höyre» partisi hariç, bütün partilerin yöneticileri yukarıda adı geçen örgütün yönetim kurulu üyesidirler. «Halk hareketi» çetin bir mücadele yürütüyor. Gazeteler, dergiler, Radyo ve Televizyon bu mücadeleye geniş yer ayırıyor. Örgütün yayımları, okul, üniversite ve fabrikalarda, köylüler ve balıkçılar arasında yayılıyor. Muhafazakârlarınki hariç bütün gençlik örgütlerinin politik yöneticileri, Norveç'in «Ortak Pazar»a girmesine karşı ortak programa dayanan sağlam bir muhalefet yaratmışlardır. 1971'in Ocak ayında toplanan İskandinav Gençliği Konferansı'nda, belirli bir günün «Ortak pazar»a girilmesine karşı protesto günü olarak tespit edilmesine karar verilmiştir.

«Halk hareketi»nin mücadelelerini tahlil ederken, bu hareketi destekleyen bütün sınıf ve tabakaların her türlü uluslararası işbirliğine karşı oldukları sonucuna varmak hatalı olur. Halkın büyük çoğunluğu, eşitlik ve ulusal bağımsızlık temellerine dayanan özgür işbirliğinden yanadır. İnsanlar, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki diğer sosyalist ülkelerle bağları kuvvetlendirmenin ne büyük bir önemi bulunduğunu iyi bilmekte ve Doğu Avrupa ile Batı Avrupa arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesini istemektedir.

Norveç Komünist Partisi, «Halk hareketi»ne aktif olarak katılmakta ve Sosyalist Halk Partisiyle birlikte onun örgütlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Komünistler, bu harekete, onun programı çerçevesi içinde katılmış olmakla beraber, içlerinden çoğu, «Ortak pazara» girilmesi sorunundaki resmi politikanın karşısına olumlu bir alternatifle çıkmadığı için, hareketin yapıcı olmadığını kanısındadırlar.

Hükümet ve Norveç İşçi Partisi'nin sağcı önderleri Avrupalılararası işbirliği ve uluslararası dayanışma fikirlerinin geniş halk yığınları tarafından benimsenmesi karşısında, bu fikirlerin yozlaştırılmış biçiminden yararlanmaya bir dereceye kadar muvaffak olmaktadır. Propagandalarının dayandığı belibası iddialar şunlardır: Kendi politikalarına karşı olanlar, zamanımızın ekonomik ve politik bütünleşme eğilimlerini, ulusal egemenlik prensiplerindeki değişimleri anlayamayan izolasyonculardır. Yine bunlara göre, «Ortak pazar», Norveç mallarına geniş pazarlar açacaktır, işleme sanayii kolları ürünlerinin ihracatını geliştirecektir ve bu suretle de istihdam artacaktır. Bu görüşler reel kanıtlardan yoksundur. Memleket, daha 1950 yıllarında Amerikan emperyalizmine bağlı durum-

daydı. «Marşal plânı» gereğince 2 milyar 400 milyon Norveç kn'oru «yardım» alındı. Buna karşılık birçok ekonomik ve politik tâvizler verildi. 1950 yılında NATO'ya girildi.

İşçi Partisi hükûmeti, işleme sanayiinde ve ticarette yabancı kapital yatırımlarının büyümesi üzerine 1959'da özel bir komisyon kurdu, 1962 yılında da, açıkça: «Norveç'in bağımsız bir ekonomi kurmasına imkân yoktur; bu yüzden, yabancı kapital yatırımlarını teşvik etmek niyetindeyiz» demek zorunda kaldı.

Bugün de, «Ortak pazar»a girme politikası böyle «niyetler»e dayanıyor. Gerçekte, Norveç'i NATO'da bırakma amacı güdülüyor. Esasen, memleketi «Ortak Pazar»a sürükleme politikasını yabancı kumpanyalar olanca güçleriyle destekliyorlar. Bu da, onların, Norveç'in ulusal egemenliğini yıkma alanında aktif bir rol oynadıklarını açık seçik ortaya koyuyor.

Yabancı tekeller, memleketimizde kuvvetli mevzilere sahiptirler. Bütün aksiyoner kapitalin $\frac{1}{10}$ 25 kadarı, işleme ve maden çıkarma sanayiindeki kapitalin de $\frac{1}{10}$ 32'si onların kontrolü altındadır. Amerikan, İngiliz, Fransız ve İsveçre firmalarının kapital yatırımları, başlıca demir madeni, kimya, elektro-teknik ve petrol sanayilerinde yoğunlaşmıştır. Bütün yabancı kapitalin yüzde 27'si Birleşik Amerika'nın, yüzde 15'i İngiltere'nin, yüzde 13'ü İsveç'in, yüzde 11'i İsviçre'nin, yüzde 11'i Fransa'nın, yüzde 10'u Kanada'nın, yüzde 3'ü de Danimarka'nındır. Sanayiin birçok koluna, özellikle maden sanayiine İsveç kapitali girmektedir. Kuzey denizinde bulunan petrol yataklarının işletilmesi için İsveç'ten kapital akını olacağı anlaşılmaktadır. «Ortak Pazar» ülkelerinin yatırımları henüz azdır. Ne var ki, Norveç bu pazara girerse, hiç şüphesiz artacaktır. Ve dolayısıyla memleketin egemenliği üzerindeki baskılar da ağırlaşacaktır. Bu da, halkın gerçek demokrasi ve sosyalizm uğrındaki savaşını güçleştirecektir. Bu yüzden, partimiz, Norveç'in «Ortak Pazar»a girmesine karşı yürütülen mücadeleyi güçlendirmeyi en önemli ödevlerinden biri saymaktadır. Norveç Komünist Partisi'nin anti-emperyalist savaşa en etkili katkısı da bu olacaktır.

Burjuva reformizminin toprak politikası

ARTURO RIVERA

Kolumbiya burjuvazisi, bundan 10 yıl önce, toprakların yenibaştan bölüştürülmesini öngören ve «sosyal-topraksal reform» gibi iddiacı bir ad taşıyan bir plân öne sürmüştü. Fakat, köylü nüfusun yüzde 89'unu teşkil eden yoksul köylülerin, köy ekonomisi yarı-proletaryası ve proletaryasının durumunda o zamandan beri en küçük bir iyileşme olmadı. Bu yüzden, toprak mücadelesi, geçen yıl yeni bir güle tekrar başladı. Köylüler, 1930 yıllarındaki çiftlik işgallerini örnek alarak, binlerce hektar işlenmeyen toprağa ve yüzlerce malikâneye elkoymadılar.

Bu olaylar karşısında telâşa düşen hükûmet basını, burjuvazinin her zamanki manevrasına başvurarak, bütün sorumluluğu komünistlere ve onların müttefiklerine yüklemeye çalıştı. Gerçekte komünistlerin devrim hareketi üzerindeki etkilerinin bir itirafı olan ve bize şeref veren bu suçlama ile güdülen amaç, topraksız köylüleri böyle eylemlere iten gerçek nedenleri kamuoyundan gizlemektir. Ve gerici güçler, her zamanki gibi, hükûmeti, sert tedbirler alması yönünde kışkırtmaya koyuldular. Ne var ki, hiçbir tedbir, köylüler arasındaki kalkışmayı yatıştıramadı. Gerginlik devam ediyor.

★

Kolumbiya'da topraksal ilişkilerin yarı-feodal yapısı, bundan kırk yıl kadar önce en yoksul köylülerin baskısı altında çökmeye yüz tuttu. Burjuvazinin lâtifundizme karşı mücadelesi de o tarihlerde başladı. Bu mücadeleyi, büyük ölçüde, onun sınıfsal çıkarları, ve aynı zamanda, şehirli yığınların, köylerdeki emekçilerin toprak savaşını geniş ölçüde desteklemeleri gerektirmişti. Ne var ki, ekonomik zayıflığı ve politik uyuma yolunu tercih etmesi yüzünden burjuva, yarı-feodal toprak ağalarının boyun eğmek zorunda kaldı. Ve toprak reformu de yapılmadı.

Gericiliğin çılgınca hüküm sürdüğü yıllarda tamamiyle unutulmuş olan eski reformist plânların hortlatılmasında, 1950 yıllarının sonlarında ve 1960 yıllarının başlarında Lâtin Amerika'da meydana gelen durumun belirleyici bir rolü oldu. Küba'da devrimin zafere ulaşması ve sosyalist yolda gelişmesi, Güney Amerika'da halk yığınları mücadelesinin yeni bir aşamaya girmesi, bunun bellibaşlı nedenleriydi. Küba devrimi, yanki emperyalizminin Lâtin Amerika'daki mutlak egemenliğini temelden sarsmış ve halklarımızı kurtuluş ufuklarını göstermişti. Bu devrim, yalnız emperyalizmle iç irtica yenilgiye uğratmanın değil, aynı zamanda toprak devrimini hızla gerçekleştirmenin, ekonomik bağımsızlığa kavuşmanın ve sosyalizme geçmenin mümkün olduğunu gözler önüne sermişti.

Küba devriminin etkisi ve örnek oluşu karşısında paniğe kapılan Kolumbiya burjuva çevreleri, reformist plânları hortlatmak zorunda kaldılar. Zira devrimci Küba, toprak reformunu çok kısa bir süre içinde gerçekleştirmiş, toprakları karşılıksız olarak köylülere vermişti. Emperyalizmin ekonomik ve politik dayanakları olan lâtifundiyalar, Özgürlük Adası'nda ebediyen ortadan kaldırılmıştı. Bütün bunlar, Lâtin Amerika'nın öteki ülkelerindeki duruma taban tabana zıttı. Çünkü bu ülkelerdeki büyük çiftlik sahipleri, nüfusun ancak yüzde 2,8'ini teşkil ettikleri halde, toprakların yüzde 53'ünü ellerinde bulunduruyorlardı. Örneğin Kolumbiya'da yüzde 2,6 lâtifundistler, topraksal servetin yüzde 57'sini ellerinde tutuyorlardı.

Küba halkıyla ve onun gerikalmış sosyol-ekonomik toplumsal yapıya karşı yürüttüğü mücadele ile dayanışma, mahut «İllerleme için ittifak»ın başlangıç noktası «Punta del Este» antlaşmasının müteşebbislerinden biri olan Kolumbiya hükûmetini reformist plânlar hazırlamak zorunda bıraktı. Burjuva, bu plânlarla, aynı zamanda, kendi ekonomik ve politik mevzilerini sağlamlaştırma amacını güdüyordu.

Güney Amerika halklarının kurtuluş savaşını ekonomik karakterli tedbirlerle paralize etmek maksadiyle Birleşik Amerika emperyalizmi tarafından başlatılan ve Güney Amerika burjuvazisi tarafından da desteklenen geniş ve «sürekli» hareketin bir halkası olan «sosyal-topraksal reform» işte bu suretle türetildi.

Vladimir İliç Lenin, kapitalizmin köy ekonomisinde şu iki yolın birinde geliştiğini belirtiyordu: «Burjuvasal gelişme, büyük toprak sahiplerinin öncülüğü altında gerçekleşebilir. Bunlar, gitgide daha fazla burjuvalaşır, toprak köleliği (serflik) metotlarını giderek burjuva sömürü metotlarıyla değiştirirler. Bu gelişme, küçük köy işletmelerinin öncülüğünde de olabilir. Bunlar, toprak köleliği lâtifundiyalarının «urları»nı toplumsal organizmden devrim yolu ile bertaraf ederler ve bundan sonra, kapitalist işletmeciliği yolunda, onlarsız, serbestçe gelişirler» (Toplu eserleri, c. 16, s. 215).

Kolumbiya burjuvazisi birinci yolu seçmiştir. Bu yüzden, reförm, lâtifundiyalara (büyük çiftliklere) dokunmamıştır. Büyük ağa çiftlikleri mülkiyeti, temel tarım biçimi olarak kalmış ve dolayısıyla de köylülerin ağalar tarafından sömürülmesinin ekonomik temeli korunmuştur.

Burjuvazinin toprak reformunda, köylülere toprak satımı alanında Lâtifundistlerin çıkarlarına son derecede yarıyışlı koşullar vardı. Buna rağmen, büyük toprak sahipleri buna yanaşmıyorlardı. Burjuvazi, «alttan» gerçekleştirilecek bir toprak devrimini önlemek için «yukarıdan» bazı değişimler yapılmasının bir zorunluk olduğuna toprak ağalarını inandırmaya çalıştı. Nihayet, elleri altındaki topraklardan bir kısmını satmaya

razı olmakla yeteri derecede «fedakârlık»ta bulundukları sonucuna varan çiftlik ağaları, ufak tefek tâvizler yapmak «tenezzülünde» bulundular. Fakat, kendi çıkarlarına az da olsa zarar verecek her türlü girişimi sonuçsuz bırakmak için ellerinden geleni de geri komadılar.

«Sosyal-topraksal reform»un ateşli savunucuları, «büyük toprak sahipleri tarafından işlenmeyen topraklar, en sonunda gerçek sahiplerini bulmuştur» diyerek övünüyorlar. Halbuki, reformun ilânından beri geçen on yıl içinde, önceleri toprak ağalarının elinde bulunan toprak parçalarını işleyen 95 bin köylü ailesine tapu verilmiştir. Şunu da derhal belirtelim ki bu toprakları onlara ne burjuva vermiştir, ne de lâtifundistler. Yapılan iş, köylülerin savaşları sonucunda ağaların işgalinden kurtarılan ve 15—20 seneden beri gerçek sahipleri tarafından işlenen bu topraklar üzerindeki mülkiyetin resmen tanınmasından başka bir şey değildir.

Köylülerin büyük çoğunluğu hâlâ topraksızdır. Buna karşılık, varlıklı köylü tabakasının sayısında önemli bir artış olmuştur. Burjuva, bunları, köylerde kendisinin sosyal dayanağı haline getirmek için çabalamaktadır. Ayrıca, Kolumbiya köylülerini kendi etki alanında tutabilmek için, kooperatifler ve benzeri köylü örgütleri meydana getirmektedir. Lâtifundistlere karşı savaşı zayıflatmak amacıyla de, nüfusun yoğun olduğu bölgelerdeki köylüleri, «ulusal topraklar» adını verdikleri bölgelere göç etmeye zorlamaktadır. Bu bölgelerde milyonlarca hektarlık işlenmemiş toprak vardır. Genellikle, köy ekonomisi ürünlerinin esas tüketim merkezlerinden çok uzakta olan ve ulaştırma olanaklarından (yol vb.nden) tamamiyle yoksun bulunan bu «ulusal topraklar»da iklim koşulları son derecede ağırdır. Büyük çiftlik sahipleri de, reformu bu yönde desteklemektedirler. Çünkü, onların kanısınca, toprak sorununun bu biçimde çözümü ile köylüler «toprağa kavuşacak» ve bu ham toprakları işlenir hale getireceklerdir; bundan sonra da onları oralardan zorla başka yere göç ettirme olanakları ortaya çıkacaktır.

Kolumbiya hükûmeti, bir elinde kamçı, ötekinde yalan torbası olduğu halde reformu propaganda ederken, bir yandan da, memleketin, sosyal-ekonomik problemlerin en fazla gerginleştiği, köylülerin örgütlü olarak savaşı yürüttüğü bazı bölgelerine askeri birlikler yolladı. Bu terörü, «yıkıcı eylemlere» karşı mücadele maskesi altında yapıyordu. Hükûmetin bu askeri aksiyonu, köylüler tarafından yürütülen partizan savaşını yeni bir aşamaya yükseltti: İktidarın zorkullanımı, köylüleri de devrimci zorkullanıma başvurmak zoru ile karşı karşıya getirdi.

Kolumbiya'da toprak reformunun bu türlü çözümü dramatik olaylara yol açtı. Çünkü, burjuvazi, reformist eylemlerinde ardıcıl olmadığı ve lâtifundistlerle uzlaşma yoluna saptığı için, toprak oligarşisiyle emperyalizmin çıkar ve isteklerine kolayca boyun eğdi.

Şimdiki duruma dahi şöyle kuşbakışı bir göz atıldığı zaman, geniş ölçüde reklâmı yapılan «sosyal-topraksal reform»un, bu soruna zaten

radikal bir çözüm getirmiyen tedbirlerin çerçevesini daha da daralttığı görülür. Bu durum karşısında V. İ. Lenin'in şu sözleri akla geliyor: «...Toprak köleliğini yaşatan lâtifundistlerin zulmü devam ettikçe, köylülere yapılacak hiçbir «yardım» ve bürokratlarla liberaller tarafından en fazla umut bağlanan «destekleme» tedbirleri, hiçbir ciddi sonuç vermiyecektir» (Toplu eserleri, c. 17, s. 77).

Kapitalizm, memleketin bazı bölgelerinde köy ekonomisine nispeten hızlı tempolarla girmekte ise de, tarım, genellikle, ülkenin ihtiyaçlarına uymıyan bir yavaşlıkla, dengesiz, yozlaşmış bir biçimde geliyor. Kolumbia Bilimsel İncelemeler Ulusal Merkezi'nin verilerine göre, 1967 yılında Birleşik Amerika'dan 194 bin 200 ton yiyecek maddesi ithal edilmiştir. Halbuki bunları memleketimizde üretmek mümkündü.

Bütün bu saydıklarımız, burjuvazinin reformist girişimlerinin iflâs ettiğini gösteriyor. Kolumbia Komünist Partisi MK Genel Sekreteri Hilberto Vieyra bu konuda şunları yazmıştır: «Uyuşmacı büyük burjuvazisi ve orta burjuvazisiyle birlikte tüm burjuvazinin, gerçek bir toprak reformu yapmaya yetenekli olmadığını Kolumbia deneyi ispat etmiştir.»

Köylü emekçiler, «sosyal-topraksal reform» yutturmacasına ilk zamanlarda aldandılarsa da, hayat, onları bu boş umuttan çabuk kurtardı. Yönetici çevreler, geniş yığınlar arasındaki memnuniyetsizliğin doğuracağı patlayışı önlemek için her çareye başvurdular, hatta papa VI. Paveli bile memlekete dâvet ettiler. Papa, 1968 yılının Ağustos ayında köylülere verdiği vaazde şöyle dedi: «Biz, sizin hayırlı eylemlerinizi, sıradan halkın eylemlerini, yoksul halkın eylemlerini desteklemek niyetindeyiz. Biz biliyoruz ki, büyük Lâtin Amerika kıtasının gelişmesi dengeli olmamıştır; biz biliyoruz ki, gelişme onun müteşebbislerine nimetler getirmiş, daima kendilerine lâyük olmayan şartlar içinde yaşamak zorunda kalmış olan, zaman zaman gaddarca ezilmiş ve sömürülmüş bulunan yerli halka hiçbir fayda sağlamamıştır.» Katolik dininin yöneticisi, «zenginlerle yoksullar arasındaki ekonomik adâletsizlik»ten, «iktidarın devlet gücünü kötüye kullanmaları»ndan söz etmiş ve gerici diktatörlerin halka karşı zulümlerine bir son vermeleri için girişimlerde bulunmayı vaat etmiştir. Ne var ki, vaazını bitirirken, «Ne zulme, ne de devrime bel bağlayın!» çağrısında bulunmuş ve burjuvazinin «yenilikçi» tedbirlerinin desteklenmesini istemiştir.

Papa köy emekçilerine vaazlarda bulunduğu günlerde, memlekette, hükûmetten vaadlerini yerine getirmesini ve köylerde radikal dönüşümler yapılmasını isteyen köylülerin savaşı dalga dalga genişliyordu. Burjuvazinin reformist plânları «toprak açlığı»nı giderememiş, özel çiftliklerin işgali yine günün sorunu halini almıştı.

Bazı sosyalistler, tarımı geliştirmekle ilgili burjuva plânlarının sakatlıklarını ve demagogik karakterini belirtirken, köylerde oluşmakta olan

değişimlerin önemini tamamiyle görmezlikten geliyorlar. Çeşitli tarihsel nedenler yüzünden, Kolumbiya burjuvazisi, toprak sorununun çözümünde ardıcılık gösteremedi. Halbuki bunda kendi yararı da vardı. Reformlarının amaçlarından biri, yukarıda belirttiğimiz gibi, işçi, köylü ve ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesini ağırlaştırmaktı. Öte yandan, yerli burjuvazi ile büyük toprak sahipleri oligarşisi ve emperyalistler arasındaki çelişmeyi de gözden kaçırmamak gerekir.

Kolumbiya komünistleri, burjuvazinin toprak reformu plânını ilk eleştiriler arasında. Onlar, bir yandan, kamuoyuna, bu plânın çürük temele oturtulmuş olduğunu göstermeye çalıştılar; öte yandan, toprak reformunun, köylü hareketinin ileri doğru gelişmesine yardım edecek, yapılan değişimlerden zarar gören çeşitli sınıf ve tabakalar arasında yaratacağı çelişkilerden köylülerin yararlanmasını sağlayacak olumlu taraflarının da dikkate alınmasını istediler. Hilberto Vieyra şunları belirtti: «Kolumbiya'da toprak reformu, ancak, işçi sınıfı ve küçük burjuvazinin ilerici çevreleriyle sıkı bir ittifak içinde köylülerin yürüteceği devrimci savaşa gerçekleştirilebilir. Orta burjuvazinin bir kesimi de bu savaşın saflarına kazanılabilir.» Sorunun bu biçimde ortaya konusu, toprak reformu ve benzerleri gibi olgunlaşmış sorunların radikal çözümü için memleketin önünde geniş olanaklar açmaktadır.

Bizim burjuva reformizmine karşı eleştirilerimiz, daha başlangıçta toprak ağaları tarafından uygulanamaz hale getirilmiş olan «sosyal-topraksal reform»un dayandığı temelin çürüklüğünü göstermeye yöneltilmişti. Geniş yığınlar bu reformla toprak sahibi olacaklarını umuyorlardı. Bizim ödevimiz onların bu umutlarını kuvvetlendirmek değil, burjuvazinin gerçek ekonomik ve politik amaçlarını anlamalarına yardım etmek, onları, Komünist Partisi'nin toprak programının reelliği ve doğruluğuna inandırma-ktı.

Reform sonucunda topraktan faydalanma sisteminde pek küçük değişme oldu. Hükûmetin tarım alanındaki ekonomi politikası, büyük toprak sahiplerinin işletmelerini kapitalist üretim yoluna yöneltmek amacını güttüğü için, bankalar öncelikle toprak ağalarına kredi vermekte, onlardan sonra çok daha az ölçüde varlıklı köylülere sıra gelmektedir. Orta ve en yoksul köylüler, kredilerden hemen hemen hiç yararlanamamaktadırlar.

Hükûmetin, toprak reformunu uygulamakla görevlendirdiği bürokrasi cihazı, pratikte reformu gerçekleştirmekle değil, köylük yerlerde işsizliğin artış temposunu yavaşlatacak, yani büyük toprak sahiplerinin karşı karşıya bulunduğu büyük bir tehlikeyi zayıflatacak tedbirler almakla meşguldü. Fakat, hükûmet bu alanda da hiçbir başarı kazanamadı. 1964 yılında aktif köy nüfusunun yüzde 17'sini kapsayan işsizlik, sonraki yıllarda daha da arttı.

Hükûmetin birçok vaadini yerine getirmemesi üzerine geniş köylü yığınları aktif eylemlere girişti. Hükûmet de manevralar taktiğine başvurdu. Şimdi, yığınların dikkatini, yapılmış olan ufak tefek yenilikler üzerine çekmek için, «Ulusal ortak eylem hareketi» gibi köylü örgütleri kurma ve bunları kendisine dayanak yapma denemelerinde bulunuyor. Ne var ki, bundan da bir sonuç elde edemiyorlar. Değişim vaatlerinin sürüncemede bırakılması, bu türlü örgütlerin saflarında da memnuniyetsizliği olgunlaştırıyor. Bunlar da, toprağa ihtiyacı olanlara toprak verilmesini istemeye, hatta kendi girişimleriyle toprak işgallerine başlamışlardır.

Sadece bu yılın Şubat ayında 35 latifundiya işgal edilmiştir. 850 bin üyesi bulunan Ulusal Çiftçi Birliği Yürütme Komitesi, bu eylemlere katılma kararı almıştır. Bu kararda, «Tarım sistemindeki adaletsizliğin doğurduğu başkaldırmalar köylülerin uyandığını göstermektedir» deniliyor.

Köylü yığınlarının savaşı genişliyor ve gitgide daha çetinleşiyor. Kolumbiyanın bütün toplumsal yapısında radikal değişiklikler uğrunda mücadele eden güçlerin birleşmesi sürecini hızlandırmakta olan proleteraya ile köylüler arasındaki ittifak güçleniyor.

Son günlerde, köylülerin işgal ettikleri topraklar üzerindeki haklarının hukuken tanınması, çıkacak anlaşmazlıkların barış yolu ile çözülmesi, köy ekonomisi ürünleri ithaline son verilerek ulusal üretimi çoğaltmaya yönelik tedbirlerin alınması, adâletli bir asgari ücret tarifesinin kabul edilmesi, köylülere kredi verilmesi ve köyler için de sosyal sigorta sisteminin kurulması, askeri harekât bölgesi adı verilen yerlerde köylülerden alınan toprakların geri verilmesi, köy bölgelerindeki askeri birliklerin geri çekilmesi ve hükûmetçe uygulanan terörün bir an önce son bulması için yığinsal istekler öne sürülmektedir.

Bunlar ve daha birçok istekler, tüm demokratik güçler arasındaki sıkı işbirliğinin temelini teşkil ediyor. Şu anlayış yığınlar arasında gittikçe güçleniyor: Anti-emperyalist toprak devriminin başlıca ödevi, neo-kolonizmi defetmek suretiyle bağımsızlığa kavuşmak ve köylerde radikal dönüşümler gerçekleştirmektir. V. I. Lenin'in belirttiği gibi, «... Toprak ağalığı tarımının ortadan kaldırılmasını sağlayan kesin bir devrim, kaçınılmaz olarak, toplumun ekonomik ve politik gelişmesini en büyük bir güçle ileri itmektedir» (Toplu eserleri, c. 12, s. 259).

Lâtin Amerika'da anti-emperyalist ve demokratik savaşın geniş bir cepheden yapmakta olduğu atılımlar, ilerici politik güçleri birçok sorunlarla yüz yüze getirmektedir. Pratik eylemlerle çözülmesi gereken bu problemler arasında bulunan toprak sorunu, hiç şüphesiz, devrim yolu ile çözümlenecektir. Kolumbiya'da bu çözüm, ulusal kurtuluş cephesinin kurulmasına, yani memleketimizde radikal dönüşümler yapılması uğrunda savaşı demokratik güçlerin geniş koalisyonuna büyük ölçüde bağlıdır.

Marksist olmayan sosyalizmin zamanımızdaki durumu

Marks ve Engels tarafından ütopyiden bilime dönüştürülen sosyalizm, çağımızda yeryüzünün geniş bölgelerinde bir gerçek haline gelmiştir. Bilimsel komünizmin doğruluğunu pratikte ispat eden Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin gözkaşırtıcı başarıları, komünist ve işçi partilerinin çok yanlı örgütsel ve ideolojik çalışmaları sayesinde Marksizm-Leninizmin otorite ve etkisi görülmemiş derecede artmıştır. Kesinlikle denebilir ki, şimdiye kadar hiçbir öğreti, insanlığın toplumsal gelişmesi üzerinde bu derecede güçlü ve sonuç belirleyici bir etki yapmamıştır.

Fakat bu arada, son yıllarda sosyalist olmayan ülkelerde, sosyalizmle ilgili Marksist olmayan çeşitli görüşler de belirli ölçüde yayılma olanağını bulmuştur. Bu görüşler çok yanlıdır: Marksizm-Leninizme açıkça düşman olanlardan Marksizm-Leninizmin bazı fikirlerini benimseyip belirli sosyal grupların çıkarlarını bunlarla savunan eğilimlere, kapitalizm düzenini sağlamlaştırma amacını güden görüşlerden, gerek kapitalizmden, gerekse reel sosyalizmden farklı «üçüncü yol»u keşfetmekte oldukları iddiasında bulunan görüşe kadar pekçok eğilim bunun kapsamına girmektedir.

Bu yüzden, çağımızdaki Marksist olmayan sosyalizmin çeşitli eğilimlerinin tahlili, yalnız teorik değil, aynı zamanda politik bir önem taşımaktadır. Bunların kökenlerinin ve sınıfsal özlüklerinin belirlenmesi, arkalarındaki sosyal grupların karakterlerinin açıklanması, her birine karşı hatasız politik doğrultu hazırlanmasına yardım edecektir.

Dergimiz, yukarıdaki başlık altında, çağımızdaki Marksist olmayan sosyalizmin bellibaşlı yönelimlerini gözden geçiren yazılar yayınlamaktadır. Bu sayıda yayınlanan birinci yazı konuya giriş niteliğindedir; bu teorilerin incelenmesi ve değerlendirilmesinde uygulanacak yavaşımın genel metodolojik prensipleri gözden geçirilmektedir. İkincisinde ise, Asya ve Afrika ülkelerinde yayılan Marksist olmayan sosyalist teorilerin bellibaşlı nitelikleri üzerinde durulmaktadır.

Marksist olmayan sosyalizmin kaynakları ve değer ölçüleri

A. SOMER

Karl Marks ve Fridrih Engels, gerek «Komünist Partisi Manifesti»nde, gerekse diğer bazı yapıtlarında, bilimsel olmayan sosyalizmin (gerici,

tutucu [ya da burjuvasal] ve ütöpik sosyalizmin) bellibaşı eğilimlerinin ayrıntılı bir eleştirel tahlilini yapmışlardır. Vladimir İliç Lenin de, sosyalizme ilişkin narodnik, küçük burjuvasal-romantik ve diğer tasarımların özlüğünü ortaya koymuştur. Marksizm-Leninizm kurucuları, çeşitli sosyalist öğretilerin sınıflandırılması prensiplerini hazırlamışlar ve komünistlerin bu öğretiler karşısındaki tutumlarını belirtmişlerdir. Uluslararası komünist ve işçi hareketinin deneyleriyle zenginleşen bu prensipler, çağımızdaki Marksist olmayan ve anti-marksist sosyalizm görüşlerinin sınıfsal karakterinin açıklanmasını sağlayan güçlü bir metottur.

1

Günümüzdeki Marksist olmayan sosyalizm hangi sosyal tabana dayanmakta ve hangi kaynaklardan beslenmektedir?

Bu sorulara, yalnız, çağımızın bellibaşı nitelikleri hakkında Marksizm-Leninizmin yaptığı değerlendirmelere dayanılarak cevap verilebilir.

Dünya sosyalist sisteminin, tarihsel gelişme sürecinde sonuç belirleyici bir etken haline gelmiş olması, çağımızın bellibaşı niteliğidir. Dünya sosyalist sisteminin maddi ve düşünsel gücü, zamanımızdaki bütün ideolojik çatışmalarda belirlemektedir. Bu güç, bilimsel sosyalizmin doğruluğunu gözler önüne sermektedir ve etkisini arttıran güçlü bir kaynaktır.

Bilimsel sosyalizm, F. Engels'in tanımlaması gereğince, «proletarya hareketinin teorik anlatımı» dir. Çağımızdaki sınıflı toplumlarda yaşamsal çıkarları tarafından öncü devrimci güç haline getirilmiş olan işçi sınıfı, kapitalizmi ortadan kaldırmaya ve sosyalist toplum kurmaya yetenekli biricik güçtür. Bilimsel sosyalizmin işçi hareketiyle birleşmesi, bu amaçlara ulaşmanın en önemli koşuludur.

Proletaryanın bilimsel ideolojisi, zamanımız koşullarında, gittikçe daha geniş emekçi yığınları tarafından benimsenmektedir. Onların kapitalizme karşı kendiliğinden oluşan protestoları ve (yine kapitalizme karşı) devrimci-eleştirel tutumları, çoğu zaman (veya hiç olmazsa başlangıçta) açık seçik göremedikleri sosyalizme doğru atılım biçimini almaktadır. Bilimsel sosyalizm etkisinin büyümesi ve dünya devrim sürecinin gelişmesi, bu gibi atılımların gittikçe daha bilinçli hale gelmesini ve yeni yeni halk tabakalarını kapsamı içine almasını sağlamaktadır. Marksizm-Leninizm öğretisinin görülmemiş çapta yayılması olanakları bu suretle genişlemektedir. Çünkü proletarya tarafından savunulan sosyalizm fikirleri, aynı zamanda bütün emekçilerin özlemlerini dile getirmektedir. Fakat, yığınların kendiliğinden sosyalizme yönelişlerine, proleter olmayan tabakaların sınıfsal kökenlerinden gelen bir takım kuruntular, önyargılar, yanlış tasarımlar karışmakta, Marksist olmayan sosyalizm teorilerinin belirmesine elverişli zemin de böylece meydana gelmektedir.

Günümüzde sosyalist yönelimlerle ilgili çeşit çeşit görüşlerin ortaya çıkmasında bilimsel-tekniksel devrimin de belirli ölçüde rolü vardır. Kapitalizmdeki uzlaşmaz çelişkileri daha fazla gerginleştiren bu devrim, çeşitli tabakalar tarafından aynı anlamda benimsenmekte ve bunların ideologları tarafından türlü türlü yorumlanmaktadır. Bilimsel-tekniksel devrim, toplumun sosyal yapısında önemli değişmelere yol açmaktadır. Ekonominin yönetimi, gelişme perspektiflerinin öngörülmesi ve programlaştırılmasıyla ilgili ödevlerin çözümünde bilimsel ve tekniksel ulaşımların uygulanması, bazı çevrelerde, çağsal tekniğin en büyük bir güc olduğu ve kapitalist sistemindeki sakatlıkların onun yardımıyla kolayca giderilebileceği kuruntusunu yaratmıştır. Reel sosyalizmin artık «ihtiyarladığını» ilân eden, sosyalist düşünüm konusunda son sözün kendilerine ait olduğunu iddia eden türlü türlü teknokratik görüşler, işte bu zemin üzerinde belirmiştir. Sosyal devrimle bilimsel-tekniksel devrimi birbirine karşıtmış gibi gösteren bu eğilimler, yandaşlarının niyetleri ne olursa olsun, tutucu ya da ütöpik bir nitelik elde etmekte, çoğu zaman da her ikisinin ve benzerlerinin karışımı bir karakter sahibi olmaktadır.

Gelişmekte olan memleketlerin özgül sosyal-ekonomik koşulları, denebilir ki, günümüzde Marksist olmaya sosyalist teorilerin yayılmasını sağlayan elverişli kaynaklardır. Lenin, daha yüzyılımızın başlangıcında şöyle demiştir: «Gelişmemiş ekonomi, sosyalizmin gerici biçimlerinden birinin canlanıp hortlamasına yol açar...» (Toplu eserleri, c. 11. s. 284). Hâlen birçok ülkede bunun örneklerini görüyoruz. Bunlarda, bağımsızlık savaşının güçlenmesi, bilimsel sosyalizmin önemli derecede etkileriyle yanyana Afrika sosyalizmi, islâmiyet sosyalizmi adı verilen çeşitli eğilimlerin de canlanıp aktifleşmesine yol açmıştır.

Burjuvazinin toplumsal gelişmenin gereksinmelerine uymak, çağımıza ayak uydurmak için sarfettiği daimi çabalar da, Marksist olmayan sosyalizmi doğuran geleneksel kaynaklardan biridir. Çağsal reformist sosyalizmin çeşitli varyantları bu çabaların ürünleridir. Reformist sosyalizm, daha önceki Bernştayncı ve Kautskici tipten sosyalizm gibi, «...burjuvazinin proletarya üzerindeki etkisini işçi hareketi içinde gerçekleştirmektedir» (Lenin, c. 41, s. 296). Marksizmin işçi hareketinin teorik temeli olduğu gerçeğini reddetmek, teorik ve politik bir çok önemli sorunlarda tekkelci burjuvazinin tutumuna yaklaşmak, onun karakteristik nitelikleri arasındadır. Sağcı sosyalist ideologların reel olarak mevcut sosyalizme ve Leninizme ilişkin eleştirileri, çoğu zaman açık seçik anti-komünist bir nitelik almaktadır. Sosyal-demokrat partilerindeki sağcı liderlerin ideoloji ve politakaları, komünistlerle sosyal-demokratlar arasındaki işbirliğini zorlaştıran başlıca engellerdir.

Reformizm, genellikle, dünya sosyalist sistemine karşı yürüttüğü mücadelede yenilgiden yenilgiye uğrayan kapitalizmin, işçi ve ulusal kurtuluş

hareketlerinin baskıları karşısında gerilemek zorunda kaldığı koşullar içinde aktifleşmektedir. Tekelci burjuvazi, egemenliğini zorkullanımla devam ettirme yeteneğini yitirdiği zaman, istemeye istemeye reformlara başvurmak zorunda kalmaktadır. Bu, onun son sığınağıdır, kapitalist düzeni sürdürebilmek için sarıldığı son çaredir.

Lenin, bu konuda şunları yazmıştır: «Avrupa ve Amerika burjuvazisi, özel mülkiyetin ve rekabet özgürlüğünün tam dokunulmazlığı adına, sosyalizmin temel prensiplerine karşı açık, ilkesel ve doğrudan bir mücadele yürüteceği yerde, ideologlarının ve politika adamlarının aracılığı ile, sosyal devrimin karşısında sık sık sözde sosyal reformların savunuculuğunu yapmaktadır. Çağımızdaki «ilerici», okumuş burjuvazinin formülü şudur: sosyalizme karşı liberalizm değil, sosyal devrime karşı reformizm!» (c. 20, s. 305). «Demokratik sosyalizm», «kapitalizmin trasformasyonu», «karma ekonomi», «konverjansiyon» vb.nin çeşitli varyantları işte bu burjuva reformizmi sayesinde türemektedirler.

Marksist olmayan sosyalizmin kaynakları üzerinde konuşurken, devrimci hareket içindeki ideolojik sapmalar üzerinde de durmamız gerekiyor. Devrim sürecinin kaçınılmaz karmaşık gelişmesinin bir sonucu olarak, küçük burjuvasal görüşlerden kurtulamayan gruplar komünist partilerinden ayrılmakta, kendi amaçlarını dile getiren programlarını ilân ederek, işçi hareketine örtülü biçimde cephe almaktadırlar. Sağ veya «sol» eğilimli bu oportünist grupçuklar kendi sözde «sosyalist» görüşlerini formüle etmektedirler. Bütün bunlar, devrimci hareketin döküntülerinden başka bir şey değildir.

Revizyonist görüşlerle, bilimsel komünizm teorisinin prensipleri çerçevesinde ve bu prensiplere dayanarak yapılan tartışmalar arasında ayırım yapmak gerekir. Marksizm-Leninizm yaratıcı bir öğretilerdir, gerçek bir bilimdir. Bu yüzden, yalnız, gerçeklik hakkındaki görüş ve değerlendirmeleri daima karşılaştırmak, yeni deneylere, savaşın yeni pratiklerine dayanarak aralıksız araştırmalar yapmak suretiyle gelişebilir. Öte yandan, herhangi bir orijinal görüşün, «klâsikler böyle bir şey söylememişlerdir» denerek derhal yanlışlığına hükmedilirse, böyle bir tutum, hiç şüphesiz, Marksizm-Leninizm bilimine zarar verir. Komünist hareketi, bütün bunları gözönünde bulundurarak, yaratıcı tartışmaları kendisinin daimi ödevleri arasında görmektedir. Komünist ve işçi partilerinin uluslararası danışma toplantıları bunun en güzel örnekleridir.

Ne var ki, Marksizm-Leninizm öğretisinin temel prensiplerini değiştirme çabalarının hiçbir yaratıcılıkla ilişkisi yoktur. Bu prensiplerden en küçük bir uzaklaşma, bir gerileme, kaçınılmaz olarak politik yanlışlara, ve netice itibarıyla de, devrimci proletaryanın dâvasına ihânete yolaçar. Peki ama, Marksizm-Leninizm öğretisinin çerçevesi içinde yapılan yaratıcı tartışmalarla bu öğretiyi yıkma amacını güden çabalar arasındaki farkın

ölçüsü (kriteri) nedir? Bu kriteri hayatın kendisi verir. Örneğin, Lenin, Kautski ile taraftarlarının yanlışlarını yıllar yılı amansızca eleştirmiştir. Bunlar, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nden sonra dahi, görüşlerinin tamamıyla boş ve zararlı olduğunu itiraf etmek ve Marksizm mevzilerine dönmek olanaklarına sahiptiler. Yapmadılar; bilimsel sosyalizmle bağlarını koparmayı tercih ettiler; bu suretle de, gürül gürül akarak ilerleyen devrim nehrinin kenara fırlattığı sekterler durumuna düştüler. Son yıllarda biçimlenen ve Garodi, Şik, Fişer gibilerin görüşlerinde dile gelen revizyonist eğilim de aynı âkıbete ulaştı: Bilimsel Komünizm prensipleriyle bağlarını kopardığı için komünist hareketinin dışına itildi.

Bizim devrimci teorimize karşı çılgınca bir savaş yürüten burjuva ideolojisinin bu alanda başarılar kazandığı ve Marksist olmayan sosyalizm fikirlerinin de bu yüzden yayılamadığı iddiaları doğru değildir. Tam tersi, Marksizm-Leninizm öğretisi karşısında parışan bir duruma düşen ve bu aczini gören burjuva ideolojisi, her çareye başvurarak sosyal ve ideolojik cambazlıklar yapmakta, özellikle, sınıf savaşı yürütülmeden de, sosyalist devrim yapmadan da toplumsal ilerlemenin mümkün olduğu kuruntusunu yaymak için büyük çabalar harcamaktadır. Öte yandan, Marksizm-Leninizm fikirlerinin etkisini ve reel olarak mevcut sosyalizmin çekici gücünü zayıflatmak ve bu suretle de sosyalizmi içinden yıkabilmek için, Marksist olmayan sosyalizm görüşlerinden yararlanmaktadır. Burjuva propagandasının sağlıklı «sol»lu oportünist eğilimlerle spekülasyon yapmasının nedeni apaçık ortadadır.

2

Marksizm-leninizme yabancı olan her sosyal teorinin belirmesini veya canlandırılmasını, sadece bazı kişilerin maksatlı olarak aldatılması ya da yanıltılmasıyla izah etmek yanlış bir tutumdur. Bunlar, sınıf savaşının, belirli sınıfların çıkarlarını dile getiren fikirler arasındaki çarpışmanın teori alanına yansıyan belirtileridir. Vladimir İliç Lenin: «... bütün ahlâki, dinî, politik ve sosyal sözlerin, bildiri ve vaatlerin ardında şu veya bu sınıfın çıkarlarını aramalıyız!» diyordu (c. 23, s. 47).

İdeoloji alanında hiçbir kompromiye yanaşmamış ve bilimsel sosyalizm prensiplerini azimle savunmuş olan Marksizm-Leninizm klâsikleri, yabancı teorileri daima devrim açısından yapıcı bir biçimde eleştirmişlerdir. Bu eleştirilerini, kapitalizme karşı olan bütün sınıf ve grupların birliğini sağlama politikasını gerçekleştirmek için proletaryanın yürüttüğü mücadeleden önemle belirttiği gibi, küçün burjuvazinin ve gerikalmış işçilerin iştiraki olmadan hiçbir sosyal devrim yapılamaz. Bunların, kendi zaaflarını, gerici fantazilerini ve yanlışlarını da beraberlerinde getirdiklerini söyleyen Lenin şöyle devam etmektedir: «Fakat onlar, *objektif olarak, kapitale* hücum

edeceklerdir. Ve bu çeşit renkli, çeşit sesli, alacalı ve dış görünüşüyle bölük pörçük yığınsal savaşın, bu objektif durumun bilinçli öncüsü olan ilerici proletarya, onu birleştirmeye ve yöneltmeye muvaffak olacaktır...» (Toplu eserleri, c. 30, s. 55). Lenin, bu yüzden, Marksizm-leninizme düşman olan teorilere karşı yürütülen amansız, tåkizsiz mücadele ile burjuva ve küçük burjuva önyargılarından kurtulmaları, anti-emperyalist savaşın bilinçli savaşçıları olmaları için emekçilere yardım eden politik eylem arasında ayırım yapıyordu.

Marksist olmayan çağsal sosyalizm teorileri, genellikle, çeşit çeşit felsefi, ekonomik, sosyal, dinî ve ahlâki görüşlerin eklektik bir karışımıdır. Hatta, bunların, belirli bir sisteme sahip olduklarını iddia edenleri bile iç mantık bağıntılarından yoksundurlar. Bu durum, politik özlüklerinin anlaşılmasını, tabiatıyla zorlaştırmaktadır.

Bunların yönelimlerini belirleyen ölçüm nedir? Şüphesiz ki, kapitalizme karşı tutumlarıyla ilgili ölçüm en başta geliyor.

«Her sosyalist teori kapitalizmi eleştirir. Bunu yapmayan biçimsel olarak bile sosyalist değildir ve böyle bir adla ortaya çıkamaz» diyenler bulunabilir. İyi ama, esas olan, eleştirinin karakteridir. Birinci, kapitalizm, bütün sömürülenlerin köklü çıkarlarını bilimsel olarak dile getirmeye yetenekli biricik sınıf olan proletaryanın mevzilerinden eleştirilebilir. Öte yandan, «...burjuva toplumunun devamını sağlamak için sosyal sakatlıkları iyileştirmek» isteyen burjuvazinin mevzilerinden de kapitalizm eleştirilebilir. Bu eleştiri, küçük burjuvazinin mevzilerinden de yapılabilir! Bu takdirde, küçük burjuvazinin iki yanlı karakterini, yani onun hem kapitalizm özlemine, hem de kapitalizmi reddini yansıtır. Kapitalizmi eleştirinin sınıfsal muhtevası, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet, burjuva devleti, tekellerin mutlak egemenliği gibi kapitalist düzenin başlıca enstitülerine, bu düzenin ana çelişkisi olan emekle kapital arasındaki çelişkiye karşı tutumunda en açık biçimde ve olanca keskinliği ile dile gelir.

Kapitalizmi eleştirinin sosyal dayanağı olan sınıfsal mevzilerin anlaşılmasında, sınıfların iç dinamiklerinin gözönüne alınması önemlidir. Sınıfların içinde özgül çıkarları olan tabaka ve grupların bulunması, şu veya bu görüşe çeşitli renkler katmaktadır. Örneğin, «yeni sol hareket» adı altında eylemde bulunan çeşitli gruplar alabildiğine çok renkli ve çelişmelidir. Bu hareket, aydınlar ve gençlik, özellikle üniversite gençliği arasında anti-kapitalizmin genişlediğini açıkça ortaya koymaktadır.

Marksist olmayan teori ve hareketlerin kapitalizme karşı tutumlarının ölçümünü belirlerken, kanımızca, şu noktayı da gözönünde bulundurmamız gerekiyor: Bu hareketlerin kapsamına giren çeşitli sosyal grupların objektif çıkarları, Marksist olmayan görüşlerle yozlaştırılmış bir ideolojide

yansımadır. Bu ideolojinin bütün yabancı karışımardan temizlenmesi, bu harekete, hem kendi hayati çıkarlarına, hem de Marksizm-Leninizme uygun bilimsel bir anti-kapitalist doğrultu hazırlamasına imkân verecektir.

Reel sosyalizmin gelişmekte olduğu zamanımızda her sosyalist teori ve politik hareketin, sosyalist ülkelerdeki deney ve pratiğe karşı tutumu son derecede önemli bir ölçümdür. Marksist olmayan teorilerden kendi amaçları uğrunda yararlanan etkili bir partinin veya politik hareketin deklâasyonları değil, güttüğü politika, sosyalizmle kapitalizm arasındaki mücadelede hangi tarafta mevzi aldığı meselesi önemlidir.

Marksist olmayan teorilerin reel sosyalizme karşı tutumları çeşitlidir. Bir kısmı, reel sosyalizmin bellibaşlı niteliklerini kabul etmekte, fakat bazı somut yanlarını reddetmektedirler. Bunlar, sosyalist toplum kuruculuğu deneylerini öğrenmeye, bilimsel sosyalizmin bazı prensiplerini benimsemeye çalışmaktadırlar. Örneğin, gelişme halindeki ülkelerden bazıları, Marksist-Leninist fikirlerden ve yeni toplum kuruculuğu metodlarından bazılarını kendi sosyalizm anlayışlarına katmışlardır.

Marksist olmayan teorilerden bazıları da, sosyalist toplum kuruculuğu pratiğine karşı düşmanca tutumlarını, bu pratiği «iyileştirme», «zenginleştirme», «insanileştirme», vb. sözlerle maskeleymeye çalışıyorlar. «Genç» Marks'ın görüşlerine, «yaşlı» Marks'ın görüşlerine, Marks'ın fikirlerini Lenin'in fikirlerine karşıtmış gibi göstererek ve Lenin öğretisinin özlüğünü yozlaştırarak sosyalizmin yeni «model»lerini yaratma çabaları bu alandaki örneklerden biridir.

Marksist olmayan şu veya bu görüşün reel sosyalizme karşı tutumunun değerlendirilmesi sayesinde onun gerçek devrimci olup olmadığı hakkında doğru bir ölçüme sahip olmaktadır. Bilimsel sosyalizm prensiplerine «soldan» kuduzca saldırılarda bulunan ve bu suretle sosyalist fikirlerin yığınlar üzerindeki etkisine zarar verdikleri için kapitalizme paha biçilmez hizmetler yapan aşırı devrimci teorilerin gerçek rolü, bu değerlendirme ışığı altında açık seçik ortaya çıkmaktadır.

Sosyalist görüşlerin politik özlüğünü açıklığa kavuşturmak, teorik kaynaklarını tahlil etmek gerekir. Bilimsel olmayan sosyalist eğilimlerin çoğu burjuva ve küçük burjuva yönelimli felsefi, ekonomik ve sosyolojik doktrinlerin temelleri üzerine kurulurlar. Çokçası, birbiriyle bağlantısı bulunmayan veya birbirlerini reddeden fikirleri bir araya getirirler. Örneğin, L. Sengor tarafından hazırlanan «demokratik» veya «ekzistansiyalist» (Sengor'un deyişiyle) sosyalizm bunlardan biridir. Bu zat, A. Bergson, P. Teyar de Şarden, J. P. Sartre, S. Kirkegor ve O. Şpenger'in fikirlerinden, «sanayi toplumu» hakkındaki teorilerden, L. Levi-Brül'ün sosyolojisinden, dinden vb.den yararlanmıştır.

«Marksist olmayan ekoller» adı verilen doktrinlerden çıkan görüşler de vardır. Bunların en karakteristik özelliği, Leninizmi Marksizme karşıtmış

gibi göstermek, aynı zamanda bilimsel sosyalizme yakın oldukları görünüşünü yaratmaya çalışmaktır. Bilimsel sosyalizmin felsefi temeli olan diyalektik materyalizmin karşısına kendi mamulleri «insancı Marksizm»i çıkaran sağcı oportünist teorisyenlerin kurnazlıkları bu alanın tipik bir örneğidir.

Marksist olmayan sosyalizmin önemli fikir kaynaklarından biri de dindir: Katoliklik, protestanlık, islâmiyet, budizm ve diğerleri. Dinsel fikirlerden (mülkiyet, eşitlik kavramı vb. gibi) somut sosyal-ekonomik sorunların aydınlatılmasında yararlanılmakta, bunlar, birçok sağcı-sosyalist teorilerin, özellikle «ahlâki sosyalizm» doktrinlerinin fikri temeli hizmetini görmektedir. Öte yandan, katolik kilisesinin sosyal doktrini olan «hristiyan sosyalizmi» taraftarlarından çoğu, dinin ahlâk fikirlerinin Marksist sosyalizmle özdeş olduğunu ispata çabalamaktadırlar.

Eski sosyalistlerin, özellikle Marksizmin kurucuları ile tartışmalar yapmış olanların fikri mirası, çağsal Marksist olmayan sosyalizmin fikri kaynakları arasında son plânda kalmamaktadır. Prudon'un, Lasal'in, Bakunin'in ve benzerlerinin fikirleri genellikle hiçbir zaman unutulmuşluğa terk edilmemiştir. Hele günümüzde, bunlardan, bilimsel sosyalizmin alternatifi olarak geniş ölçüde yararlanılmaktadır. Zamanımızın sağcı-sosyalist ideologlarını Bernştayn yolu ile Lasal'a ulaştıran bağı görmek hiç de güç değildir.

Son yıllarda, büyük sosyalist ütöistlerden Sen-Simon, Furie ve Oven'in görüşlerindeki zayıf tarafları canlandırmak için çabalar sarfediliyor. Örneğin, bazı ideologlar, Sen-Simon tarafından ortaya atılmış olan «sanayi sınıfı» kavramının yardımıyla, «sınıfsal uyum»a ilişkin teknokratik görüş ve teorileri bugünkü koşullarına uydurmaya çalışıyorlar.

Yanlış teorik görüşler, aynı zamanda belirli genezeolojik kaynaklara dayanıyor. Bazı kişiler, gruplar ve partiler, reel toplumsal gelişmenin şu veya bu yanını, objektif bağlarından ayırarak abartıyor ve teorik sentez düzeyine yükseltiyorlar. Örneğin, kendi ulusal deneylerinin şu ya da bu kesimine aşırı derecede önem veriyorlar. Bu da onları nasyonalist nitelikte yanlışlar yapmaya sürüklüyor. Ve bu yanlışlar derinleştirilerek teorik yargılar düzeyine yükseltiliyor. Bir yandan da, komünist hareketinin uluslararası deneyleri ve bilimsel sosyalizm prensipleri küçümseiyor.

Marksist olmayan sosyalizme ilişkin görüşlerin sınıfsal muhtevası, onların öne sürdükleri *ideallerde* en belirgin ifadesini buluyor. Bazıları için bu ideal, toplumun anarşist görüşlere göre kurulmasıdır. Diğer bazıları da, burjuva demokrasisinin biraz iyileştirilmiş prensiplerine uygun devlet yönetimine bëlbağlıyor. Hele ekonomi alanındaki programlı amaçlara büyük önem veriliyor. Örneğin, emek ürünlerinin eşitlik prensibine dayanılarak dağıtılması veya üretim araçları mülkiyetinin çeşitli komün-

ler, kooperatifler ve korporasyonlar arasında parçalanması idealleri ortaya atılıyor.

Propagandası yapılan bu idealler ve son amaçlar hakkındaki tasarımlara dayanılarak her zaman doğru değerlendirmeler yapılmaz elbette. Hiçbir mesele üzerinde bu derecede kaba sahtekânlıklar yapılmış değildir. En gerici öğretiler bile, gerçek niyetlerini gizliyelemek için soylu idealleri tuzak olarak kullanmayı tercih ediyorlar.

Her sosyalist hareketin özlüğü, onun toplumu yenileştirme yöntemlerine dayanılarak yapılan değerlendirmeler sayesinde açıklanabilir. İşçi sınıfının iktidarı ele geçirmesi konusunda reformizmle bilimsel sosyalizm arasında derin görüş farkları vardır. Bilimsel sosyalizm, iktidarı ele geçirme konusunda çeşitli «solcu» görüşlere de karşıdır. Çünkü bunlar, devrimi bir bilim ve san'at olarak kabul eden Marksizm-Leninizm öğretisini, başkaldırma, kalkışma vb. teorileriyle değiştirmek amacındadırlar.

★

Bilimsel sosyalizm fikirlerinin gerçekliğini hayatın kendisi doğrulamıştır. Ve şüphesiz ki, tarihsel pratik, Marksist olmayan çeşit çeşit görüşlerin yanlışlığını eninde sonunda ıspat edecektir. Komünistler bunu çok iyi biliyorlar: Halk yığınlarına komünizm bilincini aşılayabilmek için, Marksizm-Leninizm teorisinin aralıksız olarak propaganda edilip aydıklatılması, reformist ve revizyonist yozlaştırmalara karşı durmadan mücadele yürütülmesi gereklidir. Komünistler, yalnız teorik belgelere değil, aynı zamanda başarılı sosyalizm ve komünizm kuruculuğunun bütün pratiğine, işçi sınıfının devrimci savaşına ve ulusal kurtuluş hareketine dayanmaktadırlar.

Komünistler hiçbir zaman sekte değildirlar, anti-emperyalist mücadelede katılan bütün güçlerle daima işbirliği yapmak için çalışmışlar ve çalışacaklardır. Onlar, Marksizm-Leninizmi, devrimci hareketin yığdığı tüm en iyi deneyleri benimsemek suretiyle geliştirmekte, aynı zamanda, gerçekten bilimsel sosyalizm öğretisini ardıcıl olarak savunmaktadırlar.

Asya ve Afrika'da sosyalizm görüşleri

AMAT DANSOKO, NODAR SIMONIYA, C. UNI RACA

Asya ve Afrika ülkelerinde ulusal kurtuluş hareketi, genellikle, sosyalizmin çeşitli ulusal varyantlarının sloganları altında gelişmektedir. Son elli yıl içinde dünyada meydana gelen muazzam değişiklikler, Sovyetler Birliği'nde ve diğer sosyalist ülkelerde yeni toplum kuruculuğu alanında elde edilen başarılar ve tüm uluslararası devrim hareketinin güçlenmiş

olması bunu gerektiren bellibaşlı nedenlerdir. Bir yandan, sosyalist devletler topluluğunun kurulması, öte yandan da, eski sömürge ve bağımlı ülkelerden çoğunun politik bağımsızlıklarına kavuşmaları, sosyalizm fikrinin kurtulan ülkelerde yayılmasına yarayışlı koşullar yaratmıştır.

Şöyle bir soru çıkıyor ortaya: Bu ülkelerin toplumsal-ekonomik ve sosyal koşulları doğrudan doğruya sosyalist toplum kuruculuğu için gerekli olgunlukta değildi; buna rağmen, ulusal kurtuluş hareketine katılmış olan çeşitli toplumsal güçler neden sosyalist fikir ve sloganları benimsemeye bu derecede yatkındılar? Bunun cevabını verebilmek için, sosyalizm hakkındaki çeşitli tasarımların ortaya çıkış nedenlerini, bu tasarımların sosyal-politik güçler tarafından benimsenmesinin yollarını ve pratik sonuçlarını incelemek gereklidir. Bütün bu sorunlar, ulusal kurtuluş hareketinin karakteri ve rolü hakkında Lenin'in yaptığı tahlil gözden geçirildikten sonra daha iyi anlaşılacaktır.

1. Lenin, Afrika ve Asya halklarının ulusal kurtuluş hareketini, dengeş gelişen dünya devrim sürecinin bir devamı ve bileşik bir kesimi olarak görüyordu. «Sosyalist devrim ve ulusların kaderlerini belirleme hakları» adlı tezinde ve diğer yapıtlarında, «... burjuva demokratik hareketinin kısmen yeni yeni başladığı, kısmen de yarı yolda olduğu» yarı sömürge ve sömürge ülkelerin bu sürecin ana yolunda bulunduklarını belirtiyordu (Toplu eserleri, c. 27, s. 261, c. 30, s. 88—90).

Komintern'in Üçüncü Kongresi'nde okuduğu «Rusya Komünist Partisi'nin taktiği» başlıklı raporunda şöyle demişti: «Burada, sömürgeler hareketinin önemini de belirtmek isterim. XX. yüzyılın başlangıcında oralarda büyük değişiklikler oldu. Milyonlar, yüz milyonlar — gerçekte yeryüzü nüfusunun büyük çoğunluğu — şimdi, başınabuyruk aktif devrim etkeni olarak ortaya çıkıyorlar. Ve açıkça görülüyor ki, başlangıçta ulusal kurtuluşa yönelmiş olan yeryüzü nüfusu çoğunluğunun dünya devrim hareketi, gelecekteki sonuç belirleyici çarpışmalarında kapitalizm ve emperyalizme yönelecek ve belki de umduğumuzdan çok daha büyük bir devrimci rol oynayacaktır» (c. 44, s. 38).

Lenin'in bu fikirleri, Asya ve Afrika ülkelerindeki sosyalist eğilimlerin kaynaklarını aydınlatmamızda bize yardım etmektedir: Ulusal kurtuluş devrimleri, önceleri, dünyayı burjuva-demokratik yöntemleriyle yenileştirme işinin ayrılmaz bir kısmıydı. XVIII. yüzyılın 80 yıllarında Kuzey Amerika'nın Britanya sömürgeciliğine karşı yürüttüğü bağımsızlık savaşı buna örnek olarak gösterilebilir. İngiliz ve Fransız burjuvazisinin ilerici temsilcileri Amerikan halkının müttefikleriydi. Çağımızın yeni tarihsel koşulları içinde ise ulusal kurtuluş hareketinin müttefikleri, sosyalist toplulukla kapitalist ülkelerin emekçileridir. Ulusal kurtuluş devrimleri, artık, dünya proleter devrimlerinin bölünmez bir kesimi haline gelmiş bulunmaktadır.

Lenin şunları yazmıştır: «Sosyalist devrim, ancak, gelişmiş ülkeler proleteryasının devrimini (...) birçok demokratik ve devrimci hareketle,

ve bu arada, gelişmemiş, gerikalmış ve ezilmiş ulusların ulusal kurtuluş hareketiyle birleştiren çağda gerçekleşebilir» (c. 30, s. 112). Bunun için de, uluslararası komünist hareketinin devrimci enerjisi gereklidir: «Biz, sosyalizm uğrunda yığınsal devrim savaşını, ulusal sorunun ardıcıl-devrimci programına karşıt koyamayız. Birinciye ikinciyle birleştirmekle görevliyiz» (c. 54, s. 463—464).

Bilindiği üzere, Marks ve Engels'ten sonra Lenin şu sonuca varmıştır: Kurtuluş hareketinden bazı müfrezelerin, komünizmin kesin zaferinden önce burjuva-demokratik devrimi çerçevesi dışına çıkmaları mümkündür. Gerçekten de, dünya devrim sürecinin, ulusal kurtuluş (burjuva demokratik) devrimi ile sosyalist devrimin «birbirine paralel olarak yaşamaları» şeklinde gerçekleşmediğini Afrika ve Asya kurtuluş savaşlarının deneyleri ispat etmiştir. Bunlar sadece anti-empyristik mücadelenin genel demokratik, yani anti-kolonyal ve anti-feodal kesimlerinin birliği içinde birbirlerini etkilemekle kalmamaktadırlar. Sosyalizmin etkileri daha birçok yönlerde derinleşmekte, kurtuluşuna kavuşan ülkenin toplumsal hayatında yeni yeni objektif koşulların ve sübjektif etkenlerin belirmesini sağlamaktadır. Bu ülkelerde çağımızın amaçlariyle ödevleri, eski çağın çözümlenmemiş sorunları üzerinde tabakalaşmaktadır. Yeteri kadar üniversalleşen bu olaylar, toplumsal gelişmenin çeşitli aşamalarında bulunan halklar arasında sıkı ilişkiler kurulduğu zaman belirmektedir.

Kurtulan ülkeler, iç ve dış durumları arasındaki derin ayrımlara rağmen, şimdi bir ikilemle karşı karşıyadırlar: Ya genel demokratik ödevlerin çözümünü yetinecekler, ya da ileri hareketlerine devam edeceklerdir.

2. İleri hareketlerine devam edecekler, ama nasıl? Bu ileri hareket sadece bir teori çerçevesi içinde kalmıyacak, pratikte yığınsal mücadeleyi gerektirecektir.

Sosyalist devletler topluluğunun reel varlığını devam ettirdiği ve dünya sosyal süreçleri üzerindeki etkilerinin artmakta olduğu zamanımızda, bir çok eski sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde iktidara gelen sosyal güçlerin temsilcileri, anti-kapalist gelişme fikirlerini öne sürmektedirler. Bu memleketlerden bazılarının somut-tarihsel deneyleri de, böyle rejimlerin bugün, eskiden olduğu gibi, kaçınılmaz bir yenilgi tehlikesiyle karşı karşıya olmadıklarını göstermektedir. Demek ki, bu ülkelerin önderleri, şimdi objektif olarak şu tarihsel ödevi prensip bakımından çözmekle görevlidirler: Ya burjuva demokratik devrimi, ya da sosyalist devrim.

Cemal Abdül Nasır'ın bu konudaki bazı sözleri ilgi çekicidir. «Devrimin felsefesi» adlı kitabında Nasır, bütün ulusların, gelişmeleri sürecinde politik (ulusal egemenliğe kavuşma) ve sosyal («genel adalet»e kavuşmak için sınıf savaşı) devrimlerden geçmekte olduklarını belirtmektedir. Bu iki devrim arasında, genellikle, bir hayli uzun bir tarihsel dönem vardır. Nasır'ın kanısınca, Mısır, özelliği icabı, her iki devrimi de birlikte

gerçekleştirmek zorundadır. Bu durum, büyük güçlükler yaratmaktadır, çünkü bu devrimlerin her biri için gerekli olan koşullar karşılıklı çelişme içindedirler. Birinci devrim ulusal birlik istemekte, ikincisi ise sınıfsal çizgilerin derinleşmesini ve sınıf savaşının sertleşmesini gerektirmektedir.

Burada söz konusu olan mesele, Arap Birleşik Cumhuriyeti'nde ve sömürge bağımlılığından kurtulan diğer ülkelerde yürürlükte bulunan tek devrim sürecinin çeşitli aşamalarıdır. Bağımsızlığın elde edilmesiyle sadece demokratik devrimin ilk aşaması tamamlanmış olur. Bundan sonra, (emperyalizmin egemenliğinden sıyrılma, ekonomik bağımsızlığı güçlendirmek, halk yığınlarının maddi ve kültürel düzeyini yükseltmek, toprak devrimini ve anti-feodal nitelikte diğer ödevleri gerçekleştirmek, demokrasiyi geliştirmek vb. gibi) ulusal kalkınmaya ve sosyal ilerlemeye bağlı ödevler gündemde yer alır. Ulusal kurtuluş hareketine katılmış olan çeşitli sosyal sınıf ve tabakaların temsilcileri, gayet doğal olarak, en önemli ekonomik, sosyal, politik sorunların kendi açılarından çözümünü isterler.

İşte bu koşullar içinde, sömürgecilğe sıkı bağlarla bağlı bulunan kapitalizm, halk yığınlarının gözünde hiç de çekici değildir. Öte yandan, kurtuluşlarına yeni kavuşan devletlerin önlerinde çözüm bekleyen sorunlarına benzer problemleri başarıyla halletmiş olan sosyalist ülkeler örneği, emperyalistlerin harp ve baskı politikasına karşı savaşmak ve ulusal kalkınmayı gerçekleştirmek için sosyalist devletlerden çeşitli yardımlar sağlama olanakları, kurtulan memleketlerde sosyalizm eğilimlerini güçlendiren etkenlerdir.

Şunu da belirtmek gerekir ki, günümüze kadar korunmuş olan (hatta Tropik Afrika'da egemen durumda bulunan) mal üretimi-öncesi dönemine özgü geleneksel kollektivist sosyal-ekonomik ilişkilerin çeşitli biçimleri, değişik türdeki sosyalist teorileri besleyen ortamlardır.

Sosyalizmde (dinî görüşlerle süslendirilmiş) milliyetçilik görüşlerinin türemesinde ve etkilerinin halk arasında yayılmasında, Doğudaki islâmiyet, budizm ve induizm gibi) bellibaşlı dinlerden aktarılmış bazı humanist düşüncelerin sosyalizm prensipleriyle karıştırılması da önemli bir rol oynamaktadır. Asya ve Afrika'da türlü türlü dinî-felsefî akımların temsil ettiği politik düşünce geleneklerini de bunlar arasında saymalıyız. Örneğin Hindistan'da, kast sistemini reddeden ve sosyal eşitsizliğe karşı olduklarını ilân eden «Bhakti hareketi» ideologlarının öğretisinde sosyal yönelim vardı. Islâmiyeti yenileştirmek isteyen ve bu yeni islâmiyetin temelleri üzerinde adâletli bir toplum düzeni kurulması görüşlerini ortaya atan islâm reformatörleri de görülmüştü. XIX. yüzyıldan XX. yüzyılın başlangıcına kadar süren devrimci-demokratik hareket, devlet düzeninin demokratikleştirilmesi ve emek ürünlerinin emekçiler arasında adâletli bir biçimde dağıtılması fikirlerini savunuyordu. Asya ve Afrika'da bugün yaygın olan sosyalizm anlayışları üzerinde en derin etkiyi M. Gandhi ve

C. Nehru'nun dünya görüşü yaptı. C. Nehru'nun politik görüşlerine kıyasla daha belirsiz ve daha ütöpik olan M. Gandi'nin sosyal ve politik programı, geniş Hintli köylü yığınlarının adâlet isteklerini dile getiriyordu. Bu yüzden, onun, baskısız toplum, sömürden, sınıfsal çelişkilerden arınmış devlet vb. hakkındaki görüşleri, zamanımızdaki birçok küçük burjuva sosyalizmi akımlarına yansımıştır. Bu akımların anti-emperyalist yönelimlerinde, Gandi'nin kapitalizmi reddeden ve ulusal bağımsızlık savaşı yürütülmesini isteyen ideolojisinin payı oldukça büyüktür.

IX.—XVI. yüzyıllar arasında yaşamış ilerici Arap düşünür ve aydınlıkçıların fikirleri, Yakın ve Orta doğuda, Magrip'te yayılan sosyalist öğretilerin kaynaklarından biridir. Bu düşünürler, mülksel ve sosyal eşitlik uğrunda mücadele etmişler, halk egemenliğini, halklararası barış ve dostluk ilişkilerini savunmuşlardır. Anti-feodal savaşın en seçkin ideologlarından ve en radikal toplumsal-politik düşünürlerden biri olan Abdürrahman-el Kavakibi, ilerici Arap toplumsal-politik düşüncesini büyük ölçüde etkilemiştir.

Proleter olmayan sınıf ve tabakaların ideolog ve politikleri, aktüel sorunların çözümünde uyguladıkları, kendi metotlarına sosyalist bir biçim vermeye çalışmaktadırlar. Örneğin, Asya ve Afrika ülkelerinde «sosyalizm»le ilgili türlü türlü küçük burjuva ve burjuva teorileri türemiştir.

Bu teorilerin sınıflandırılması birçok şarta bağlıdır. Örneğin, devrimci-demokratik akım (Arap Birleşik Cumhuriyeti, Cezayir, Suriye, Gine vb.), köylü ortak işletmeciliği (köylü cemaatı) akımı (1967 Aruş Bildirisi kabul edilinceye kadar Tanzaniya), devrimci-milliyetçilik akımı (1957—1960 arasında Endonezya) ve gerici bürokratik akım, küçük burjuva sosyalizminin kapsamı içine alınabilir.

Burjuva sosyalist teorileri de çeşitlidir. Hindistan'da «sosyalizmin demokratik türleri», «Senegal sosyalizmi» ve onun Kenya'daki kopyası bu çeşitler arasındadır. Hepsisi de, Batıdaki reformizmin ve sağcı-sosyalist görüşlerin derin etkisi altında bulunuyor. Taraftarları, burjuva toplumunun sosyal sakatlıklarını örtbas etmeye, sınıf savaşının şiddetlenmesini önlemeye, devrimci eğilimlerin yayılma çevresini daraltmaya çalışıyorlar. Bunlar, sadece sosyalist lâf ebeliği ile yetinmiyorlar. Kurtuluşlarına kavuşan bazı ülkelerdeki kapitalist gelişme deneyleri, milli burjuvazinin, plânlama, devlet sektörü ve kooperatifler kurmak gibi ekonomik eylem metot ve biçimlerinden, kendi çıkarları çerçevesinde, belirli ölçüde yararlandığını göstermiştir.

«Katkısız» sağcı sosyalist akım, Hindistan, Senegal, Singapur, Malagaş Cumhuriyeti (son iki memlekette bunlar iktidardadırlar) gibi kapitalist yolda nispeten gelişmiş memleketlerde oldukça yayılmıştır. Kurtuluşlarına kavuşan memleketlerin çoğunda sağcı sosyalistler mahalli zeminde kök

salamamışlar ve politik etkilerini çabucak yitirmişlerdir. Örneğin, Endonezya Sosyalist Partisi, ilk zamanlarda ülkenin politik hayatına önemli bir etkiye bulunduğu halde, aynı âkıbete uğramıştır. Partinin önderi Sutan Şarir'in «sosyalist» öğretisinin gerçek sosyal yönelimi Endonezya halkının gözleri önüne serildikçe, bu partinin etkisi azalmıştır. Çok geçmeden geri plâna itilen parti, bir süre sonra tamamiyle unutulmuştur. Birmanya'da Y. Çjo Nein ve Cezayir'de Ait Ahmet gibi sağcı sosyalistler de bu âkıbetten kurtulamamışlardır.

Sosyalist sloganlar tutucu burjuva tabakalarının temsilcileri tarafından kullanıldığı zaman, onların «sosyalizmi» hiç şüphesiz olumsuz karakterlidir. Gerici-bürokratik küçük burjuva sosyalizmi, genellikle, ya sivil ya da askeri bürokratik diktatörlüğü güçlendirme hedefini güder.

Marksist olmayan sosyalist akımların şartlı olarak sınıflandırılmalarının bellibaşlı nedeni şudur: Belirli somut-tarihsel koşullarda değişik türden «sosyalizmin» temsilcileri, aynı türdekilere kıyasla birbirlerine daha yakın olabilirler. Örneğin, gerici-bürokratik küçük burjuva sosyalizmiyle dini-burjuva «sosyalizmi» memleketteki tutucu güçlere aynı derecede yaslanabilir, bu suretle dış emperyalist irticaa sağlam bir dayanak olabilirler ve kuduzca anti-komünist saldırılarda onun sadık işbirlikçisi haline gelebilirler. Yurt-içi anti-monopolist ve anti-feodal mücadeleye, dünya sosyalist sistemine, emperyalist baskısı karşısındaki direnme hareketine ve saldırgan bloklara girmeme isteklerine vb. ne karşı tutumlarda burjuva «demokratik sosyalizmi»nin bazı türlerinin solcu küçük burjuva sosyalizmiyle birçok ortak yanları vardır.

3. Marksist olmayan sosyalist akımlar değerlendirilirken tarihsel yaklaşım gereklidir. Şu da gözönünde bulundurulmalıdır: Zamanımızdaki değişik tipten sosyalist anlayışlar, sanki «aynı yumurtadan» türemişlerdir. Bu politik akımlar, genellikle ulusal çaptaki aynı örgütün çatısı altında örgütlenmişlerdir. Bu ulusal çaptaki örgüt, Endonezyada Sarekat İslâm, Birmanyada Anti-faşist Halk Kurtuluş Cephesi, Suriye'de Arap Sosyalist Uyanış, Hindistan'da Ulusal Kongre, Kenya'da Kenya Ulusal Birlik vb. örgütleridir. Bu örgütlerden ayrılan ve birbirlerinden farklılaşan politik akımların temsilcileri, aynı sosyalist görüşleri uzun zaman kullanmışlar ve zamanla yavaş yavaş sadece bazı biçim değişiklikleri yaparak, politik nüanslarla gitgide farklılaşmışlardır. Örneğin, Endonezya'da Sukarno'nun sıradan insan hakkındaki görüşleri, zamanla, sosyalizmin küçük burjuva ve burjuva varyantlarında da belirmiştir.

Kenya'da sosyalizmin burjuva ve küçük burjuva türleri, «Afrika sosyalizmi»nin Kenya çeşidinin kabuğu içinde gelişmişlerdir. Fakat, bağımsızlığın elde edilmesinden ve özellikle 1965'ten sonra bu iki eğilim arasındaki çelişki ilkesel bir karakter almış ve her ikisi arasında kesin bir ideolojik ve örgütsel farklılaşma meydana gelmiştir. Bu da, Nisan 1966'da

Oginga Odinga'nın başkanlığında Kenya Halk Birliği'nin kurulmasıyla sonuçlanmış, iç politika gerginliğinin şiddetlenmesine yol açmıştır.

1960 yılından sonra Türkiye'deki sosyalist doktrinler metamorfozu da birhayli ilginçtir. Belirli sınıfsal eğilimleri yansıtan ve genellikle aynı ideolojik temele (kemalizme) dayanan legal «Türk sosyalizmi»nin değişik türleri ortaya çıkmıştır.

Kurtuluşlarına kavuşan ülkelerin gerçekliği, oralaradaki tüm sosyalist akımların daimi bir biçimdeğişimi halinde bulunduklarını göstermektedir. Belirli akımlar temsilcilerinin toplumsal politik durumlarına, memleketin toplumsal-ekonomik ve sosyal-politik karakterine, politik güçler (ve bu arada halklararası arenadaki güçler) arasındaki orana ve daha birçok etkene bağımlı olarak, bu akımlarda türlü türlü yönlerde evrimler olabilir.

Örneğin, «Mısır sosyalizmi»nde evrim, 1952 yılındaki devrimci-milliyetçi çıkış noktasından başlamıştır. Bu sosyalist akım, 1960 yıllarında büyük burjuva ile kendi arasına bir sınır çektikten sonra devrimci-demokratik bir karakter kazanmıştır. Arap Birleşik Cumhuriyeti yöneticileri, şimdi, bilimsel sosyalizme yaklaşmanın zorunlu olduğundan söz etmektedirler. Tanzaniya'da küçük burjuva sosyalizminin köylü imeceleri muhtevasının devrimci-demokratik muhteva tarafına itilmesi olayı Aruş Bildirisiyle başlamıştır.

Endonezya'da 1957—1965 yılları arasında egemen burjuva devrimci-milliyetçi ideolojisiindeki devrimci-demokratik gelişme eğilimiyle gerici-bürokratik eğilim arasında çetin bir mücadele yürütülmüştür. Ne var ki, «Endonezya sosyalizmi»nin tek ve egemen ideoloji olduğunun biçimsel olarak ilanı, devrimci-demokratik ve diğer ilerici güçlerin reel birleşmeleri sonucunu vermemiş ve devlet cihazı ile ekonomik hayatta gerici-bürokrasinin mevzilerini kuvvetlendirmesini sağlamıştır.

Bütün bu veriler, Asya ve Afrika memleketlerindeki Marksist olmayan sosyalist akımlardan her birinin örgüt ve politik önderlerinin yürüttükleri eylemlerin sübjektif ve objektif sonuçlarının her yandan tahlil edilmesi ve bu akımlar üzerindeki değerlendirmelerin bu tahlillere göre yapılması gerektiğini göstermektedir. Genel olarak, Asya ve Afrika ülkelerinde beliren Marksist olmayan sosyalist doktrinler, proleter olmayan değişik sosyal tabakaların herhangi bir «üçüncü» yolu veya kapitalizmle sosyalizm arasında «ikinci» bir yolu bulmak için yaptıkları arayışları yansıtmaktadır. Bu arada, kapitalizme ya da sosyalizme geçiş yolunun özellikleri, birinci yolu ikincisinden ayıran «özgül yol» olarak gösterilmektedir.

«Üçüncü yol»un aranması, genel toplumsal gelişme kanunları hakkında yeteri kadar açık bir fikre sahip olmamanın ve böyle bir yolun bulunabileceği olanaklarına candan inanışın bir sonucu olabileceği gibi, kapitalist gelişme yoluna girildiğini gizlemek için bile bile uydurulan yalanların

sonucu da olabilir. Fakat, «üçüncü yol» nedenlerinin karakteri ne olursa olsun, kurtuluşlarına kavuşan ülkelerin toplumsal-ekonomik ve politik gelişmeleriyle yanyana, bu kuruntu veya uydurmaları doğuran ve besleyen ortam da daralmaktadır. Emekçi yığınlarının örgütlülüğü arttıkça ve işçi sınıfının sosyalist bilinci geliştikçe, kurtulan ülkelerin sosyalist memleketlerle, uluslararası komünist ve işçi hareketiyle ilişkileri sıklaştıkça, bilimsel sosyalizm alanındaki bilgileri genişledikçe bu sürecin sürati de artmaktadır. Ve bunun sonucu olarak, Afrika-Asya sosyalist doktrinlerinin sınıfsal özü daha açık seçik ortaya çıkmaktadır.

Avrupa, ütopyadan sosyalist düşünceye (İngiliz burjuva devriminden Paris Komünü'ne kadar) ancak iki yüz yılda ulaşabilmiştir. Asya, ulusal uyanış dönemine XIX. yüzyılın sonunda girmiş ve Marksist olmayan sosyalist eğilimler, bu kıtanın bazı ülkelerinde XIX. yüzyılın başlangıcında yayılmaya başlamıştır. Bu görüşler, şimdi daha açık sosyal yönelimin «olgunluk» dönemine girmektedir. Benzeri süreçler, hâlen Afrika'da, dünya gelişmesinin genel hızına ayak uydurarak daha kısa tarihsel dönemlerde gerçekleşmektedir.

Bu hızlı gidişin, sosyalizm hakkında bilimsel olmayan anlayışların ortadan kalkması süresi üzerinde de yansımaması imkânsızdır. Burada her şeyden önce, tam bir güvenle güçlerini toparlamakta olan ve toplumsal gelişme üzerindeki etkileri gittikçe artmakta bulunan gelişme halindeki ülkelerin işçi sınıfı söz konusudur. İşçi hareketinin bilimsel sosyalizmle birleşmesi, Asya ve Afrika ülkelerinin kaderi üzerinde sonuç belirleyici bir rol oynayacaktır.

Sosyalizmde toplum ve insan

Üretimin alabildiğine genişlemesine yardım eden bilimsel-tekniksel devrim, emekçilerin gittikçe karmaşıklaşan ve çeşitlenen ihtiyaçlarının karşılanmasına imkân vermektedir. Bu kaniya varmak için, bu yıl birçok sosyalist ülkede görüşülen ve kabul edilen beş yıllık plânlara bir göz atmamız yeterlidir. Bu plânlar gereğince, üretim artışı ile yığınların maddi refahındaki yükseliş birlikte yürütülmektedir.

Yeni ihtiyaçlar aralıksız olarak doğuyor. Bunların giderilmesi de kesinlikle bilimsel-tekniksel ilerlemeye bağlıdır. Tekniği yetkinleştirmenin insanın ağır emekten kurtulmasına ve serbest zamanlarının artmasına yol açması da daha az önemli bir olay değildir. Toplumumuzda kişiliğin bütün yönleriyle gelişmesi için yeni koşullar ortaya çıkıyor. Nihayet, toplumun, insanın yeni ihtiyaçlarını bilinçli olarak biçimlendirmek gibi bir görevi de beliriyor.

Bilimsel-tekniksel devrimin sosyal sonuçları çok çeşitlidir. Bunları konu edinen geniş bir literatür vardır. Biz bu yazımızda, bugün, sosyologların, ekonomistlerin ve politika yazarlarının giderek daha çok dikkatini çeken bazı olgulara değinmek istiyoruz.

Bilim ve tekniğin çağısal gelişmesi sonucunda emeğin karakterinde meydana gelen değişiklikler geniş ölçüde biliniyor, bunlar üzerinde defalarca durulmuştur. Üretime katılanların hepsini «birleşik işçi» (K. Marks) sayarsak, onun çalışmasında akıl emeği ve çeşitli yaratıcı işlemler payının nasıl arttığını kolayca görebiliriz, Netekim, Sovyetler Birliği'nde on yılda (1951—60) 2,2 defa artan bilim işçileri sayısı, daha sonraki sekiz yılda 2,5 defa daha çoğalmıştır. Bulgaristan'da bilim alanında ve bilim hizmetlerinde çalışanlar dört yılda hemen hemen iki kat artmıştır. Çekoslovakya'da eğitim, kültür ve güzel sanat alanlarında, hâlen her türlü ulaştırmada çalışanların toplam sayısından daha çok insan çalışıyor.

Yalnız akıl işçilerinin nispi payı artmakla kalmıyor; işçilerin emeğinin muhtevası da değişiyor. Örneğin SSCB'nde sanayi işçileri genel sayısı 1925 yılından 1969'a kadar 10 kat artış göstermişken, makine ve ayygıtlarla çalışanların ve yardımcılarının sayısı aynı dönem içinde 10.000'den 318 bine, montörler, makine ve otomat makinistleri sayısı aynı sırayla 12 binden 327 bine, elektrik montörleri sayısı da 14 binden 767 bine çıktı. Önemli bir öğrenimi gerektiren karmaşık vasıflı işçi meslekleri artık yığınsallaşılıyor. Vasıfsız ve ağır emek meslekleri sönüp gidiyor.

Üretimin yığınsal otomatizasyonu başlangıcında karamsar kehanetler öne sürülüyordu. Kapitalizm dünyasında yalnız fantastik yapıtların yazarları değil, bazı bilginler de, hem kapitalizmde, hem de sosyalizmde insanı gereksiz hale getirecek bir «robotlar çağı»nın başladığı kehanetinde bulunuyorlardı. Fakat deneyler bunun tersini gösterdi: Sosyalist üretim sürecinde insanın rolü, kalifikasyon ve bilgisinin rolü azalmıyor, artıyor. Üretim, işçilerde öğrenim düzeyini yükseltme isteklerini güçlendiriyor. SSCB'nde 1 Ocak 1967 durumuna göre, sanayide çalışan her 1000 işçiden 594'ü yüksek ve orta (tam ya da eksik) öğrenimli idi.

Kapitalist memleketler sanayiinde ise, aynı dönemde makinelerin tamamlayıcı uydusu durumundaki mesleklerde çalışan insanlar yığınsallaştı. Kısmi otomatizasyonda, yarı otomatta noksan olan mekanik ellerin yerini tutacak, örneğin bütün çalışma vardiyası boyunca aynı tekdüzen hareketi tekrarlıyarak modele her hangi bir parça koymak gibi işlemler yapacak insanlara ihtiyaç var. Böyle mesleklerin lüzumuna ilişkin «teorik» gerekçe de bulunmuştur. Amerikalı bilgin Con Dibold şöyle diyor: «Bir sürecin seksen-doksan oranında otomatizasyonu büyük bir ekonomi sağlayabilir, geri kalan on veya yirmi oranı da otomatize etmeye kalkışmak bütün operasyonun ekonomik olmaktan çıkması sonucunu doğurabilir.» Kapitalist için bu kadarı yeter.

Ama ortaya şöyle bir soru çıkıyor: «Sosyalist toplum, üretimsel-tekniksel çözümlemelerde ekonomik etkeni göz önünde bulundurmaz mı?» Cevap verelim: bulundurur ve kılavuz edinir. Son yıllarda çoğu sosyalist ülkelerin ekonomi politikası her şeyden önce üretimin etkinliği problemleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Fakat emekçiler devleti, kişinin çıkarlarını ilgilendiren sorunların çözümüne hiçbir zaman dar bir faydacılık açısından yanaşımlla yetinmez. Bununla ilgili olarak, son yılların sosyalist ülkeler bilginleri arasında tartışma konusu olan karmaşık problemlerden birini gözden geçirelim.

1960 yıllarında Sovyetler Birliği'nde ve diğer bazı sosyalist ülkelerde, öğrenimin gelişmesi ile teknik ilerleme arasında belirli bir tutarsızlık tesbit edildi. Bu tutarsızlık şu alanda açık seçik görülüyor: Okullardan üretim alanına geçen genç işçilerin öğrenim düzeyi, bu öğrenimin gerekli olduğu karmaşık kalifikasyonlu işçilere duyulan ihtiyaçtan daha çabuk yükseliyor. Örneğin, Toliati'de yeni kurulan muazzam otomobil fabrikasında, bütün işçiler arasında orta öğrenimli olmıyanlar $\frac{1}{10}$ 'u ya bulur ya bulmaz. Fabrika idaresi, daha az öğrenimliler için $\frac{1}{10}$ 'dan fazla işyeri bulunabileceğini söylüyor. Fakat buraya daha çok gençler geliyor; bugün Sovyetler Birliği'nde gençlerin büyük çoğunluğu da orta öğrenimden geçiyor. ADC'nde de işçilerin öğrenim düzeyindeki değişimlerinin ne kadar keskin olduğunu gösteren bazı rakamlar verelim: Bu

memlekette daha 1959 yılında 18 yaşından yukarı ve çalışmaya yetenekli olanların % 2,9'u orta öğrenimliydi. Bugün ise % 20'si orta öğrenimlidir... Bir de yarını müjdeliyen rakam: Şimdi üretim işlemi içinde bulunanların % 60'ı 10'uncu veya 12'inci sınıfı bitirmişlerdir.

Fabrikada kendilerine, onuncu sınıf öğrenimleriyle kavrayabileceklerinden daha basit bir meslek teklif edilen gençlerin duyacakları hoşnutsuzluğu bir düşünün. İşletme idaresinin de, bunu gözönünde bulundurarak aldığı tedbirler var: Her genç kendisine ilginç bir iş verilmesini ister. Bazı Sovyet sosyologları bu tartışma götürmez güçlükleri göstererek ve halk eğitiminin toplumu epeyce masrafa soktuğunu hatırlatarak «öğrenim fazlası»nı bir kusur saydılar ve memlekette genel orta öğrenime geçişin yavaşlatılmasını teklif ettiler.

Ne var ki, bu sosyologlar diğer birçok bilginin ve kamu oyunun desteğini kazanamadılar. Sovyet toplumu, öğrenimin yalnız işgücü ihtiyacını karşılamak için değil, kişinin bütün yönleriyle gelişmesi için gerekli olduğu düşüncesini çıkış noktası yaptı. Biz burada 1920 yılından bir olayı hatırlatmakla yetineceğiz. Sovyet Cumhuriyeti iki harbin yıkıntıları üzerinde kurulmuştu. Sanayi üretimi, 1913' Rusyası düzeyinden hemen hemen yedi defa düştü, dökme demir üretimiye ancak XVIII. yüzyıl düzeyindeydi. Vatandaş Harbi'nin henüz sona erdiği o günlerde, Bolşevik Partisi Merkez Komitesi halk eğitimi sorunlarının görüşüleceği bir toplantıya hazırlık yapıyordu, Politeknik öğretim konusundaki raporu N. K. Krupskaya sunacaktı. V. İ. Lenin, onun raporundaki tez'leri gözden geçirdi ve şu düzeltmeleri yaptı: «Biz yoksuluz. Bize derhal marangozlar, tesviyeciler lâzım. *Ve derhal. Mutlaka!* Hepsi marangoz, tesviyeci vb. olacak. *Ama* biraz genel öğrenim ve çok az (minimum) politeknik öğrenimle birlikte...»

Okulların (...) ödevi şudur: İşini tamamen bilen, tam usta olma yeteneğine sahip, *mobilyacığa, marangozluğa, tesviteciliğe* vb. pratik olarak hazır; *ama aynı zamanda geniş genel öğrenimli* . . . Ve komünist (neleri bilmesi gerektiği kesinlikle belirlenmeli), politeknik görüşünü ve politeknik öğreniminin esaslarını (temel kavramlarını) bilen «zanaatçı» yetiştirmek . . . » (Toplu eserleri, c. 42, s. 230).

O zaman sorun böyle çözümleniyordu. Ya bugün? 1971—75 yeni beş-yıllığına ilişkin direktifler tasarısında şöyle deniliyor: «Gençliğin genel orta öğrenime geçişi tamamlanmalıdır.»

Fakat buna rağmen, ortaya çıkan problem nasıl çözülecek, bilimsel-tekniksel ve kültürel gelişmeler arasındaki kısmi tutarsızlık nasıl giderilecek? Bunun tek cevabı var: Teknik ilerlemeye hız verilerek. Aynı direktifler

tasarısında şunları okuyoruz: «Halk ekonomisinin bütün kollarında el emeği, ağır emek ve aynı zamanda vasıfsız emek kullanımı ardıcıl olarak azaltılmalıdır.»

Öğrenim ve kültürün yükseltilmesiyle şartlı olarak emeğin muhtevası konusuna gösterilen dikkat ve ilginin de artırılması, bilim ve tekniğin en yeni ulaşımlarının uygulanmasını çabuklaştıran yeni bir etkidir. Netekim, geçtiğimiz on yılın ilk yarısında Sovyetler Birliği'nde sosyal gelişmeyle ilgili ilk plânlar belirmeye başladı. Bugün memleketin yüzlerce büyük işletmesinde böyle plânlar hazırlanıyor. Sosyal plânlamanın işletmeler düzeyinde (tüm sosyalist toplum çapında çoktandır uygulanıyor) yaygınlaşması sayesinde, teknik karar ve çözümlerde yalnız ekonomik düşünceler değil, işçilerin dolaysız istekleri de daha tam olarak dikkate alınıyor. Ve bu, çokçası, sermaye yatırımlarının, dar faydacılık açısından belki birincil önemde görünmeyen projelere doğru yöneltilmesinde ifadesini buluyor. Ne var ki, sosyal plânlamanın muhtevası, idarenin işçileri yararlandırma çabasından ibaret değildir. Sosyal gelişme plânının başlangıcı ve sonu işletme kolektifidir. Somut ihtiyaçlar burada doğmakta, plân burada görüşülmekte ve onaylanmaktadır. Böylece, emek insanı kendi yarınını kendisi belirlemektedir. Kişiliğin gelişmesine ilişkin karmaşık etkenlerin yönetimine emekçilerin katılması, sosyalist demokratizmin yeni bir belirtisi olmaktadır.

Sosyalist toplum özü itibarıyla insancıdır. Ama bu, kişiliği geliştirmeye ilişkin bütün problemlerin burada hiçbir güçlükle kaşılaşmadan ve çelişmesiz çözümlüverdiği anlamına gelmez. Gerçi yeni düzen sosyal problemleri çözümlemek için gerekli objektif olanakları sağlamıştır, fakat bundan başka bu olanakların gerçekleştirilmesi için bilinçli ve amaca yönelik eylem de gereklidir.

Burada yine öğrenim problemlerine dönelim. Orta öğrenim artık genel oluyor. Yüksek öğrenimin genel olmasına daha vakit var. Herkes yüksek öğrenim yapamaz, ama herkese yetenek ve kabiliyetlerini geliştirmek için ortak koşullar sağlanmalıdır. Emekçiler toplumunun doğal amacı budur. Ne var ki, bu amaç objektif özlü problemlerle karşı karşıya gelmektedir. Örneğin, orta öğrenimlerini köylerde veya küçük işçi merkezlerinde bitirenler, genellikle, yüksek okullara girmek için şehirlerde okuyanlardan daha yetersiz yetişmektedir.

Nedenler açıktır: Şehir ile köy arasında hâlâ önemli ayrımlar vardır. Şehir okulları genellikle daha iyi donatılmıştır ve daha iyi öğretim kadrolarına sahiptir. Bu alanda eşitlik kısa süre içinde sağlanamaz. Ayrı ve farklı okulları bitirenlerin yüksek öğrenime doğru çıkış olankalarında beliren eşitsizlik, yüksek okullar için lise bitirmiş öğrenciler sağlan-

masında bir zorluk yaratmıyordu; böyleleri zaten fazlasiyle vardı. İlk bakışta burada devlet çıkarlarını tehdit eden bir şey de yoktu. Ama sosyalist devletin çıkarları her insanın çıkarlarından ayrı değildir. Problem sadece — son yıllarda olduğu gibi — köyün maddi ve kültürel yükselişi için ayrılan ödenekleri artırmakla çözülmüyor. Bilim aydınları arasında yeni bir hareket doğuyor. Moskova'da, Novisibirsk'te veya başka şehirlerdeki ünlü bilginler, taşralarda en kabiliyetli gençleri arayıp buluyorlar, böyleleri için özel okullar kuruluyor. SBKP MK, SSCB Bakanlar Kurulu, yüksek okullara bağlı hazırlık bölümleri örgütlenmesi için kararname çıkarmışlardır. Bu hazırlık bölümlerine, yüksek okullara girmeleri kolaylaştırılmak istenen işçi ve köylü gençler alınıyor. Macaristan'da beden emeği işçilerinin çocuklarını okutup yetiştirmeyi kolaylaştırma tedbirleri düşünülüyor.

Bu konuda bambaşka örnekler de verilebilir. Burjuva bilimi, kapitalizmde bilimsel-tekniksel devrimin bazı sosyal sonuçlarına dayanarak bir sürü moda-teoriler türetti. Asıl mesele, üretim güçlerinin genel değeri içindeki «entellektüel sermaye» payının kaçınılmaz artışı, insanın yeteneklerine gittikçe artan bir ilgi gösterilmesidir. Fakat kapitalist sömür, özlüğü bakımından değişmedi, biraz daha «inceldi» ve kurnazlaştı. Okumuş işçi, mühendis, bilgin, kapitalist işletme için en kazançlı «ham madde» oldular. Kapitalist devlet bu elverişli (ve aynı zamanda pahalıya mal olan) «ham madde»yi emekçiler aleyhine üretiyor. Ve bunu daha çok kapitalistler «kullanıyor».

Burjuva dünyasında halk eğitiminin dar faydacı görevi, ABD'de bile milyonlarca yüksek vasıflı işçi ve uzmanın yanı sıra, kültür ve öğrenimin en basit esaslarına dahi ulaşabilmek olanağından yoksun geniş sosyal tabakaların neden ötürü korunduğunu açığa vuruyor. Bunun nedeni şudur: «Bilgi fabrikası» ancak eşya fabrikasının ihtiyacı kadar «vasıflı ham madde» hazırlıyor. Ve öğrenimden yoksun milyonlarca Amerikalı — hele beyaz renkli olmiyanlar — belirli bir kalifikasyon gerektiren işlerden otomatikman uzak tutuluyorlar.

Burjuva dünyasının bu konudaki tutumu nedir? Çok basit: Burjuva dünyası, çağsal «endüstri toplumu» için gereksiz bulduğu «sosyal fayda sağlamaz» insanların varlığına dair «teori»ler uyduruyor. Düşük vasıflı işçiler ve hizmetliler, yani Amerikanın çalışabilir ahalisinin % 55 kadarı bu kategoriye giriyor. Amerikan uzmanı Ç. Kilingsvırt'a göre, 1962 yılında, «entellektüel gelişmede düşük katsayılı»lar (onlara böyle ad bulmuşlar) grubu arasında işsizlik, nispeten daha öğrenimli emekçiler arasındakine kıyasla, 12 defa daha fazlaydı.

Burjuva toplumu dış ekonomi alanında da sömürücü geleneklerine sadık kalıyor. ABD Batı Avrupa'dan binlerce mühendis ve bilgin «ithal»

ediyor. Gelişme halindeki memleketlerin de böylece «beyin kaybı»na uğradıkları görülüyor. Zengin kapitalist memleketlere uzman göçü sonucunda, gelişme halindeki memleketlerin, yüksek öğrenim harcamalarının % 20—40'ı tutarında dönüşsüz bir kayba uğradıkları hesap ediliyor.

Sosyalist toplumda böyle şey yoktur. Çünkü sosyalist devlet, üretimin etkinliğine hiçbir devlette eşine raslanmadık bir ilgi gösterir. Bunun da önemli bir nedeni vardır: Sosyalist toplumda üretim sadece emekçi insana hizmet eder. Evet, biz, üretim etkinliğinin kâr ve verim gibi açık ölçümlerine gittikçe artan bir önem veriyoruz. Lenin: «kâr da ,toplumsal' ihtiyaçları karşılar» demiştir (Leninden seçmeler XI, s. 381—382). Bu cümledeki «kâr da» sözüne dikkatinizi çekmek isterim. Kâr da. Yani, «yalnız kâr» değil. Üretimin etkinliği kârla ölçülür, üretim ürünleri ise dolaysız maddi ihtiyaçları karşılar. Fakat sosyalist toplumun insanları, artmakta olan maddi ihtiyaçlarının yanısıra, kişiliklerini her yönden geliştirmek, kendi yeteneklerinden tamamiyle yararlanmak, toplumla ilgili önemli kararların alınmasına katılmak, insanca ilişkileri kuvvetlendirmek gibi daha nice ihtiyaçları gittikçe artan bir güçle hissediyorlar ve edeceklerdir.

Yine en inandırıcı güce sahip kanıtlara dönelim. Aşağıdaki çizelge, 1965 yılında Estonya SSC'nde orta öğrenimlerini bitirenler arasında (anonim anket biçiminde) yapılan bir yığinsal soruşturmanın sonuçlarını yansıtıyor. Verdikleri cevapların tasnifi (yüzde olarak). Sovyet gençliğinden büyük çoğunluğun, maaş sorununu hiçbir suretle küçümsemeden, bazıları da kişisel onuru üstün tutarak, en çok yaratma olanağına, kişisel yeteneklerini geliştirmeye, kendilerini yetkinleştirmeye, topluma yararlı olmaya önem ve değer verdiklerini gösteriyor.

İdeal meslekten neler bekliyorlar	Çok önemli bulanlar	Orta önemli bulanlar	Önemsiz bulanlar
...yaratmak ve orijinal olmak	53,5	33,3	7,7
...kişisel yeteneklerini kullanmak	75	17,5	2,9
...durmadan yetkinleşmek ve görüş ufkunu genişletmek	88	9	0,3
...halk ekonomisine yararlı olmak	48,9	37,9	8,4
...dolgunca maaş almak	28,8	58,6	9,3
...dostlar ve tanıdıklar arasında itibar sahibi olmak	41,5	43,5	10,4
...toplumda ünlü bir kişi ve prestij sahibi olmak	8	37,4	47,4
...insanları yönetmek	9,6	27,9	55,9
...sağlam ve rahat bir gelecek temin etmek	20,9	44,5	27,8

Gerekçeler	Erkekler			Kızlar	
	Karma okul bitirenler	Klâsik okul bitirenler	Teknik okul bitirenler	Karma okul bitirenler	Klâsik okul bitirenler
Maaş	1	1	1	1	1
İlginç meslek	3	3	2	2	2
Londra'da çalışmak	—	—	—	2	2
Emeklilik	2	2	—	—	—
Yurtdışında çalışmak	—	—	4	—	4
Arkadaşlarına örnek olmak	—	—	—	3	3
Seyahat	4	4	—	4	—
İnsanlarla karşılaşmalar	—	—	—	—	—
Kendini yetkinleştirme	—	—	3	—	—

Cevap
vermeyenler

5,5

4,5

2,5

4,9

3,3

4,6

7

6,5

6,8

Teknik okul
bitirenler

—

2

—

—

1

4

—

3

—

Bu anketten bir süre önce, Londra'da, her üç tipten İngiliz okullarını bitiren kızlar ve erkekler arasında ayrı ayrı yapılan soruşturmanın sonuçları açıklanmıştı. Onlardan istenen şey, yarınki mesleklerini seçerken dayandıkları gerekçeleri derecelendirmektir. İşte altı grubun (oy çoğunluğuna göre sıralanmış) cevapları 469'uncu sayfanın alt kısmındaki cedveldedir.

Görülüyor ki, altı gruptan beşi, maaşı başa alıyor. Bu da dış özendirmelerin kapitalist toplumda kişiliği en kuvvetli biçimde etkilediğini gösteriyor. Kapitalist toplumda emeklilik kaygısı daha bir mesleğe başlamadan insanların içine çöküyor. Netekim, iki grubun gençleri bu gerekçeye maaştan sonra yer veriyorlar. Para kazanma baskısı altında olan bu gençlere kıyasla Sovyet öğrencileri kuşlar gibi özgürdüler.

Sosyalist ülkelerdeki yaşayış verileri, burjuva biliminin pek sevdiği manevrayı, kollektifin çıkarları ile kişinin çıkarlarını karşıt gösterme iddialarını yalanlıyor. Bu konuda yapılmış bir anketin sonuçları da elimizdedir. ADC'nde iki bin sosyalist emek ekibi işçilerine şu soru yöneltmiştir: «Hangi biçim mânevî takdir veya eleştiriyi en etkin buluyorsunuz?» Dört göz arasında takdir (veya eleştiri) den yana olan işçiler % 8,6 (18,4), bütün işletme personeli önünde takdir (eleştiri) den yana olanlar % 6,8 (2,7), kendi çalışma grubu çerçevesinde takdir (eleştiri)den yana olanlar % 76 (61,1) dir. Peki, dört göz arasında eleştiri veya en yüksek yöneticinin ağızından takdir niçin en başa alınmıyor? Bunun cevabı ancak şu olabilir: Sosyalist ülke işçisi için kollektif, yüksek otorite olmuştur. Bilindiği gibi, Amerikan sosyologlarının buna benzer araştırmaları tam tersi sonuçlar vermektedir.

F. Engels — Partinizin son amacı nedir? sorusuna şu cevabı vermişti:

— Bizim son amacımız yoktur!

Engels, bu, ilk bakışta beklenmedik formülle, genellikle hedefleri olmadığını değil, son amaç diye bir şeyleri olmadığını, sosyalizm ve komünizmde toplumsal gelişmenin durdurulmasını reddettiklerini belirtmek istemiştir. Netekim bu cevabın arkasından şu açıklamayı yapmıştır: «Biz sürekli ve kesintisiz gelişme yanlısıyız ve insanlığa hazır kanunlar dikte etmek niyetinde değiliz. Gelecekteki toplum örgütünün ayrıntıları hakkında önceden hazırlanmış kanılarımızı mı soruyorsunuz? Bizde böyle bir şeyin zerresini bulamayacaksınız» (K. Marks ve F. Engels, Toplu eserleri, c. 22, s. 563).

Marks ve Engels, daha devrimci eylemlerinin başlangıcında, insanlığın özlemini şöyle dile getirdiler: «herkesin özgür gelişmesi için her kişinin

özgür gelişmesi gerekli ve şarttır. «Komünist Partisi Manifesti»ndeki bu sözler, emekçilere, yakın ve kolay olmayan bir hedefi gösterdi. Ama reel bir hedefti bu. Sosyalist ülkeler komünist partilerinin bu yıl yapılmakta olan kongrelerinin belgeleri de bunu gösteriyor. Bütün dünya, SBKP XXIV. Kongresi'nin, halkın yaşamının maddi ve kültürel düzeyini hissedilir derecede yükseltmeyi birinci plâna alan direktiler tasarısında, her hangi bir yeni «hümen sosyalizm»in lâfazanlığını değil, sosyalist hümanizmin gerçekliğini görüyor. «Her şey insan adına, her şey insanın iyiliği için» şiarının doğruluğunu pekiştiren Bulgaristan Komünist Partisi'nin yeni programı arkasında boş lâflar değil, gerçek dâvalar duruyor. Sosyalist toplumun başkaca dilekleri de olamaz!

Yan Prajki

Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin VIII. Kongresinde Türkiye Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri Yakub Demir yoldaşın yaptığı konuşma

Değerli Yoldaşlar!

Türkiye Komünist Partisinin temsilcisi olarak Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin VIII. Kongresi'ne katılmak, dünya proletaryasının ölümsüz önderleri Karl Marks'ın, Frederich Engels'in anayurdunda sosyalizm kurucularını selâmlamak bizim için büyük bir şereftir.

Almanya Sosyalist Birlik Partisi Birinci Sekreteri Erich Honecker yoldaş, Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin ASBP'nin önderliğinde sosyalizm kuruluşu yolunda ulaştığı önemli bir aşamanın parlak sonuçlarını dile getirdi, Marksizmin-Leninizmin yaratıcı ışığında çizilen yeni amaçları açıkladı.

Elde edilen başarılar karşısında bütün Alman Demokratik Cumhuriyeti halkı kıvanç duymakta haklıdır.

ASBP, Marksizm-Leninizm prensiplerine bağlılığı, Sovyetler Birliği ile ve diğer sosyalist ülkelerle kardeşçe dostluk ve işbirliği politikası, Alman Demokratik Cumhuriyeti'ni Avrupa'nın ortasında sosyalizmin, barış ve güvenliğin sağlam bir kalesi, sosyal ve milli kurtuluşları uğrunda savaşan halkların güçlü bir desteği haline getirdi, milletlerarası otoritesinin hızla artmasını sağladı.

Hepimiz biliyoruz ki, AFC, emperyalistlerce, özellikle Amerikan emperyalistlerinin yardımıyla, Avrupa'da hızla gelişen demokrasi, barış ve sosyalizm hareketine karşı, biteviye güçlenen sosyalist devletlere karşı mücadele için kuruldu ve NATO'nun kirli işlerinin baş tertipçileri arasında yer aldı. Bu kirli işlerin en son örneği Türkiye'de verildi.

Türkiye'nin, NATO'cu harp politikasının kör bir âleti haline getirilmesine karşı, ekonomik yıkıma ve milli felâkete sürüklenmesine karşı işçi sınıfının ve halkımızın bütün tabakalarının mücadelesi son yıllarda çok sert bir şekil aldı.

12 Mart 1971 günü Demirel Hükûmeti, işçi hareketini ve anti-emperyalist güçleri ezmekte beceriksizlik göstermekle suçlandırılarak ordunun başındaki generaller tarafından düşürüldü. Parlamento, bu generallerin vesayeti altında göstermelik bir müessese olarak bırakıldı. Halkın susa-

diği reformları gerçekleştirme vaatleriyle yaratılan bir duman perdesi arkasında, görünüşte sivil, fakat gerçekte askeri bir faşist diktatörlük kuruldu. Arkalarında NATO'nun bulunduğu gerici Türk generalleri, Yunanistan'da uygulanan askeri faşist diktatörlüğü Türkiye'nin özel şartları içinde uygulamaya girişmiş bulunuyorlar.

Bütün devrimci sendika liderleri, legal işçi partisinin yöneticileri, ilerici akımların aktif temsilcileri tutuklanmıştır. Memleketimizdeki bütün legal ilerici, demokratik örgütler, kırk sekiz yıldır kanun dışı sayılan Türkiye Komünist Partisi'nin bir gölgesi, komünizm heyulası olarak gösteriliyor.

Türkiye'de işçi sınıfının devrimci rolünü, anti-emperyalist, demokratik mücadelede öncülüğünü tanımayan sağ ve «sol» revizyonistler, onun sosyal ve politik örgütlerini parçlamayı amaç edinmişler, faşizmin memleketi girmesini kolaylaştırmışlardır.

Değerli yoldaşlar! Sosyalist ülkelerin büyük başarıları, sosyal ve millî kurtuluşları uğrunda savaşan halkların ve bu arada Türk halkının sadece mücadele azmini beslemiyor, mücadele gücünü de artırıyor.

ASBP'nin milletlerarası komünist ve işçi hareketinin Marksizm-Leninizm temeli üzerinde birliği dâvasına büyük katkısını şükranla anıyoruz.

Yaşasın ASBP'nin VIII. Kongresi!

Yaşasın Alman Demokratik Cumhuriyeti!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi!

24. VI. 1971

Mogolistan Devrimci Halk Partisi Merkez Komitesine

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Mogolistan Devrimci Halk Partisinin XVI. Kongresini, bütün Türk komünistleri adına hararetle selâmlar.

Biz Türk komünistleri, Mogolistan halkının, Mogolistan Devrimci Halk Partisinin önderliğinde ve özel şartlar altında başarı ile gerçekleştirmekte olduğu sosyalizm kuruluşunu hayranlıkla izlemekteyiz.

İki ay kadar önce 50. kuruluş yıldönümünü kutladığımız şanlı Mogolistan Devrimci Halk Partisi'nin XVI. Kongresine partimizden temsilci davetiniz bizim için büyük bir şereftir. Kardeşçe ilginize teşekkür ederiz.

Memleketimizde geçen ve uzun süredir devam eden önemli politik olaylar, kongrenize temsilci göndermek, bu vesile ile de Mogolistan'da

sosyalizm kuruluşunda elde edilen başarıları yakından görmek imkânını bize maalesef vermiyor. Bu mutlu fırsattan faydalanamadığımız için üzgünüz. Kalben Sizinle beraberiz. Ortak idealimizi gerçekleştirmekte elde ettiğiniz büyük başarıların gururunu Sizinle birlikte duyuyoruz; Kongrenizin sosyalizm kuruluşu yolunda çizeceği yeni hedeflere ulaşacağınıza güvenimiz tamdır.

Mogolistan halkı, MDHP'nin basiretli önderliği altında, dünyamızın ilkel çağlarının karanlıklarından sıyrılarak, kısa bir tarihî süre içinde çağımızın en yüksek seviyesine, sosyalizme ulaştı.

Mogolistan Halk Cumhuriyeti bugün, barış uğrunda, halkların güvenliği, milli ve sosyal kurtuluşları uğrunda, emperyalizme ve bütün karanlık kuvvetlere karşı savaşta en yenilmez kuvveti teşkil eden sosyalist sistemin ayrılmaz bir parçasıdır.

Mogolistan Devrimci Halk Partisi, Marksizmin-Leninizmin arılığı uğrunda, sağ ve «sol» oportünizme karşı amansızca mücadelesiyle, milletlerarası komünist ve işçi hareketinin Marksizm-Leninizm temeli üzerinde birliği uğrundaki mücadeleye büyük katkısıyla, proletarya enternasyonalizmine bağlılığı ile Türk komünistleri arasında uyandırdığı özel saygı ve sempati hislerini ifade etmek isteriz.

Kongrenize büyük başarılar dileriz.

Yaşasın şanlı Mogolistan Devrimci Halk Partisi ve onun XVI. Kongresi!
Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi!

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ

A. Saydan

Yurtta

● Nisandan Mayıs ayına sarkan, faşizmi yerleştirme çabaları, yurt çapında terör olayları, Anayasayı değiştirme hazırlıkları ve bunlara karşı direnmeler Haziran ayında da gelişti.

Erim iktidarı yeni sıkıyönetim tasarısını parlamentodan geçirdikten sonra, Haziran ayında Anayasayı değiştirme çabaları daha da yoğunlaştı, daha da açıklığa kavuştu. Fakat bu çabalara paralel olarak Anayasal hakları savunma yönünde değişik çevrelerden, özellikle işçi sınıfının örgütlerinden gelen direnmeler de yoğunlaştı.

Anayasa değişikliğinin hangi esaslara göre ve hangi istikamette yapılacağını daha iyi anlayabilmek için cunta generallerinin, başbakan Nihat Erimin bazı tutumlarını yakından izlemek gerekiyor. Paris'te yayınlanan ve Fransız kilise hiyerarşisinin ve Papalığın organı olan «Le Figaro» gazetesinin muhabiri Erim hakkındaki izlenimleri arasında bir noktaya dikkati çekiyordu. Muhabir, Fransız sömürgecilerinin Cezayir Ulusal Kurtuluş Hareketini ezmek üzere 3 Nisan 1955'de çıkardıkları 55385 sayılı kanunun en sert hükümlerinin Türkiye Başbakanı Erim tarafından aynen alındığını ve yeni sıkıyönetim tasarısına konduğunu büyük bir memnunlukla belirtiyordu. Yine muhabirin aynı düzeyde memnunlukla kaydettiğine göre Erim bu sömürge kanunundan yeni sıkıyönetim kanununa aktardığı birçok hükümleri Anayasa değişikliği tasarısına almayı da tasarlıyormuş . . .

Yargıç kararı olmadan günün her saatinde, gece ve gündüz evleri basmak, yurttaş tutuklamak, 30 gün göz altında bulundurmak (ki bu müddet bütün medeni dünyada 24 veya 48 saatir; Fransa'da haklarında casusluk yaptıklarına dair kuvvetli deliller bulunan şahıslar içinse 7 gündür), muhalefetteki gazeteleri ve matbaalarını kapatmak, şehir, kasaba ve köyleri saatlerce, bazan da günlerce abluka altında tutmak, 20. yüzyılda Nazilerin işgal ettikleri topraklarda, Amerikan emperyalistlerininse Çin-Hindinde yaptıkları gibi, şehir, kasaba ve köyleri yığınsal bir şekilde cezalandırmak; grev, toplu sözleşme gibi hakları ortadan kaldırmak vb. faşist yöntemleri, Erim-Koçaş grubu ve cuntacı generaller, Fransız sömürgecilerinin Cezayir'de uyguladıkları kanunlardan aktarmaktadırlar. Bilindiği üzere, Cezayir halkı, Fransız sömürgecilerine karşı yedi yıl süren

kurtuluş savaşında toplama kamplarında, zindanlarda, savaş meydanlarında 1,5 milyon kadar kurban vermiştir. Fransız sömürgecileri bu cinayetleri hep 55 385 sayılı veya benzeri sömürge kanunlarının hükümlerini uygulayarak işlemişlerdir.

Erim, Koçaş, Sunay ve Tağmaç dördlüsünün iktidarı, bu gibi sömürge kanunlarının hükümlerini, yeni sıkıyönetim kanunundan sonra, Anayasayı değiştirme tasarısına da geçirmeye çalışıyorlar.

Başbakan Erim, Haziran ayı içindeki radyo konuşmalarında, Anayasada yapılması kararlaştırılan değişiklikleri kamu oyuna açıkladı. Bu açıklamalara göre, yeni Anayasaya ön-tutuklama diye bir hüküm konacakmış. Yani yurttaşlar, yargıç kararı olmadan tutuklanacak, konutlar polis tarafından her zaman basılıp aranabilecektir. Yurttaş özgürlükleri önemli ölçüde kısıtlanacağı gibi, grev ve toplu sözleşme ve diğer sendika hakları içi boş «demokrasi göstermelikleri» haline getirilecektir. Üniversite ve TRT özerklikleri kaldırılacaktır. Böylece Erim, Koçaş ve arkadaşlarının izledikleri amacın, sömürge kanunlarındaki en gerici hükümleri Anayasaya da alarak sıkıyönetimlere sivil elbise giydirmek, faşizmi bir Anayasa müessesesi haline getirmek olduğu gün geçtikçe daha iyi anlaşılmaktadır.

Türkiye'deki burjuva parlamenter düzenin kompradorlaşmış biçimine bile tahammül edemeyen, parlamentonun azılı gerici çoğunluğuna dayanarak onu kışla haline getirmeye ve parlamentodaki muhalefeti değişik terör ve yıldırma yöntemleri ile ortadan kaldırmaya çalışan Başbakan Erim, bütün bu eylemlerini, hep Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 17'inci, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyannamesi'nin de 30'uncu maddesine bağlamakta, bu maddelerde mevcut hükümleri uygulamaya çalıştığını sık sık tekrarlamakta ve gerek memleket, gerekse dünya kamu oyuna buna inandırmaya çalışmaktadır.

Avrupa İnsan hakları Sözleşmesinin 17'inci maddesinde, «özgürlükleri yok etmeye çalışanlara özgürlük tanınmamalıdır» denmektedir. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyannamesi'nin 30. maddesi de aynı hükümü kabul etmiştir.

Gerek Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, gerekse Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyannamesi, Hitler Almanyası faşistlerinin, Japon militaristlerinin Avrupa ve Asya'da yaptıkları mezalimin tekrarlanmasını ve faşizmin, militarizmin başkaldırmasını önlemek için İkinci Dünya Harbi sonunda kaleme alınmıştır. Avrupa'da ve dünyada faşizmin yenilgiye uğratılması için en çok kan döken Sovyetler Birliği, Sözleşme ve Beyannameye 17'inci ve 30'uncu maddelerin konması için sürekli çabalar harcamıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini İkinci Dünya Harbi sonunda Avrupada mevcut bütün devletler imzalamışlardır. İki faşist devlet hariç: İspanya ve Portekiz. Esasen bu iki faşist devlet, hem Avrupa

İnsan Hakları sözleşmesini, hem de Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyanname'sini imzalamaya davet edilmemişlerdir.

Ayrıca, Sözleşme ve Beyannameyi imzalayan bütün devletlerde (Türkiye hariç) komünist partileri serbesttir. Batı Almanya'da Adenaver devrinde, 1955'de, Almanya Komünist Partisi Nazilerden kalma yargıçlar tarafından kapatılmıştı. Erim'in iddia ettiği gibi Batı Almanya'da şimdi komünist partisi mevcut olmadığı söylenemez. Partiyi kapatma kararından sonra kurulan Alman Komünist Partisi, Batı Alman Anayasasının himayesinde yıllardan beri faaliyetine devam etmektedir. Başbakan bu gerçeği titizlikle kamu oyunundan saklamaya gayret etmektedir.

Bütün bu gerçekler, Sözleşmenin 17'inci ve Beyanname'nin de 30'uncu maddesinin faşizme karşı olduklarını açıkça ortaya koymasına rağmen, Nihat Erim, kasaba eşrafı kurnazlığı ile, bu maddelerin anti-emperyalist ve en demokratik bir düzen olan sosyalizme karşı imiş gibi göstermeye ve memleketteki sosyalist hareketi yasaklamaya, memleket ve dünya kamu oyunu aldatmaya çalışmaktadır. Fakat gerici «Le Figaro» gazetesinin «tepeden tırnağa hukukçu» dediği, Erim, bu ve benzeri iddialarıyla *işin aslını bilen dünya kamu oyu karşısında, meselâ yine Paris'te yayınlanan burjuva «Le Monde» gazetesinde bile gülünç duruma düşmektedir.*

Erim-Koçaş-gerici komutanlar iktidarının Anayasa'da öngördüğü değişiklikler 42 maddede toplanmaktadır. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, bütün bu değişiklikler, Anayasal özgürlükleri, özellikle işçi sınıfının uzun savaşlar sonucunda elde ettiği grev, toplu sözleşme ve sendikalaşma haklarının özünü boşaltma amacına yöneltmiştir.

Klasik burjuva hukuku anlamıyla Türkiyede faşizmi yerleştirmek isteyenler, «kuvvetlerin ayrılığı» prensibini terk edip «kuvvetlerin birliği» prensibine dönmüyorlar.

Burjuvazinin anayasası, hangi prensibe dayanırsa dayansın, sermayenin hâkimiyetini sağlamaya çalışır. XVII., XVIII. ve XIX. yüzyıllarda mutlakiyete karşı özgürlükçü, fakat işçi sınıfına karşı amansız mutlakiyetçi bir politika izleyen burjuvaziye paralel olarak işçi sınıfı da, güçlendi ve boyunduruğa vurulamaz devrimci bir sınıf olarak belirdi. XIX. yüzyılın sonlarına rastlayan bu dönemde burjuvazi, sermayenin çıplak diktaturasını parlamentarizm yöntemleriyle örtbas etmek zorunda kaldı. Gelişmiş, müesseseleşmiş burjuvazi için parlamenter oyunların uyandırdığı «demokratik hava» içinde sermayenin hâkimiyetini yürütmek daha elverişliydi. Ama bundan işçi sınıfı da örgütlenmek, partisini ve sendikasını geliştirmek, devrimci ideoloji ile eğitilmek ve böylece sınıf savaşına daha kuvvetli bir şekilde katılmak olanaklarını elde etti. İşçi sınıfı güçlendikçe burjuva, parlamenter sistemi yozlaştırmaya, kendi devletinin polis ve ordu gibi baskı araçlarını işçi sınıfına ve halkın demokratik özgürlüklerine karşı gaddarca kullanmaya, bu suretle işçi sınıfının gerçek muhalefetini ezmeye,

kıscacası, sermaye egemenliğinin en vahşi diktatörlüğü olan faşizme yöneldi. Buradaki gerçek sözcüğünün altını çizmek gerekir. Nazi Almanyası'nda, Faşist İtalya'da, Franko İspanya'sında olduğu gibi faşistler çoğu zaman burjuva parlamentarizminden kalan Meclis ve sendika gibi müesseseleri şeklen ayakta tutarlar. Nazi Almanya'sında Meclis de vardı, sendika da. Bugün İspanya'da olduğu gibi. Fakat bunlar, faşizmin korporativ müesseselerinden başka birşey değildi.

Erim ve cuntacı generaller iktidarı, Meclisi, faşizmi kurma organı haline getirmeye çalışıyor. Avrupa gazetelerine verdikleri demeçlerde «bizde demokrasi var, bakın bütün kanunlar Meclisten geçiyor» diyorlar. Bütün bunlar, şark kuranazlığı ile dünya kamu oyunu aldatma yeltenişleridir.

Şimdi, işçi sınıfının, tüm demokratik, ilerici, yurtsever güçlerin örgütlerini dağıtma sürecine girilmiştir.

Özgürlükler, demokratik haklar toplumun ekonomik gelişmesinin değişik aşamalarında işçi sınıfının güçlü politik ve sosyal örgütlerine, bu örgütlerin atılımlı hareketine dayanmadığı zaman mücerret anlamda kalır. Bundan ötürü kapitalizmin gelişmesine paralel olarak işçi sınıfının hakları ve dolayısıyla halkın demokratik özgürlükleri de gelişip güçlenmiştir. Bu gelişmenin belirli bir aşamasında kapitalist ülkelerden bir kısmının sosyalizme geçmesi, insanın insan tarafından sömürülmesine son verilmesi, sömürücü sınıf ve zümrelerin ortadan kalkması, ulusal gelirin halka mal olması, ve daha üstün bir yaşama seviyesine ulaşılması gibi yüksek bir demokratik düzeye ulaşmışlardır. Öteki kapitalist ülkelerde ise sınıf savaşı koşullarında işçi sınıfı gittikçe artan bir hızla demokratik haklar alanını genişletmiştir ve hâlâ da genişletmektedir.

Gelişmiş sanayi ülkelerin anayasaları bu gelişmeyi genellikle yansıtmaktadır. Yani işçi sınıfı ve geniş emekçi yığınları, ekonomik ve sosyal-politik alanlarda elde ettikleri hakları bir müddet sonra kısmen de olsa burjuva anayasalarına yerleştirmektedirler. Bunu burjuvaziye kabul ettiren etken, işçi sınıfının yürüttüğü çetin sınıf savaşıdır.

Bizdeki 1961 Anayasası da, ulusal ve uluslararası gelişmelerin bir ürünüdür ve yalnız ileri doğru gelişmelere açık bir anayasadır.

Bundan ötürü, Anayasanın değiştirilmesini engellemek «asgari müşterek»inde, emperyalizme, işbirlikçi burjuvaziye, Erim iktidarına ve cuntacı generallere karşı direnen güçler, ulusal bir ilerici eğilimi dile getirmektedirler.

İşçi sınıfı, Anayasadaki özgürlüklerin kaldırılmasına karşıdır. İşçi sınıfından bu yönde öylesine sert ve geniş bir baskı gelmektedir ki, Halil Tunç gibi Erim iktidarını tutmuş olan Türk-İş yöneticileri de Anayasa değişikliğine karşı sert bir şekilde cephe almak zorunluğunu duymuşlardır. Bu tutum Türk-İş içindeki sendikacı ve işçi yığınlarının, grev, toplu sözleşme

ve sendikalaşma konularında elde edilmiş haklara tâviz vermeden sahip çıktıklarını da göstermektedir. Fakat işçi sınıfı, kendi sınıfsal haklarını korurken, emperyalizme ve büyük burjuvaziye karşı verdiği tüm savaşlarda olduğu gibi, bütün halkın, geniş emekçi yığınlarının, köy emekçilerinin de haklarını savunmaktadır.

CHP içindeki ortanın solu akımı, sağcıların ideolojik etkilerini mevcut şartlar içinde tepmek zorunluğunu duyarak, yani daha da sola kayarak Anayasayı savunmak gerektiğini duyuyor. Esasen 12 Mart muhtırasından, Erim hükümetinin kurulmasından, özellikle sıkıyönetim ilânından ve faşist yöntemler daha çıplak bir şekilde uygulanmaya başladıktan sonra liberal burjuvazinin değişik kanatları sola el uzatmadan, sosyalist hareketi terörden korumadan Anayasa özgürlüklerinin korunamayacağını, daha da genişletilemeyeceğini anlamaya başladılar. Siyasal Bilgiler Fakültesinden bir grup profesörün TİP merkezini ziyaret ederek Genel Başkan Vekili Şaban Yıldız'a, tutuklanan parti yöneticilerini kurtarmak üzere her türlü eyleme hazır olduklarını bildirmeleri bu gelişmenin yönlerinden biridir.

Genellikle liberal burjuva çevrelerinin sosyal ve politik eğilimlerini dile getiren Anayasa Mahkemesi yargıçlarından çoğunun tutumu da ilgi çekicidir. Anayasa Mahkemesi, Haziran ayı içinde, evvelce verilmiş bir kararın gerekçesini açıkladı. Karar düşüklere seçilme hakkı vermek üzere yapılan Anayasa değişikliğinin iptali ile ilgiliydi. Anayasa Mahkemesi TİP'in bu kanunun iptali için açtığı dâvayı kabul ediyor, düşüklere seçilme hakkı verilmesini sağlayacak kanunu şu gerekçeyle iptal ediyordu: Anayasanın 9'uncu maddesine göre «cumhuriyet değiştirilemez, değiştirilmesi teklif de edilemez.» Mahkeme, «değiştirilemez ve değiştirilmesi de teklif edilemez» hükmünün özünü şöyle açıklıyordu: Cumhuriyet, bir sözcük değildir, bir müessesedir. Bu müessese temel ilke olarak Anayasanın her tarafına sinmiştir. Bundan ötürü cumhuriyet müessesinin demokratik temelleri de cumhuriyet gibi değiştirilemez, değiştirilmesi de teklif edilemez.

Genel kaniya göre Anayasa Mahkemesi yargıçları bu açıklamaya bağlı kaldıkları takdirde, Erim iktidarının Meclisin gerici çoğunluğuna dayanarak Anayasa'da yapacağı anti-demokratik değişiklikleri de Anayasa Mahkemesinin iptal etmesi gerekir.

CHP Parti Meclisinin de Anayasada hükümet tarafından yapılmak istenen değişikliğe karşı çıkması ve Anayasanın aynen uygulanmasını istemesi, Anayasada mevcut özgürlüklerin korunmasında ileriye doğru, önemli bir adım sayılmaktadır. Fakat CHP içinde Genel Başkan İnönü'nün kaypak tutumu yüzünden, Meclis ve Senato gruplarına hâkim olan ve Erim iktidarı ile işbirliği halinde bulunan parti sağ kanadının Parti Meclisi kararını her zaman çiğneyebileceği de gözden uzak tutulmaktadır.

Erim hükümetinin Anayasayı değiştirme teşebbüslerine karşı Türk-İş dışında kalan sendikalardan gelen tepki de kuvvetlidir. Yüz binden fazla

işçiyi saflarında toplayan DiSK, Genel-İş Sendikası, Teknik Personel Sendikası İstanbul şubesi, Türkiye Mimarlar Odası İstanbul şubesi, Türkiye Öğretmenler Sendikası, Türkiye Gazeteciler Sendikası İstanbul şubesi, Türkiye İlk Okul Öğretmenleri Sendikası «İlk-Sen», Türk-Persen, Sağlık Personeli Sendikası «Sağ-Kur», Lâstik-İş ve Petrol-İş, federasyon ve sendikaları Anayasayı değiştirme teşebbüslerine karşı cephe almışlardır.

Ankara Hukuk Fakültesi Genel Kurulu da yayınladığı bir bildiri ile Erim hükûmetinin Anayasayı değiştirme teşebbüslerine karşı kesin cephe almıştır. Genel kurulun kanısına göre Anayasayı değiştirmek değil, uygulamak lâzımdır.

TİP yöneticileri, bir bildiri yayınlayarak, Anayasayı değiştirme teşebbüslerine neden karşı olduklarını halk oyuna açıklamışlardır.

Sıkıyönetimlere ve iktidarın faşist terörüne rağmen işçi sınıfının pahalılık, zamlar ve yeni vergilere karşı mücadelesi devam etmektedir.

● Türkiye Köy-İş sendikası, Köy İşleri Bakanlığı'na bağlı Yol-Su-Elektrik-İş yerlerinde grev kararı almıştır. Grev 11 ilde uygulanacaktır. Grevin sebebi toplu sözleşme konuşmalarında Yol-Su-Elektrik Genel Müdürlüğü'nün işçi isteklerini kabule yanaşmamasıdır.

Kartal Verdi Jip fabrikasında çalışan 450 işçi, ilk önce 350 işçinin işten çıkarılmasına, sonra da lokavta karşı bir protesto mitingi tertiplemişlerdir. İşçi ve sendikacılar sıkıyönetim polisinin tehditlerine rağmen protesto mitingini yapmış, verilmeyen ücretlerini, ikramiye, kıdem ve tazminatlarını istemişlerdir.

Lâstik-İş Sendikası, Başbakan'a, İçişleri Bakanına birer telgraf çekerek, 1150 işçinin çalıştığı Gislâved Lâstik Fabrikasında patronun sendikalı işçilere baskı yaptığını, toplu sözleşme yetkisinin patronla işbirliği yapan ve ancak 30 üyesi bulunan bir sendikaya verildiğini bildirmiştir. Sıkıyönetimden, Erim iktidarının işçi düşmanı politikasından cesaret alan patron 5 sendikalı işçinin işine son vermiş, 360 işçiye de, işten atılacaklarını ihbar etmiştir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Boris Ponomaröf

Marksizm-Leninizmin ve Proletarya enternasyonalizminin

bayrağı altında (Sovyetler Birliği Komünist

Partisi XXIV. Kongresinin sonuçları) 401

E. Georgief

Bugünkü Sovyetler Birliği

Sosyalizm ve halk 419

Grev savaşı cephelerinde 425

Arne Petersen

Uluslararası kapitale ve «Ortak Pazar»a karşı savaş 437

Arturo Rivera

Burjuva reformizminin toprak politikası 441

Marksist olmayan sosyalizmin zamanımızdaki durumu 447

A. Somer

Marksist olmayan sosyalizmin kaynakları ve değer ölçümleri 447

Amat Dansoko, Nodar Simoniya, C. Uni Raca

Asya ve Afrika'da sosyalizm görüşleri 455

Yan Prajki

Sosyalizmde toplum ve insan 463

Özel sayfalar

ASBP VIII. Kongresinde TKP MK Birinci Sekreteri Yakub Demir

yoldaşın yaptığı konuşma 472

Mogolistan Devrimci Halk Partisi Merkez Komitesine 473

A. Saydan

Bu ayın olayları 475

BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ

Fiyatı 1 lira